Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتاب پیژندنه

||||||||||||||||||||||||||||||||||||

د کتاب نوم : د ارغنداب د څپو ژبه

ویناوال : د لوی کندهار شاعران

د چاپ کال : ۱۳۸۰ ل ـ ۲۰۰۱ م کال

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتو یون

"پښتو یون" د پښتني هڅوب، پښتو ژبې او پښتني ارزښتونو د ځلولو، خپرولو او پاللو لپاره په مینه او تلوسه لېځې رانغښتي او د پښتو د زړو متنونو، نویو ادبي پنځونو، څېړنو او ځېرنو چار پرمخ بیایي او په دې لار کې درانه او شمېرلي ګامونه اخلي.

دا دي د څو زړو متنونو تر خپرولو او د څو څېړنیزو نښېرونو(اثارو) تر وړاندې کولو وروسته د لوی کندهار دځوانو رېشیانو(شاعرانو) ژوندپانه چې ددوی ژوندلیك او وینا په کې راغونډ شوي او د ځوان پښت روڼ انده او خواریکښ لیکوال ښاغلي صالح محمد صالح کار پرې کړی او پر راغونډولو یې زیار ګاللی، وړاندې کوي.

دا ځوان توکم د اورونو او لنبو په منځ کې رالوی شوی او د دردونو او کړاوونو ترخې کیسې یې د پاړکو په خولو کې دي.

هیله ده تاسې یې په مینه ولولئ، د دوی پر تلوسو، هیلو او خاورې شویو امیدونو ځان خبر کړئ او د یوه ګډ یون له لارې خپل هېواد او هېوادوال له دې کړاومن ژوند او چاپېر څخه راوباسئ.

زموږ له دردمنو او خوږمنو پښتنو څخه هیله ده چې له دې یون سره مله شي او په خپلو هراړخیزو مرستو مو ولمانځي.

په درنښت

لطیف جان بابی

د "پښتو یون" مشر

فراکوی، نیویارك، امریکا

2001م کال

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

څپه_څپه ښايست

لوی کندهار که له يوې خوا د اروابناد علامه عبدالحی حبيبي، عبدالروف بېنوا، اکاډميسين پوهاند عبدالشکور رشاد او...په څېر د درنو پوهانو زانګو ده، نو له بله پلوه دشمس الدين کاکړ او عبدالرحيم هوتك په څېر د ګڼو سندربولو توتيانو هغه ځاله هم ده، چې د همدې"ښايسته کندهار" په لرېوالي کې يې ډېرې سوې ترانې ويلې دي.

د اور او وينو توپان لکه د نور افغانستان په څېر د عبدالرحيم هوتك "ښايسته کندهار" هم لوټې لوټې کړ، خو " که کوټه وسوځېده نو دېوالونه يې پاخه شول."

څو کاله مخکې راته ښاغلي لال پاچاازمون په ننګرهار کې د کندهار د ځوانو شاعرانو دومره ستاينې وکړې، چې زه يې د دوی د ليدلو لېوال کړم او چې کله مې د دوی د څو تنو ځوانو شاعرانو وړه تذکره(پر للمه اوري بارانونه) ولوستله، نو پوه شوم چې دملالۍ دټپو په کلي کې لا د توري له شرنګ سره د نغمو نری ترنګ هم ملګری دی.

بيا چې يو وخت کندهار ته لاړم، نو د محمديار، هڅيال اوصالح په ډېره کې مې په لسګونو ځوان او نوښتګر شاعران وپېژندل، دوی ټول له ظاهري بڼې ډېر ساده او کليوال معلومېدل، خو په باطن کې يې هر يو په معنوي سينګار ښکلی و، په سترګو کې يې سرې له ورايه شاعرانه ولولې، مستې مينې او يو ډول ورکې مايوسۍ لوستلای شوې.

د لوی اختر پر لومړۍ ورځ په پېښور کې د هيلې مجلې دفتر ته لاړم، غوښتل مې چې ښاغلی صالح محمدصالح وګورم، نوموړي هغه ورځ هم پر همدې تذکرې کار کاوه، تر اختر مبارکۍ وروسته سره کښېناستو، هغه راته د دې تذکرې يو يو شعر په خوند خوند لوسته او ما ورته غوږ ايښی و، د شعرونو اورېدل دومره خوند راکړ که نور مېلمانه په دفتر نه وای راننوتي، نو نږدې ټوله تذکره به مو لوستله.

د دې تذکرې د شاعرانو يوه لويه ځانګړتيا دا ده چې ډېر يې د لمبو سيوري ته رالوی شوي او د خپل کور و کلي د ورانېدو غمجنوونکې ننداره يې له نږدې څخه کړې ده، د دوی په هنر کې صداقت او رښتينولي له ورايه برېښي او همدې توکي يې هنر ښکلی کړی، ځکه خو يې د افغاني ادب رښتيني استازي بللای شو.

صالح محمدصالح چې څښتن يې په ګوتو کې ډېر ښکلي هنرونه ايښي دي، د همدې ځوانانو استازی هنرمند شاعر او ليکوال دی. د هغه هنرمندو ګوتو که د ښکلو انځورونو، خوږو شعرونو او په زړه پورو ليکنو وړتيا درلوده ، نو اوس د کمپيوټر له تڼيو سره هم اشنا دي.

زه خپل دغه ملنګ هنرمند دوست ته ددې تذکرې د خپراوي له کبله مبارکي وايم، خدایدې دده په ګوتو کې نور هم برکت کړي چې د "مست ارغند" د مستوڅپو په څېر ښکلاوې رامنځته کړي او ويې ځلوي.

ګران صالح ته د يو روښانه راتلونکي په هيله خپلې خبرې رالنډوم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مینه او شاعرانه ولولو

اجمل اند

1380ل کال پسرلی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د دې غره ختټك به واړه شاعران شي"

په دې وروستيو دوو درېيو کلونو کې کتاب خپرول او ليکل په بېساري ډول ډېر شوي دي. په پېښور کې به داسې اوونۍ نه وي چې دوه درې کتابه دې په کې خپاره نه شي، دا خپرنيز بهير دومره ګړندی دی چې څوك ډېرځل د کتابونو په مطالعې پسې هم نه شي رسېدی.

کله چې هېوادمېشتي ليکوال يو څه ذهني سکون او اروايي ډاډ تر لاسه کړل، نو د تېرو غميزو او پېښو دليکلو او خوندي کولو لپاره ورته ډېر خام مواد پراته وو او دې ته يې ډېره اړتيا نه درلوده چې خپله ټاکل شوې موضوع له هرې زاويې څخه په ژوره توګه وڅېړي، ځکه ګڼ شمېر تاريخ کښونکي همدا راز دسياسي پېښو ليکوال په عملي ډول په دې پېښو کې ورګډ وو او هر څه يې د سر په سترګو ليدل. د سياسي او نظامي خاطرو ليکوالان هم همداسې درواخله چې کتابونه يې د اوسمهالي خپرنيز بهير لويه او غوښنه برخه جوړوي، پر اوس مهال پښتو او درې سياسي کتابونه دومره ډېر شوي چې سلنه يې (70) ته اوچته شوې ده. ددې ترڅنګ پښتو شعري ټولګې هم ډېرې خپرېږي او په دې ټولګو کې ځينې داسې هم شته چې د زړه په زور به يې لولې. ځکه په اوس زمانه کې پيسو دومره زور او کمال پيدا کړي، چې هرې ببولالې او منظومې خبرې ته هم د کتاب بڼه ورکولای شي او اوس خو څوك ددې ډول شاعرانو مخنيوی هم نه کوي.

د کنـدهـار اطلاعاتو او کلتوررياست دوه درې کاله وړاندې په ټينګه پټبيلې وه چې د لوی کندهار(زابل، کندهار، ارزګان او ...) د شاعرانو او اديبانو يوه لويه او بشپړه تذکره خپره کړي، نو په همدې موخه يې د يوه کال په ترڅ کې څه له پاسه د 65-70 تنو شاعرانو ژوندليکونه، شعرونه او داثارو معرفي راټول کړل. موږ هم ددې کار په جريان کې وو چې ټول شعرونه به د کتنې او ټاکنې لپاره کله د يوه ليکوال کور ته وړل کېدل، کله دبل. داسې هم پېښېدل چې هېچا ته به نه وه څرګنده، نوموړي مواد له چا سره پراته دي؟

د همدې کار په بهير کې (د 1378ل کال په لړم مياشت کې) د ښاغلي لال پاچا ازمون (پر للمه اورې بارانونه) نومې وړه تذکره چې (11) تنه کندهارمېشتي ځوان شاعران په کې معرفي شوي وو، خپره شوه.

ځينو دا هڅه ښه وګڼله او وېې ستايله، خو ځينو ورباندې نيوکې درلودې چې يو شمېر به وروسته وشنو او ځينې يې دادي:

ځينو ويل د نوموړې تذکرې پر پښتۍ ليکل شوي" دسهيل لويديځ د ځوانو شاعرانو ګډه شعري ټولګه" حال دا چې دا ګډه شعري ټولګه نه، بلکې تذکره ده چې بايد توپير يې وشي.

د څرنګوالي او څومره والي له پلوه ددې تذکرې بڼه او کچه ددې وړ نه دي، چې تذکره ورته وواېو، بلکې د تذکره ليکنې دمعيار له مخې دا يوازې د تذکره ليکنې پر لورې يوه هـڅه ده.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتاب په لاس خطاطي شوی او په دې کمپيوټري زمانه کې نه ښايېدل چې دا زړې مطبوعاتې چارې راغبرگې شوې وای.

سربېره پر دې يو نيم نورې لوېې او وړې گوتنيونې او نيوکې چې ځينې يې پر ځای او ځينې يې بېځايه وې.

دې وړې تذکرې په همدې څرنگوالي او څومره والي سره د کندهار ادبي ټولنې راټولې شوې تذکرې ته سخت گوزار ورکړ، ځکه ويل کېدل په کندهار کې همدا (11) تنه شاعران(شاعران) وو چې هغه هم په دې تذکره کې راغلل. اوس نو موږ ته هم اړتيا نه شته چې د خپلې دې لوېې تذکرې دبشپړولو او خپرولو لپاره نوره هڅه و هاند وکړو.

که څېرې د کندهار ادبي ټولنې له خوا د يوه منظم پلان له مخې دا چارې د يوې معياري او په ټول پوره تذکرې لپاره يوه مسلکي او لږ تر لږه داسې کس ته سپارل کېدای، چې دې کارته لېواله وای او په دې لارکې يې د منډو ترړو توان او وس درلودای، خپل ټول مصروفيتونه يې پرېښي وای او د څه مودې لپاره يې پر همدې تذکرې کار کړی وای، گټه به يې پاموړ ختله او له هره اړخه به ډېر غوره و. همدا ډول د پخو او کمزورو شاعرانو ډلبندۍ ته همغه وخت پاملرنه په کار وه.

تر دې تذکرې وروسته پر همدې مياشت د ښاغلي نوراحمدقرآنمل له خوا(ادبي ډېوه) نومې (66) مخيزه تذکره خپره شوه، چې په هغې کې هم (39) تنه مړه او ژوندي شاعران معرفي شوي وو، خو نوموړې تذکره د يوشمېر طباعتي او ځينو نورو نيمگړتياوو له کبله د ليکوال له خوا بېرته ټوله شوه.

لکه وړاندې مو چې د (پر للمه اوري بارانونه) پر تذکرې شويو نيوکو ته اشاره وکړه يو شمېر شاعرانو چې په دې کتاب کې راغلي وو، پر دې خبرې هم سخته نيوکه کوله چې زموږ د شعرونو سرليکونه وربدل شوي او يا هم زموږ خپله ځانگړې ژبه بدله کړل شوې، چې دا کار هم د تذکرې په نيمگړتيا کې شمېرل کېده او ډېر کسان ورته په غوسه وو.

وايي: خولې ډېرې دي خو د خبرو اترو ژبه يوه ده، نو که په ادبي ډگر کې هر څوک له ځانه يوليکدود او ليکلار راباسي او له اړتيا پرته يې پر نورو د منلو هڅه کوي، يا هم غواړي چې يوازې خپله لهجه د قلم په زور له کومو اصولو او ارزښت پرته پر نورو وروتپي، گومان کوم په ژبنۍ او بيا د يوې معياري لهجې د رامنځته کېدا او ځواکمنېدا په برخه کې به لويه ستونزه رامنځته کړي. څرنگه چې هره سيمه ځانته لهجې لري، که د همدې سيمو ليکوالان په ليکوالۍ کې خپلې خپلې لهجې وکاروي، بيا خو هر سړی دې ته مجبورېږي چې يوازې د خپلې سيمې د ليکوالو ليکنې وگوري، چې دا لانجه او ربړه به د هرې ورځې په تېرېدو سره نورې هم اوږدې او لوېې شي. له بده مرغه ددې ربړې د آوارۍ پر ځای ځينې ښاغلي د ژبې د ويونکو د "اکثريت" او "اقليت" خبره رابرسېره کوي، چې ددوی په اند بايد دهمدې معيار له مخې دې د لهجو په برخه کې پرېکړه وشي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې مې ددې تذکرې لپاره مواد برابرول، نو ځینو ښاغلو همدا ټينگار کاوه چې د شعرونو په: سو(شو)، د(له)، وکړ(وکړ) او داسې نورو تورو کې به لاس نه وهې، دا مې هم واورېدل چې ځینو لیکوالو له دې کبله له ځینو خپرونو سره خپله قلمي همکاري بنده کړې، چې د خپرونو د چلوونکو له خوا یې د لیکنې په ژبنې جوړښت کې لاسوهنه کېږي او د هغوی سیمه ییزه لهجه معیاري کوي. د ډېرې خواشینۍ ځای دی چې داسې ورې خبرې مو د لویو لیکوالو له گوتو څخه قلم راپرېباسي او له ادبي و فرهنگي ډگر څخه یې پردي کوي.

زه پرخپل وار له دې ښاغلو څخه عذر او بښنه غواړم چې ومې ونه کړای شول په دې تذکره کې د هغه معیار له برید څخه واوړم چې تر ما وړاندېنیو لویو لیکوالو ټاکلی، مراعات کړی او منلی دی.

په دې تذکره کې د ښاغلي لال پاچا ازمون(پر للمه اوري بارانونه) پر لسوتنو شاعرانو سربېره (41) تنه نور شاعران هم راغلي چې دا دي د لومړي ځل لپاره معرفي کېږي.

که څه هم په دې هڅه کې وم چې د نویو شاعرانو شمېره ډېره شي او په دې برخه کې مې ترخپله وسه او امکاناتو ډېر زیار هم واېست، خو ددې لپاره چې د کتاب دبڅایه لویوالي مخنیوی وشي، ځینې نوي شاعران مې بلې تذکرې ته پرېښودل، ځکه هغوی په ډېر ابتدایي حالت کې وو او لایې د خپل پرمختگ لومړني پړاوونه وهل.

په دې کتاب کې د "للمې" له شاعرانو څخه د ښاغلي عبدالله هنرمل شعرونه تکرار راغلي، ځکه نوموړي اوس له لیکوالۍ او شاعرۍ څخه لاس پر سر شوی او نوي پنځونې ورسره نه شته، نور نو هڅه شوې چې د ټولو شعرونه نوي وي.

د ښاغلو: امید، جرس، پتیال، صمیمیار، پېژاند، مین، څارن او ... په څېر نور تنکي او ځوان شاعران به هم وپېژنئ چې د عمرونو په انډول یې شاعري ډېره مشره او پخه ده، تاسې به یې په خپله هم وارزوئ.

ځینې داسې شعرونه به هم ولولئ چې د شاعرانو له لومړنیو تجربو څخه دي، خو کېدی شي دا شاعران تر پایه همداسې پاتې نه شي، ځکه، کله چې د (1377)ل کال د وري پر میاشت کندهار ادبي ټولنه پرانیستل شوه، تر دې مهاله یې د همدې ځوانو او هوډمنو شاعرانو په برکت اوږده پړاوونه ووهل، که ددې ټولنې د شاعرانو د لومړي سر شاعري له اوسنۍ هغې سره پرتله کړو، لوی بدلون به کې تر سترگو کېږي، چې دا په خپله ددې پرمختگ او برې پخلی کوي.

تر دې تذکرې وروسته به پام کې ده، ددې تذکرې په بل ټوک کې هم د لوی کندهار شاعران راشي.

په کندهار کې پردې شاعرانو سربېره ډېر نور پیاوړي ولسي شاعران هم شته یا وو، چې تر اوسه چا نه دي پېژندلي. د ځوانو، زړو، مړو او ژوندیو ولسي او نیمه ولسي شاعرانو ډلبندي او بېلول هم ډېرو امکاناتو او وخت ته اړتیا لري، نو پر اوس مهال مو لویه هڅه دا وه چې ددې سمیو شاعران یو ځل له هېرې او ورکاوي څخه وژغورل شي، منظمول،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوډون او ډلبندي يې په دويم چاپ کې ترسره کېدی شي. په کندهار ولايت کې له ډېرو شاعرانو او ادبپالو سره دګڼ شمېر ناپېژندل شويو لرغونو شاعرانو او ليکوالو ژونديکونه، ناڅاپره شوي شعرونه او نور اثار خوندي دي، چې د همدې ښاغلو په واك کې دي او تر اوسه پورې نه دي رابرسېره شوي. کله چې مې له دغو ښاغلو سره وکتل او د ځينو شاعرانو د پېژندنې او ځينو شعري بېلګو غوښتنه مې ترې وکړه، له دې کار څخه يې معذرت وغوښت او نه يې هم راسره پر تبادلې موافقه وکړه. ځکه دوی ويل: دا مواد په موږ پورې اړه لري او خپل ځاني مال مو دی. له دغو ښاغلو څخه يوه دا خبره هم ياده کړې وه چې :" ماځوارلس کاله پوهنتون ويلی او په کتاب خپرولو او ليکلو کې ډېرې تجربې لرم. زه دا مواد څنګه يوه واړه هلك ته ورکړم؟."!!

د فرهنګي او ادبي برخو د پرمخيون او غوړېدو لپاره په فراه، نيمروز، هلمند، کندهار، ارزګان، زابل او... ولايتونو کې دادبي ټولنو جوړول، د راډيوګانو فعالول او دکتابتونونو پرانيستل ضروري ټکي دي. په فراه او نيمروز ولايتونو کې دا اړخونه ډېر کمزوري دي، د بيارغونې اوسمونې په برخه کې يې هڅو څه نتيجه نه ده ورکړې. په هلمندولايت کې (هلمند) مياشتنی اخبار خپرېږي، چې دڅرنګوالي له پلوه ډېر وروسته پاتې دی. کتابتون په کې شته چې تر(4-5) زرو ټوکو زيات بېلابېل کتابونه په کې خوندي دي، خو تر هغه ځايه چې ماته معلومات شته، په مياشتو مياشتو خلك نه ورځي او ورځي هم نو د شومره والي له پلوه ډېر لږ دي. راډيو يې په دې وروستيو مياشتو کې فعاله شوې چې د ورځې يو ساعت خپرونې کوي، خو بيا هم مسلکي کسان په کې لږ دي او دا يو ساعته خپرونه هم په ستونزو او کړاوونو سره ورته برابرېږي. په ارزګان کې هم دا ډګرونه ساړه دي او له نورو ولايتونو سره يې هم ادبي او فرهنګي اړيکي غوڅ دي. په زابل ولايت کې هم دا هڅې سړې دي، خو په نورو ولايتونو کې ددې سيمو ځينې مېشت فرهنګپال او فرهنګيال کرار نه دي ناست، بلکې ترخپله وسه کارکوي. که چېرې هر هېوادمينی شتمن افغان ددې ولايتونو فرهنګي بيارغونې او سمونې ته پام وکړي او په دې برخه کې خپله همکاري ونه سپموي، نو ډېر لوی مثبت بدلون به په کې رامنځته شي، چې نورو ولايتونو ته به يې هم ګټې ورسېږي.

څرنګه چې کندهار دخپل لرغونتوب له مخې په خپله زرغونه لمن کې ګڼ شمېر اوچت او پياوړي شاعران روزلي او ټولنې ته وړاندې کړي دي او طلوع افغان ورځپاڼه ددې ولايت دمېشتو ادبي او فرهنګي مينه والو په ذهني خړوب کې ډېر مثبت اغېز لرلی دی، خو دا خپرونه ددې ولايت په کچه وړه او نا څيزه ده، ځکه دا خپرونه ټولې سيمې ته نه رسېږي او اړيکي هم محدود دي، د جګړو له کبله هم ددې ډول خپرونو وېش محدود پاتې شوی او تر مينه والو او لېوالو پورې نه دي وررسېدلې. کندهار مجله هم په لومړي سر کې ښه په خوند او درز سره خپرېده او په ادبي او فرهنګي ډګر کې يې لوی بدلون رامنځته کړی و، دې خپرونې هم ګڼ شمېر ليکوال او شاعران وروزل، خو کله چې دا خپرونه ودرېده دا راټوکېدلې هيلې هم نيمګړې پاتې شوې، ورو ورو د ولس له ذهنونو څخه هم د نوموړو نويو راټوکېدلو شاعرانو دشعر وړمې ووتې، يو وخت داسې مهال راغی چې ټول شاعران پټ پاتې شول او هر يوه خپله شاعري يوازې له ځان سره خوندي کوله، په دې لړ کې له ځينو پرته ډېرو شاعرانو دېوانونه وکښل او په نثر کې يې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم ډېر کتابونه ولیکل. له بده مرغه په کندهار کې یو بل دود دا دی: که په ډېرو کورنیو کې کوم لیکوال یا شاعر ومري، نو پاتې غړي یې ټول اثار ورته د قبر ترڅنګ ښخوي او یا یې هم له بلې لارې له منځه وړي. د کندهاري شاعرانو او لیکوالو ډېر اثار په دې توګه له منځه لاړل او پاتې هغه هم دداسې کسانو لاسونو ته ورغلي چې د ولس شتمني یې نه، بلکې د ځان مال یې ګڼي او خپټه یې وربانديې اچولې ده. د یوه بل پیاوړي ولسي شاعر یو ژوندی دېوان او نور خواره واره شعرونه له یوې کورنۍ سره خوندي دیي چې نوموړې کورنۍ یې په بدل کې دلسو زور کلدارو غوښتنه کوي. خو باور لرم که دا روپۍ ورته وړاندې هم شي، بیا به یې هم له سپارلو څخه ډډه وکړي.

په کندهار کې تر پنځه لسو ډېروکسانو د تذکره لیکلو په موخه له شاعرانو او لیکوالو څخه شعرونه او ژوندلیکونه راټول کړي او ټولو په دې تمه دا کار کړی، چې یوه ورځ یې د خپرولو تر بریده ورسوي، خو دا نه ده څرګنده چې څنګه او څه وخت؟! تر دې څلور-پنځه کلن ځنډ وروسته څرګنده شوه چې ډېر ښاغلي یوازې په دې موخه داکار کړی چې دا توکي هم په ځان پورې اړوند کړي او یوازې یې دساتنې لپاره سره راغونډ کړي. نو اوسنۍ تذکره چې ستاسو پروړاندې پرته ده د هغو خواریو او زیار یوه نیمګړې او وړه پایله ده چې دوه کاله وخت او ډېرې منډې ترړې یې په پلو کې درلودل، هیله ده تاسو ته د منلو وړ وي.

نو دبلې تذکرې د بشپړتیا او سمون لپاره که نور هېوادمېشتي او بهرمګېشتي ملګري تر خپله وسه ددې سیمې د ژوندیو شاعرانو په راپېژندنه او یا هم د هغوی د یو انځور، ژوندلیك او شعرونو په رالېږلو سره راسره مرسته وکړي، ډېره لوربینه او پېرزوېینه به یې وي، همداراز پر دې تذکرې باندې رغنده نیوکې او لارښوونې هم پر لېمو منم.

د خپلو خبرو تر غوڅاوي وړاندې به دا غوره وي له هغو دوستانو څخه مننه وکړم، چې خپله مرسته یې راڅخه نه ده سپمولې او ددوی هڅونو او مینې ددې کتاب په ستونزمنو چارو کې ډېره مرسته راسره کړې ده.

له ښاغلي لطیف جان بابي څخه چې له هغې لرې سیمې نه یې په دې برخه کې لاس راوغزاوه او خپله اورنۍ او لېونۍ مینه یې په زباث ورسوله.

له ښاغلي محمدسرورحُسنیار څخه چې خپله مرسته یې راڅخه نه ده سپمولې، له ښاغلي عبدالقدیم پتیال څخه چې تر خپله وسه یې زما لاسنیوی وکړ، له ښاغلي حلیم څخه چې د ځینو شاعرانو په راپېژندلو کې یې خپله فرهنګي مینه په زبات ورسوله، له ښاغلي مجیدخان بابي څخه چې ډېر یې هڅولی یم، له هغو دوستانو څخه چې پر دې کتاب یې یادښتونه ولیکل، همداراز له وفا الرحمن وفا څخه چې د ټینګې مرستې او همکارۍ برکت یې ډېرې لارې راته اوارې کړې.

او له هغو ښاغلو او اغلو څخه چې دا تذکره تر پایه لولي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ډېره مينه او ادب

صالح محمدصالح

/1380ورى/19 ل كال

د هيلي مجلې دفتر

پېښور-پښتونخوا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ارغند د ځپو ژبه؛

یوه ښکلې ادبي تذکره

د چلزینو په سر کې درته ولاړ یم

که راته ونه خاندې، مدام به ژاړم

د ارغند د ځپو ژبه کتاب د ښاغلي صالح محمد صالح د دوه کلنو هڅو نتیجه ده، چې موږ ته د کندهار دوه پنځوس تنه شاعران او لیکوال راپېژني، کتاب د امریکا په نیویارك ښار کې د پښتویون خپرندویې ټولنې په مالي لګښت په 218 مخونو کې په ښکلې کچه په 2001م کال خپور شوی دی.

پر نوموړې تذکره د هېواد وتلي محقق او شاعر حبیب الله رفیع، همدارنګه د پښتویون ټولنې مشر لطیف جان بابي، لال پاچا ازمون او اجمل اند په زړه پوري لیکنې کړې دي. د تذکرې د خپرولو پر اړتیا دې ښاغلو ډېر تاکید کړی او دا یې د تذکرو په لړ کې یوه ښه هڅه ګڼلې ده.

د سریزې پرځای د لیکوال صالح محمد صالح یوه اوږده او په زړه پورې لیکنه راغلې، کندهار ادبي غورځنګ او هڅې یې ستایلې دي، د نویو ځوانانو ادبپالنې ته یې نغوته کړې ده، له دې سره – سره یې د سیمې ځینو افسوسناکو روایاتو ته هم اشاره کړې: "له بده مرغه په کندهار کې یو بل دود دا دی: که په ډېرو کورنیو کې لیکوال یا شاعر ومري، نو پاتې غړي یې ټول اثار ورته د قبر تر څنګ ښخوي او یا یې هم له بلې لارې له منځه وړي. د کندهاري شاعرانو او لیکوالو ډېر اثار په دې توګه له منځه لاړل او پاتې هغه هم د داسې کسانو لاسونو ته ورغلې، چې د ولس شتمني یې نه، بلکې د خپل ځان مال یې ګڼي او خپته یې وربانديې اچولې ده..." زما په خیال دا یوه افسوسناکه عنعنه ده، چې تر اوسه پورې پالل کېږي.

او رښتیا د حیرت وړ هم ده، زه تر اوسه په دې خبره نه پوهېږم، چې داسې خلك ولې د یوه نارینه لیکوال د اثارو له خپرولو وېرېږي؟ که د کومې پښتنې خور اثار سوځول کېږي یا په قبر کې ورسره ښخېږي، نو دا تقریباً د ټول افغانستان ستونزه ده، چې د یوه منفي دود بڼه لري، خو د نارینه وو په هکله دا ډول کیسه د حیرانۍ وړ ده، خدای دې وکړي چې د صالح صیب دا لړزوونکی انکشاف زموږ د فرهنګ خدمتګارانو تر غوږونو وررسېدلی وي او په نژدې ورځو شپو کې مو د حیرتونو له نرۍ څخه راوباسي.

په تذکره کې د بېلابېلو عمرونو شاعران راپېژندل شوي دي، چې تر ټولو سپینږیری ژوندی شاعر یې حاجي صیب عبدالکریم دی، چې په 1300ل کال زېږېدلی دی، د حاجي صیب د بیوګرافۍ په برخه کې لیکوال په برجسته الفاظو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښلي: "د شهرت لېونی نه دی، له همدې کبله تراوسه پټ پاتې شوی او چا نه دی پېژندلی، ما ته يې هم د خپلې پېژندګلوۍ له راسپارلو څخه ډېره کوله، خو بيا مې هم اړويست چې راويې سپاري."

د دې کرښو په لوستلو د سړي ذهن ته د عزت او وقار يوه نوراني څېره ودرېږي، زما د دې خبرې تمام ثبوت د حاجي صيب په يو دوو بيتونو کې شته. لکه:

د دنيا پرځای دې دوه سترګې څلور وي

دا د دين پرځای دې ولې شا ته زور وي

نه اودس سم، نه رکوع او نه سجده سم

راشې مخ کړې پر کعبه فکر دې نور وي

خدای دې وکړي چې حاجي صيب مو له خپلو حکيمانه وعظونو او نصيحتونو نه بې برخې نه کړي او په همدې هيله د تذکرې تر ټولو کشر شاعر ته راځو، هغه تاند او بااستعداده عزت الله اميد دی، چې په 1368ل کال زېږېدلی دی، چې اوس د البېروني لېسې د پنځم ټولګي زده کوونکی دی، په دې حساب سره دا نوی غوړېدلی ګلاب د دوولسو کلونو دی.

خو شاعري بايد يوځل بيا له مجبوريته په يوه کليشه يي جمله کې ارزيابي کړم، هغه دا چې شاعري يې واقعاً تر عمر ډېره مشره او پخه ده، د ګران عزت الله جان اميد د شاعرۍ په هکله صالح صيب وايي: "شعري بيان يې په عاطفه، اند او مترنم آهنګ کې رنګول شوی، چې راتلونکی هنري پرمختګ يې تضمينوي. هغه په دې وړکتوب کې د خپل شعور له مخې د هېواد پر ملي مسايلو پوه دی او د هېواد ناخوالو ته يې د شعر له زاويې کتلي او انځور کړي يې دي"...

دا يې هم څو بيتونه، تاسې يې د ده له عمر سره مقايسه کړئ:

چې جنګۍ په کې ملنګې د وختونو ښکاري

ها کابل جان هم سره سپرغۍ د سرو اورونو ښکاري

ملګرو! داسې لېونی شوم، خو اوس څه وکړمه

ژوندون مې هسې د ناپايو اميدونو ښکاري

يا:

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خـــپلواکـــه وو موږ خپله، چا کار نه رادرلوده

دې تور غليم ته گوره خپلواکې ځان سره وړي

⌧⌧⌧

نـــن مـــو گلبـڼ کـــې غـــوړېدلـــي د انار گلونـــه

چې په وربل کې نجونې ږدي کتار – کتار گلونه

خدای دې وکړي چې عزت الله جان امید په راتلونکې کې زموږ له امیدونو دروند وخېژي.

زموږ ستونزې هم ډېرې دي، یوه یې دا ده چې په تفصیل سره د یوه کتاب پلټنه نه شو کولای او بیا چې کله تذکره وي، نو حیران شو چې اوس څه پرې ولیکو او پر چا؟ ځکه خو مو د عمر په مناسبت دوه کسه غوره کړل، د یادونې وړ بولم چې په دې تذکره کې داسې تاندې ځوانې هم شته، چې د لوړ خیال او ژور فکر له مخې د ځوانو شاعرانو په لومړۍ لیکه کې راځي، لکه: عبدالاحمد محمدیار، عبدالوسع هڅیال، خلیل احمد څارن، عبدالقدیم پتیال... او نور ښاغلي.

د دې لپاره چې څوك مو له یاده نه وي ایستلی او خپه شوي نه وي، نو یوه موضوع انتخابوو، په دې هکله بیا که هر شاعر کوم بیت ویلی وي، هغه د لوستونکو مخې ته ږدو، کله چې ما په دې هکله فکر وکړ، نو تر ټولو غوره موضوع راته د میوند د تاریخي سوبې ده. نو ځکه خو مې همدا موضوع انتخاب کړه او ستاسو په وړاندې پـــــه

دې هکله د بېلابېلو شاعرانو خیالونه گورو:

بـــس یـــوه ټپـــه چـــې ورتـــه ووایـــم

دوی به خپل لښکر له یاده وباسي

حیات الله کاکړ

لا څومره درنه شي پښتنه پېغله

نـــنـــگ ټپه_ټپه پر غزا واړوي

⌧⌧⌧

شهلا مـــلالو سترگو نه یې اوري الهامونه

میوند_میوند ټپې مې پر احساس راواچوي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالاحمد محمديار

پېغــله مـــلالـــه مـــو پـــرديـــو يووړه

څوك به د غاړې رنګين پسول ونيسي

عبدالواسع هڅيال

بـــيا يـــې خـــوره كـــړه د ملالې ټپه هر مورچل كې

"زاهده" ګوره هر تاريخ چې مو نن ننګ واخيسته

عبدالولي زاهد

بيا يې ميوند كې انګرېزي لښكرې وځپلې

پېغــلې مــلالـــې له غليم څخه ميدان ګټلی

ګلالی زهير

او د خليل احمد څارن ټول شعر چې سرليك يې ټپه دی:

چې خوره شوم د ميوند پر سپېره دښته

شاه زلــمو كــړ ســـــر راپورته له بالښته

د دې تذكرې په هكله مې په يوه خپرونه كې لنډه معرفي ولوسته، چې د ليكوال كار يې په لومړي سر كې له يو لړ تشريفاتي ستاينو وروسته نيمګړی بللی و، ښاغلي معرفي كوونكي له بېړې څخه كار اخيستی، زما په خيال خو يې يوازې د تذكرې د نيوليك (فهرست) اخري نومرې ته كتلي، چې: "صالح صيب په دې تذكره كې (55) تنه شاعران راپېژندلي دي، چې ډېر ښه كار يې كړی، خو ځينې شاعران يې په دې ټولګه كې له ياده ايستلي دي، لكه: لطيف جان بابی، عبدالمالك همت او ... داسې به ډېر نور شاعران وي او مهمه خبره خو دا ده چې صالح محمدصالح په دې كتاب كې د ښځينه شاعرانو هېڅ ذكر نه دی كړی او موږ ډېرې تكړه شاعرانې لرو لكه: پروين فيضزاده ملال، مرحومه كريمه رسولي فيضزاده، بلقيس محبوبي اڅكزي او داسې نورې چې استعدادونه يې د ستايلو وړ دي."

په ډېر معذرت ښاغلي معرفي كوونكي ته دومره وايم لومړۍ خبره دا ده چې په تذكره كې (55) نه، بلكې (52) تنه راپېژندل شوي، د فهرست لومړۍ درې شمارې د خپرندويې ټولنې، اجمل اند يادښتونه او د ليكوال سريزه په ترتيب سره راغلي، دويم دا چې د تذكرې پر لومړۍ پښتۍ (لومړی ټوك) ليكل شوی او ليكوال په سريزه كې هم دې خبرې ته اشاره كړې ده، چې دا لړۍ به دوام لري او دويم او درېيم ټوك تذكره به هم له خيره سره خپرېږي. اوس كه ټول

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعران يوې ټولګې ته راغونډ شي، نو د کتاب د پنډوالي غم به يې بيا ښېل وي او بل دا چې د خپرندويې ټولنې مشر لطيف جان بابي پر همدې تذکره يو لنډ يادښت کښلی، امکان لري ليکوال صالح د ده معرفي ترې غوښتې وي او هغه يې دا خواست نه وي منلی.

د ښځينه شاعرانو په هکله بايد ووايم چې لومړی خو صالح صيب د داسې ځای په هکله لګيا دی چې د نارينه وو اثار يې ورسره ښخېږي او يا هم سېزل کېږي، دا خو د مرګ ستونزه ده او د ژونديو نارينه وو په اړه خو يې په ډېر وضاحت او صراحت سره په سريزه کې کښلي چې دوه کاله مې په اخ و ډب ورسره تېر کړي او ايله مې دا دوه پنځوس ترې راوايستل، ښه خو چې داسې ده، بيا خو د صالح په هغه ... څه ورته وايي، هو! راپه ياد شول، بيا نو د صالح صيب په هغه حوصله آفرين چې دوه کاله يې مقاومت وکړ. دا ځکه وايم چې که خدای (ج) دې نه کوي داسې يو مسئوليت ما ته څوك راوسپاري، نو تر دوو مياشتو که خبره وځنډېده، نو بيا خو خدای خبر چې پسې وګرځم، ښه نو اوس که صالح صيب د لوی کندهار د دوو يا درېيو ښځينه شاعرانو چې همله دي او يا دلته، بيوګرافي رااخيستې وای، نو کتاب به څه لوی شوی و؟ نه، بلکې دا به يوه بله ستونزه ورته جوړه شوې وه او د کندهار بدي خو يې لا پرځای پرېږده.

زما موخه هېڅکله دا نه ده، چې د کندهار: د ښکلي کندهار او وياړلي کندهار د باهمته ولس زړه ازار کړم، خو نن سبا چې څومره حالات ترينګلي دي، نو د ټولو خلکو سترګې همغې خوا ته دي، ځکه کندهار د يوه داسې نظام مرکزيت ګرځېدلی، چې د ښځينه نوم اخيستل ورته ګناه ښکارېږي.

او بل دا چې زما په خپل نظر د يو دوو خويندو بيوګرافي راوړل ما ته يوه غير عادلانه خبره ښکاري، که دا ډېره ضروري وي، بيا خو بايد د شريعت له مخې سم نيمايي حق ورکړو او که ووايو چې دومره شاعرانې له کومه کړو؟ نو بيا خو بايد پنځه ويشت نه، بلکې (15) ښځې ضرور په کې وي، په داسې حال کې چې دوه پنځوس نارينه په دوو کلونو کې راوپېژندل شول، نو د دغو پنځلسو خويندو لپاره نو پنځلس کاله وخته ته ارو مرو ضرورت و، چې صالح صيب د اوسپنې څپلۍ پسې زړې کړې وای.

بله خبره دا ده چې دوه کاله وړاندې مېرمن ارين يون د ورمو بهير په نامه د ښځينه ليکوالو او شاعرانو يوه تذکره راټوله او چاپ کړه، چې د ښاغلي پروين فيضزاده ملال خور په ګډون د کندهار نورې شاعرانې هم په کې معرفي شوې دي. د يادونې وړ ده چې د ورمو بهير د افغانستان په کچه د (72) تنو ښځينه شاعرانو او ليکوالو لومړی ټوك تذکره ده، چې په داخل او بهر کې يې خورا تود هرکلی وشو. خو که دا تذکره د آغلې ارين يون پرځای بل چا، مثلاً محمد اسمعيل يون خپره کړې وای، نو زموږ د ډېرو نقادانو له ګوزارونو څخه به اوس هم په امان کې نه و، راځم خپلې اصلي خبرې ته، اوس که صالح صيب د يو_ دوو خويندو بيوګرافي او د کلام نمونې خپلې تذکرې ته وراچولې وای، نو دا به يې ډېره لويه غلطي ګڼل کېدله، هغه ځکه چې د کندهار هغه وتلې شاعرانې چې زموږ ښاغلي معرفي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوونکي ښوولي، هغه (د وړمو بهير) کې راپېژندل شوې دي او کومې چې پاتې دي، هغه به د وړمو بهير دويم ټوک ته سترګې په لارې وي او دا کار د خور ارين يون په څېر له يوې هوډمنې ليکوالې پرته د کوم نارينه د وس او توان خبره نه ده.

په پای کې صالح محمد صالح ته د دې کاميابۍ مبارکي ورکوم او له لوی خدای (ج) څخه يې راتلونکی د ادب په آسمان کې د يوه روښانه ستوري په څېر غواړم.

د کړاو محصول

په انسان کې هېڅ داسې يو ضعف نه ليدل کېږي، چې هغه د تعليم له مخې له منځه لاړ نه شي، خو دا کار يوازې او يوازې په هاند او ربړو پورې اړه لري، ځکه تعليم بې له زحمت څخه د سړي په زړه او دماغ کې ځای نه نيسي، تعليم هغه وخت د سړي چې او مغزو کې ټينګېږي، چې شپه او ورځ په دې لاره کې ربړ تکليف وګالي، پرته له دې خوشې خيال او تصور دی او بس.

محمد الله کمال، پېښور

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احسان الله عارف

ملا احسان الله عارف د مولوي فيض الله زوی پر 1355ل کال د غزني ولايت په ناوې ولسوالۍ کې زوکړی دی. ديني زده کړې يې کړې او له شپږو کلونو راپه دېخوا شعرونه ليکي، چې يوه شعري ټولګه يې برابره کړې ده، نوموړی له ډېرو کلونو را په دېخوا په کندهار کې اوسي او پر اوس مهال د کندهار راډيو د اژانس مديريت ور ترغاړې دی. وخت پروخت يې شعرونه او نثرونه په کندهار او خلافت مجلو او طلوع افغان ورځپاڼه کې خپاره شوي دي.

له هېواد او د هغه له وياړلو خلکو سره ډېره مينه لري، د شعر ستره موضوع يې هم د همدې مينې بيانول او انځورول دي، چې همدغه ټکي يې لويه شعري پانګه ده، د دومره هنريت خاوند هم دی چې خپلو دغو خبرو ته مترنم او زړه راکښونکی جوړښت ورکړي، عارف يو هڅاند انځور ګر دی، چې د هېواد له پېښو څخه يې ډېره عکاسي کړې ده. داسې نه ده چې خپلې خبرې په وچ او کلك انداز کوي، ځکه ده ته څرګنده شوې يوازې ښې خبرې او ښه فکر د ښه او لوړ شعر معيار نه دی. که چېرې يې په دې برخه کې خپله مطالعه او هنري تجربې نورې هم ډېرې کړې، نو کېدی شي خيال يې اوچت او شعري ځواك يې نور هم پياوړی شي.

دسيني داغ

چې مې ستا ورانې ويجاړې وليدلې
ګران وطنه! له زړګي مې نه وتلې

په ليدو دا ستا ماتم راباندې جوړ شو
خدای دې وران کړي چې يې ته را ورانولې

ستا دننګ څلي ټول ړنګ وو ګران هېواده
پر ګرېوان مې ځکه اوښکې بهېدلې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هره تیږه دې په وینو باندې سره وه

له درو څخه دې وینې څڅېدلې

نه هغه شور د بلبل او نه چمن و

بوراګانو سرې منګولې لګولې

د بلبل پر سینه داغ و پیدا شوی

دماتم کیسې یې هر چاته کولې

له دردونو او زخمونو سره مخ وو

د وفا په سترګو هېچا نه کتلې

نور عارف ته منور ښکلا ښکلا شوې

چې "د خړ کتاب شریك" را وګټلې.

ملنګي

چې مین تل دمعشوق په هجران سوځي

دیعقوب زړه بیا په غم د کنعان سوځي

کړاوونه ډېر زغمي عاشق دمینې

نم د سترګو د مجنون دی ګرېوان سوځي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې انځور د یار دحسن یې په زړه شي

فرهادي شمعه کړي بله سندان سوځي

لېونتوب ورته د مینې په بازار کې

ټولول دخوشحالیو خپګان سوځي

ملنګي ورته هېڅ عار و پېغور نه وي

ټولوي خیرات د مینې جهان سوځي

په بیدیاوو، دامانونو کې اوسېږي

د بهار په امیدونو خزان سوځي

هلته لرې دسپېرې جونګړې خوا کې

ارمانونه او اهونه یې ځان سوځي

چې ټول عمر دمعشوق په طلب ګرځي

ځکه ما عارف همدغه ارمان سوځي.

دالفت ډېوې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اخلاص شمعې شوې بلې په وطن کې

د بلبلو مجلس جوړ شو په چمن کې

زموږ دهیلو غوټۍ وسپړل ګلونه

د نفاق کارغان چې ورك شول په ګلشن کې

غمځپلې څېرې خاندې او موسکا کړې

دخوښۍ نغمې غږېږي هرمسکن کې

چې نه چور، نه چپاول او نه جفا شته

د الفت ډېوې نما کا په هر تن کې

قرباني مو مېوه راوړه ښه په ډاګه

سرلوړي مو شوه ښکاره په سره کفن کې

چې اخلاص اوصداقت مو ښه څرګند شول

عارف ځکه شوم خوشحال په دې میهن کې.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمد صمیم

استاد احمد صمیم د شیخ حاجي عبدالغفور خروټي زوی پر1333لمریز کال د کندهار ښار په لومړۍ ناحیه کې زېږېدلی دی، خپلې زده کړې یې په کندهار دارالمعلمین کې تر څوارلسم ټولګي پورې رسولې دي. د 1365ل.کال د غویي(ثور) پرڅلورمه نېټه دځینو ستونزو که کبله کډوالۍ ته اړ شو او په کوټې ښار کې یې استوګنه غوره کړه، د 1378ل.کال د وږي(سنبلې) پراتمه نېټه بېرته خپل هېوادته راستون او په خپل پلرني ټاټوبي کې یې واړول.

په کډوالۍ کې یې دهغه مهال په بېلابېلو جهادي دفترونو او پوهنیزو مرکزونوکې دندې ترسره کړي او د خپل هېواد بچیو ته یې د ژوند سپېڅلې لار ورښودلې ده.سربېره پر دې یې د ښوونکي په توګه هم په بېلابېلو ښوونځیو کې دنده تر سره کړې. د وخت کړکېچنو حالاتو دومره وځوراوه چې تر1354ل.کال را په دېخوا یې د شعر ژبه روانه کړه او په لنډه موده کې یې دډېرو خلکو پام دځان خواته را واړاوه.

په شعر کې یې فکري پانګه ډېره او شاعرانه بغاوت یې په خپل ځانګړې اډانه کې ډېرراښکون لري، هره مسره یې دیو درد او کړاو انځور دی، چې د رحمن بابا، سعدي، الفت او داقبال د کلام اغېز نوره ښکلا هم وربښلې ده، ځینې نثرونه یې هم لیکلي چې یو شمېر یې ناچاپ او ځینې یې چاپ شوي دي، د لیکل شویو اثارو شمېر یې له (22) څخه هم اوړي، له بده مرغه د 1357ل. کال د غویي تر اوومې نېټې راوروسته یې دځه لیکلو تابیا نه ده کړې او دا ډګر ترېنه پاتې دی،خدایدې وکړي چې د ډېرو لیکنو اوسېله یې زیاته او قلم یې یو ځل بیا روان شي.

نوموړی شاغلی اوس د کندهار ابو حنیفه مدرسې سر ښوونکی دی.دا یې هم دشعر څو بېلګې:

د هیلو زخم

زما ترنم د زولنو موسیقي

زماپه اهنګ کې تحول نخښېږي

بیا مې مایوسو ورځو وخندله

نوره د فرېب بوډۍ په مرګ غزېږي

زما په قلم کې قیامتونه پټ دي

زما په نغمو کې انقلاب بهېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما ترانې د بغاوت زېرى دى

د میکدې خمونه بیا چړپېږي

زما تصور نور اسارت نه مني

لوى حرکت مې له خوبونو زېږي

نن فطرتي سورخیانې ښکاري پرمخ

پټ د ورېځو شاته لمر نخښېږي

نوره ځولۍ د ارمان تشه نه ده

د هیلو زخم د صمیم جوړېږي.

1378/2/1ل. کال، کوټه

☒☒☒☒☒☒☒☒☒

زه

زه د شپې خاموشه زړه یم

زه تور تم د خاطرو یم

زه یو ګړوب ښار د فرهنګ یم

زه موزیم د حادثو یم

☒☒☒

زه یو برج د تحمل یم

زه رباط د انتظار یم

زه کلا د زاړه برم یم

زړه پاڼه د روز ګار یم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ززز

زه یو لوی خاموشه ځلی

د سکوت همسایه کېږم

زه یادګار د ګذشته وو

په ګونګۍ ژبه غږېږم

ززز

زه د قهر تخم پروت یم

دتاریخ په خرابو کې

زه یوه ورکه وچه اوښکه

د تور بخت په ګرېوانو کې.

1377/1/28ل. کوټه

زززززز

ناشناسه هدیره

د فریاد په خړو اپښمو

ددې ښار اسمان خړېږي

یا دزړه دقهر عکس

پر افق باندې رسمېږي

ززز

بیا د تورې تیارې دښت دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رڼا خېمه ټولېږي

بیا د لوی پاڼ له غارو نه

حشرات د خطر زېږي

⊠⊠⊠

بیا قبرو خولې وازې کړي

بیا د مړو ګوله غواړي

بیا خزان وهلی کښت دی

نه وریځ ورسره ژاړي

⊠⊠⊠

بیا هیبت د کنډوالو دی

د اجل چاړه تېره شوه

دسپاهیانو پته نه شته

ناشناسه هدیره شوه.

ناکامې اوښکې

بیا خندا تښتي له شونډو

بیا ولاړ تور ادمخور دی

بیا د مرګ لاسونه راغلل

سونوشت ورك کړی لور دی

⊠⊠⊠

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځنګله زړه غلغله ده

زير و بم د فريادونو

د قفس د جېل مرغانو

نغمه سر کړه د يادونو

☒☒☒

د شفق انګګار بلېږي

دخونين سبا پيام دی

په کلتور مې سر ځړېږي

زوړ عظمت د چا غلام دی؟

☒☒☒

د حزينو کونډو آه دی

د محزون ماښام سکوت دی

د حرمان په عذابځي کې

په ناکامو اوښکو قوت دی.

1378 /1/28ل کوټه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احسان الله جرس

ځوان شاعر احسان الله جرس دمحمد ترین زوی پر1363لمریز کال د وږي(سنبلې) پر شپږمه نېټه د کندهارښار د لویې ویالې د "ډبرو پله" په سیمه کې زوکړی دی ، اوس د البېروني شوونځي په اتم ټولګي کې خپلې منځنۍ زده کړې پرمخ بیایي.

لومړنی شعر یې پر 1378ل لیکلی دی؛ له نېکه مرغه جرس په ډېر وړکتوب کې د ښو شاعرانه پنځونو لپاره پیاوړی مټ او لوړ استعداد لري، په لنډه موده کې یې ځان دهنرتوب او شعرتوب لویې نړۍ ته ورلنډ کړ.که څه هم دشعري استعداد غزېدو ته یې فضا ډېره تنګه وه او د پرمختګ زمینه یې ډېره نه وه برابره، خو بیاهم ډېر زیار یې وګاله او ډېر خنډونه یې له خپلې لارې څخه لرې کړل، خو یو شمېر یې لا پاتې دي. که د نورو ادبي او فرهنګي ملګرو هڅونې او په دې برخه کې مرستې نه وې، دی به ونه شي کړای د خپل کاله په تنګه فضا کې وده وکړي او یا یې څوك د هنر پر قدر وپوهېږي، د ملګرو په برکت پر ډېرو کړلېچونو او پېچومو راواوښت او خپل هنري او ادبي استعداد یې وځلاوه.

ده دقافیه وال تر څنګ ازاد شعرونه هم کښلي او اوس اوس یې د لنډو کیسو پر لیکلو هم پیل کړی دی.

غزلیزه ژبه او شعري توازن یې ډېر پاموړ دي،که له شعر سره یې مینه همداسې توده پاتې شوه، په راتلونکي کې به خپلې ویاړمنې ټولنې ته ډېرې ښې هنري بېلګې وړاندې کړي. د جرس ځینې شعرونه په طلوع افغان ورځپاڼه، ارغندجریده، هیله، ګندهارا، کندهار، خلافت او نورو مجلو کې خپاره شوي چې ډېرو خلکو ستایلي دي. جرس څه له پاسه د څو میاشتو په موده کې یوه ټولګه شاعري وکړه، خو په دې وروستیو کې یې دا اندازه لږه شوې، نو هیله ده جرس یو ځل بیا پرلیکلو پیل وکړي او په خپلو ښایسته شعرونو د مینه والو سترګې سړې او ذوقونه خړوب کړي.

شنې سترګې

پرزړګي مې له اسمانه را اورېږي الهامونه

هم له ستورو او سپوږمۍ نه را تویېږي الهامونه

ته وا حسن یې سپرلی دی ،ته وا شونډې یې غوټۍ دي

په شنو سترګو دجانان کې را شنه کېږي الهامونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمورږغزل دومره جگ شوی ،خدای￼خبرکه بیا راټیټ شي

چې له څوکو دخیبرنه رابهېږي الهامونه

مورږ ازل کې شاعران یو، شاګردي مو دخدای ￼ کړې

نو مو ځکه هر غزل کې معلومېږي الهامونه.

1379\4\6لمريز،کندهار

کوترې

بیا ولوېدې له خروشه او له تللو نه کوترې

ای حسنه! تا خو جوړې کړې له ښکلو نه کوترې

دې ښکلو چې د حسن وزرونه پر ځان سرېښ کړل

اوس مورږهم په هوا کړې له غزلو نه کوترې.

1379\3\16هرات بازار،کندهار

د حسن کتاب

زما چې دزړګي رنګين کابل زخمي زخمي ښکاري

کوم یوه ظالم ورته خنجر په لاس کې ونیوه

نه درومي پېغلوټي اوس ګودر ته دېخوا په شان

ښايي کوم غماز ترېنه ګودر په لاس کې ونیوه

زما معصوم زړګی يې په سکروټو راته وريت کړ

ستا سرکښو سترګو چې نظر په لاس کې ونیوه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه پرځیګر درته دخیال څو ستوري وکرم

څوان "محمدیار"راته هنر په لاس کې ونیوه

ستورى چېرې نه وم، خو په ستورو يې حساب کړمه

کله چې دحسن کتاب، لمر په لاس کې ونیوه

څنګه به داستا دحسن ځل ته غزل نه لیکم

ستا دوصل شپو چې ژر سحر په لاس کې ونیوه

زما چې دغزل پرکندهار باندې سپرلی راغی

ژېړ ګل مې جانان ته نغمه ګر په لاس کې ونیوه.

1\2\ 1379لمريز – کندهار

دوصل عرش

خُمار – خُمار کتل مې د جانان، زړه تخنوي

په هغه دم مې اوښکې د ګرېوان زړه تخنوي

هروخت په غېږ کې نیسم دخیال چته سپینه پېغله

په ګوتو دغزل مې د "کاروان" زړه تخنوي

د وصل څو جامونه، اشنا! ماته را تیار کړه

زاهد وايي جامونه دشیطان زړه تخنوي

دمینې هسك اسمان ته څو، د وصل عرش ته خېژو

جانانه ! دا ارمان مې هر زمان زړه تخنوي

دمينې په مکتب کې مې د ښکلو مینه زده کړه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

منم غزليز خيال مې د اسمان زړه تخنوي.

\1378سلواغه\12 کندهار

نېستي

اوس نه مستي او نه نازونه دي دنجونو په کې
ځکه په وينو سور ښکارېږي مازيګر دپېغلو
تش په خوبو او په خيالو مو زړه خوشحاله ساتو
نه سارنګۍ او نه سپتار شته،نه ګودر دپېغلو.

بنګ

شرنګ چې د بنګړو شي له زخمي مړونده ولوېږي
جوخت مو سارنګۍ او هم سپتار له خونده ولوېږي
لا س د وچکالۍ ددېو شي، اوږد د ګل غاړې ته
ښکلې ښاپېرۍ مو له رنګين ارغنده ولوېږي
خدايزده چې به بيا پيرنګ ته ماتې ور په برخه کړي
شور مو د ټپو چې له سرکښ ميونده ولوېږي
ژوند مو دغمونو پر بستر باندې تېر کړی دی
اوښکې مو ګرېوان ته د لېمو له بنده ولوېږي
څنګه به داستوري په دې شنه هسك کې نشه نه کړي
بنګ غوندې غزل چې د صالح له انده ولوېږي
پام کوئ ملګرو!چې "جرس" ته ښېرې ونه کړئ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیر که څو څو ځلې يې نغمې له خونده ولوېږي.

28\3\1379پنځمه ناحیه،کندهار

د اوښکو څپېره

زما په سوي زړه کې

د یوې ښکلې، ماه جبینې پېغلې

د وصال خیال نخښېږي

ورسره زه هم ناڅم،

او په رښتیا شي راښکاره له لرې

او رانه حال وپوښتي

ورته خپل حال ووایم

ورته ګیلې وشیندم

او ورته ووایمه:

چې د جفا سپاهیان دې هره شېبه

زما نازك خیالونه

راته د اوښکو په څپېره باندې

تغمه تغمه کړي تېوله

خیر دی که هر څومره مې ووهې ډېر

خو زه پرې نه پوهېږم

ځکه چې ذهن مې پوخ شوی یاره!

له دې څپېړو څخه

دا راته ووایې په ناز او ادا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې: خیر دی صبر وکړه

او رانه لاړه شي د زړکې په تګ

راته یوازې خپل غمونه پرېږدي

راته یوازې خپل غمونه پرېږدي.

1378/12/10کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احسان الله غروب

احسان الله غروب د ښاغلي عبداللطيف زوی پر 1367لمریز کال د کندهار په نوي ښار کې زېږېدلی دی.

غروب د ګران هېواد پر ارته لمن هغه راټوکېدلي ګل ته ورته دی چې له ټوپکو،مردکیو،وینو او...څخه پرته یې پر بل څه سترګې سړې شوې نه وي، له 1378لمریز کال نه را په دېخوا شعرونه لیکي، د وروستیو خونړیو پېښو ځینې انځورونه یې په خپلو شعرونو کې کښلي دي؛ لا ډېرتنکی دی او ډېر مزلونه یې لار څاري، دده ذوق او استعداد دا په ډاګه کوي چې په نږدې کلونو کې به ښه شعرونه ولیکي. خو دشعر لیکلو تر څنګ مطالعه او ریاضت ته هم باید پاملرنه وکړي، ددې تر څنګ که هڅه وکړي چې خپل شعري بیان ته ځانګړې تګلار وټاکي غوره به وي، ځکه دشعر له رنګ او ځرنګتیا څخه یې دا څرګندېږي، چې د ویلو لپاره ډېرې خبرې لري او غروب هڅه کوي خپلو دې ویناوو ته هنري بڼه ورکړي. د غروب شعرونه ډېر لږ دي، خو بیا یې هم همدا لږه هڅه ستایو او نورې بریاوې ورته غواړو.

نوموړی اوس په امام ابو حنیفه مدرسه کې پر خپلو زده کړو بوخت دی. طلوع افغان ورځپاڼه دده د شعري استعداد په غوړولو او ځلولو کې ډېره اغېزناکه تمامه شوې ده، چې دده لومړنۍ تجربې په کې خوندي دي.

د غروب فکري او ذهني بلوغ ته ډېر وخت پاتې دی او ډېره موده په کار ده چې هنري او ادبي نبوغ یې هم وځلېږي.

خال

زه دلمر غوندې جانان د خیال ارمان یم

پرښایسته تنې یې ځان نه ورتیمه

د یو حسن او رڼاوو لاروی یم

دښکلا دپسرلي ارمان لرمه

دهر ستوري بدرګې ته اوښکې نغاړم

پر لمن یې نوراني ګرېوان کرمه

ته مې مه ګرځوه مخ له خپل شنه خاله

لا تراوسه قسمونه پرې زه خورمه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ارمان

یو څوك مې وژني هره شپه ټولې خېمې لټوي

لکه رڼا، ده څراغونه او لمبې لټوي

کاشکې د لمر په خوا مې کور وای ما به نور پېژنده

زما لیمې د تورو شپوپه غېږکې شپې لټوي

د باد سره څپه مې ودرېده پر څیري گرېوان

زما دهیلود ارمان هغه شیبې لټوي.

سرابي ښایست

اوس نو ستوري په کې نه شته

څه کمزوري په کې نه شته

دا د لمر په تاو کې گرځي

که یې گورې په کې نه شته

ها خوا دا خوا خو مې چاڼ کړل

هورې دورې په کې نه شته

هر گلاب له شعره جوړ دی

خو بیا تورې په کې نه شته

بس همدا غزل یې بس دی

خدای شته نورې په کې شته.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

1379لمریز،کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمدالله وثيق

احمدالله وثيق د مولوي نقيب زوی پر1356 ل.کال د زابل ولايت په خروټو کلي کې زېږېدلی دی.نوموړي پر دينې زده کړو سربېره تر اتم ټولګي پورې ښوونځی هم لوستی دی، په هېوادکې يې په يو شمېر ادارو کې هم دندې ترسره کړې او د څه مودې لپاره د طلوع افغان ورځپاڼې مسوول چلوونکی او دکندهار راډيو نطاق و، اوس هم پر فرهنګي چارو بوخت دی، د هر کړېدلي افغان په څېر يې د خپل ژوند په بهير کې څو څو ځلې هجرتونه هم کړي دي.

شعر يې عاطفي رنګ لري، چې لوستونکو ته ځينې نوي ټکي هم ورلېږدوي.د شعر په ژبه يې ځينې انځورونه هم پنځولي چې د انځورګر خيال ځواك يې په ګوته کوي، له تکلف او وچې تصنع څخه لرې ګرځي، خو په دومره سادګۍ کې هم نه دی ډوب چې خپلو خبروته د هنر جامه ورنه کړای شي،بلکې دده انځورګري داسې ده چې ډېرې کيسې په کې اخښل شوې وي، هغه که د "زاڼو د اتڼونو" نشت احساسوي او دبې شورو چينو يادونه کوي په خپله له انسانانو څخه د يوه تش او ړنګ کلي کيسه ده چې پر بل څه يې راغبرګه کړې ده. هغه ورځ به هم راشي چې نوموړی تر څه رياضت او د تجربو تر ترلاسه کولو وروسته له ښو شاعرانو څخه وي. ځکه هنري ژبه او ادبي ځراکت يې ښه دي او دا ډاډ راکوي چې په راتلونکي وخت کې به نور پرمختګ هم وکړي.

زاڼې

زخمي ده زخمي ده، پر وزر زخمي ده

د الوتو په ځان کې شور نه لري

وچ دي لاسونه شه ښکاري زلميه!

څومره ظالم يې، هېو شور نه لري

هغوی ساده دي د مين په کتاب

څوك چې په تن د مينې اور نه لري

ولې ويرېږې ترې د ځواك څښتنه

دی مساپر دی، دلته کور نه لري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس پرې د زاڼو اتڼونه نه شته

ارام بهېږي، ټنګ ټکور نه لري

پلار د مرمۍ، مورېې د بم خوراکه

غريب يتيم دی دلته کور نه لري.

اوښکې

دي، تودې تروې اوبه پرمخ بهېږي

پر ګرېوان تريوه څنډه بيا ورکېږي

دا چينې کله مستېږي له خوښۍ نه

کله بيا له ډېره غمه را خوټېږي

کله چاته د زاريو چوپ بيان شي

چې د سترګو له کاسو نه راتوېږي

کله جوړ له ځاځکو- ځاځکو نه سېلاب شي

د نرۍ واړه رندان په کې ډوبېږي

دا چينې هم کله وچې بې اوبو شي

سر پر سګر چې پرې غمونه رارسېږي

دومره زور په دې تروو اوبو کې شته چې

پورته شوې توره ببرته پرې کوزېږي

وثيق اوښکې ورته څکه څخومه

پر دربار يې سوال په اوښکو ښه قبلېږي.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سورغر

تېر مو پسرلي شول له خنجر څنې

وپوښته غيرت مو له "سورغر"څنې

پڅه شوله توره د بزدل مغول

ورکه يې شوه لاره له لښکر څنې

ښه بېدرېغه ګل يې رانه يوووړلو

ماتې يې کړې څانګې له نښتر څنې

خاورې دې پر سر شولې ښکارې اشنا!

بندې شولې زانې له ګودر څنې

زړې د غمونو مې په برخه دي

پاتې شوم بې برخې له اختر څنې.

اوبه

ښکاره ويلای نه شم "ستا به خوښه شي که نه" شي

پر زړه مې ستا لپاره ښه خبره ګرځي ګرځي

له خدايه د همته د"همت" کوي سوالونه

زما مين زړګی لکه سوالګره ګرځي ګرځي

لوی خدايه! جل وهلي دې په خپل رحمت اوبه کړه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کلي پر ګودر مو شنه لوخړه ګرځي ګرځي.

کندهار

مين

په لوړو سردرو کې چې خوږې سندرې بولي

شپېلۍ سره مې مينه ده، شپونکي باندې مين يم

چې ډول د غزا ووهي او ځي په تکبيرونو

د جنګ تېزو اسونو پر دربې باندې مين يم

چې راشي له اسمانه او د کب په خوله کې پرېوځي

پر هغه لوړ قيمته سره غمي باندې مين يم

چې هر مازيګرى يې نجونې لمانځي په سندرو

ګودر مې د زړه سر دی، پر منګي باندې مين يم

لري ځواني ګلرنګه، چناري ونه يې دنګه

دګل په څېرې شکلې، يو سړي باندې مين يم

غمجن د بل پر غم وي، زړه يې ډك له پاکې مينې

پر هسې سالم فکر او زړګي باندې مين يم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمد فاني

احمدفاني پر1353 ل.کال د کندهارښار په پنځمه ناحیه کې د شهید نوراحمد کره زېږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې یې په غازي محمد ایوب خان ښوونځي کې پیل کړې،خو د ځینو ستونزو له کبله له ښاره کډوال شول او زده کړې یې نیمګړې پاتې شوې خو یو څه موده یې په غازي عبدالصمد خان اڅکزي ښوونځي کې خپلو زده کړو ته دوام ورکړ،کله چې بېرته ښار ته را کډه شول یوولسم ټولګی یې په نساجي ښوونځي کې ولوست،تر هغه وروسته نورې زده کړې ترې پاتې شوې، پر دې سربېره یې دیني زده کړه هم کړې ده.

کله چې یې وحشي روسانو پر 1365 ل.پلار ور شهید کړ، کورنۍ ټولې چارې ده ته ور تر غاړې شولې، پردې ستونزو او کړاوونو سر بېره یې له شعر سره هم خپله مینه اېشنده ساتلې ده؛ غزلیزه شوخه مستي یې شعر ته ډېره ښکلا ښښي. د لرغونو شاعرانو اغېز یې ډېر منلی، چې په دې برخه کې یې د پیرمحمد کاکړ، حمیدبابا او شیدا له شعري مزاج سره خپل شاعرانه خیال همغاړې کړی دی.

شاعري یې پخه او ښکلې ده خو که ددې وروستیو وختونو په څېر ریاضت او لیکلو ته شا کړي نو دا وېره کېدی شي، چې شاعري یې په هنري لحاظ ټیټه یا کمزورې شي. د احمدفاني په شعر کې ځینې داسې ټکي هم شته چې لوستونکو ته بشپړه مانا نه شي رسولی، کله کله دا ستونزه په لفظي جوړښتونو کې وي کله هم په همدې لفظي پېچلتیا کې چې تر غور وروسته غوځېدی شي.

شرنګ

کاکل دې د چشمانو ښایسته زُحل وژلی

یوسف لکه چې نن د خپلې لارې مل وژلی

د زلفو جادوِ ګرو یې د کوډو غشي جوړ کړل

په سرو وینو شهید یمه، ما ځان په بل وژلی

وږمو د صبحدم یې د سپین مخ زلفې کړې ماتې

د ګلو په ګلشن کې یې تنها سنبل وژلی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې پوخ د اننګو خو یې د زړونو پیالې توی کړې

روسانو په ظلمونو کې زما کابل وژلی

نغمې- نغمې بلبلو په اواز کې سره لمبه کړې

یا ښکارې چې احمد فاني په حرف غزل وژلی.

کندهار، پنځمه ناحیه

مستي

خیال یې جادو غوندې یو برید دی د نیولو په کار

خومره ماهر دی لکه سترګې د وژلو په کار

تل د سهار د وړانګو مخ ته د ژوند لاس غزوم

نه یم عادت لکه شبنم د ویدېدلو په کار

ښایي افغان یم،په لویۍ کې هم ځان لوی ګڼمه

لکه یو لمر پوهېږم، بیا د رالوېدلو په کار

ما ته یې نه و زده، لومړی باب یې هم دلته پیل شو

اوس پوره پوه دی هر روسی د تښتېدلو په کار

دا خو منم چې ټپي شوي یو، هم زه هم وطن

ژوبل زمری لا قهرجن شي د خېرلو په کار

احمدفاني بې دډاګونو په توصیف موړ نه شي

نور بې ماړه شي د ګلونو د ستایلو په کار.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

درد

درد د پرهارو شوم ،د کابل پر طرف لاړمه

شپه شوم د زلفینو د چارگل پر طرف لاړمه

پوځ شومه د وریځو د شفق ځمکې مې لاندې کړې

ویر شوم د مرمیو، د منگگول پرطرف لاړمه

شر شومه، فساد شوم، د سندرو ملا مې ماته کړه

ستوني ته رانجه شوم، د بلبل پر طرف لاړمه

اه و اسویلی شوم، د مظلوم د کعبې بت شومه

مینې ته گناه شوم، د ازل پر طرف لاړمه

تندر د هجران یم د گودر پر منگو پرېوتم

تبر د فرهاد شوم، د جبل پر طرف لاړمه

ما د ارمانونو د کوثر جام چپه واخیسته

چپ له خپله اصله د بدل پر طرف لاړمه

مایې له رخساره تورې څنې په لاس واخیستې

ځانه ته شوم پرېشانه، د سنبل پر طرف لاړمه

اور شوم د سندرو د احمد فاني د زړه پر سر

لمگر د تصور شوم د غزل پر طرف لاړمه.

سرې سینې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تل پسې را وځم، لکه لمر چېرې یې نه پرېږدم

هسې له تیارو سره مې خدای طبیعت نه کړ خوښ

ځان لکه باڼه غوندې په لمر سوځم، ازاد دې یم

ژوند مې لکه سترګه د بل چا په زحمت نه کړ خوښ

سوځم د وطن محفل ته ځان قر بانولای شم

شمعه غوندې ځان ته مې یو لږ څه راحت نه کړ خوښ

څوک چې مې په سیل سرې سینې ته مازیګر راځي

ما لکه شفق د ماښامونو ذلت نه کړ خوښ

سر کې به دې وروست شي، د افغان د غلامۍ فکر

لوړ اسمان له سره د ټیټوالي عادت نه کړ خوښ

نوره ګناه نه لرم احمدفاني تورن په دې

چاته مې په مړو سترګو هېڅکله خدمت نه کړ خوښ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله سحر

ارواښاد بسم الله سحر د جان محمد زوی پر 1352ل کال د زابل ولایت په نوبهار کې زوکړی دی. زده کړې یې په زابل ولایت کې پیل کړې او د کوټې او پېښور ښارونو په ځینو دیني مدرسو کې یې هم لوست کړی دی، کله چې له طالبانو سره یو ځای شو نو دشعر ویلو ځواك یې نور هم پیاوړی او غښتلی شو. ځکه دشعر ډېره برخه یې حماسه ده او چې کله یې د هېوادوالو ناخوالې له نږدې نه ولیدلې نو واړه یې په خپلو شعرونو کې انځور کړې او نورو مینه والو ته یې وړاندې کړې. په شعر کې یې د حماسي بیان ترڅنګ د مینې او ښکلا انځورونه هم کښل شوي، چې د شاعر د زړه غوښتنې او هیلې رابرسېره کوي. هغه یو دلګۍ مشر و او له خپلې دندې سره یې ډېره مینه درلوده، خو پر 1377ل کال د تخارولایت د خواجه غار په سیمه کې د یوې جګړې په ترڅ کې په شهادت ورسېد. دوه کاله وړاندې یې د کندهار اطلاعاتو او کلتور ریاست له خوا شعري ټولګه چې (سحر) نومېده خپره شوه، سحر په خپله ژوندی نه و چې پردې کار یې خوشحالي ښودلې وای.

ارواښاد سحر په ادبي ډګر کې د (سحر) نومي شعري ټولګې په خپرېدو سره مطرح شو او خلك یې له ذهني او فکري تګلورې څخه خبر شول. خو دا مهال ډېر ناوخته و؛ هغه په خپلو بوختیاوو او کارونو کې دومره ورك و چې دې چارو یې پر ادبي او فرهنګي هڅو سیوری اچولی و، کله چې یې شعرونه لیکل نو یوازې یې خپلو ملګرو ته اورول او د هغوی لارښوونو ته به یې غوږ نیوه.

محبت

د زړه په وینو مې غزل لیکمه

نازك تصویر دلاله ګل لیکمه

په وینو لیك سره توري تور اوړې

سوځند آهونه د بلبل لیکمه

په سوي سکور او دا ټوټې قلم مې

توري دیار زلفې سنبل لیکمه

چې کله یې او کله نه یې سحر

دا اوس د ځان ژوند ته اجل لیکمه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه شوه

دیدن ته په تلوار چې به راتلله هغه څه شوه

چې زما د زړه ژړا يې اورېدله هغه څه شوه

کوڅه کې چې به زما د اسوېلیو شور اوچت شو

له میني به لمبه لمبه کېدله هغه څه شوه

سپوږمۍ د ښوارلسم چې شي دغره پر سر اوچته

همداسې چې پر بام به راختله هغه څه شوه

وفا يې چې فطرت و د پتنگ د عشق و تاو ته

چې تل به لکه شمعه سوځېدله هغه څه شوه

دا لاره ترې په کومه، دلته اوس راغلی څوك دی

بېديا کې چې د زړه مې اوسېدله هغه څه شوه

له وېرې چې سحره! په کلو ورته خاموش وم

غوسه يې چې لېمو کې تاوېدله هغه څه شوه.

د نيران کوڅه

ذرې ذرې مې د جانان کوڅه کې وغورځوئ

ډېر مې بېقدره د خپل ځان کوڅه کې وغورځوئ

د زړه زخمو کې مې دردونه په لړزان خوشې کړئ

خو يو گړی مې د درمان کوڅه کې وغورځوئ

د زړه پرهر باندې مې نورې مالگې هم واچوئ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رقیبو! بیا مې د ارمان کوڅه کې وغورځوئ

لاسو اوپښو ته مې راواچوئ کړۍ د ظلم

هسې مظلوم مې د زندان کوټه کې وغورځوئ

پت او عزت قاتلو ای د محبت دښمنو!

پت او ابرو مې د بهتان کوڅه کې وغورځوئ

که دیار دید کرې لړ و ډېر خو هېڅ پروا نه لري

سحر په ژوند کې د نیران کوڅه وغورځوئ.

1993/3/7م کال، کندهار

ټکور

ستا له یادونو سره لوبې کوم

ښکلو فکرونو سره لوبې کوم

چې د جنت ژوند یې تصویر غوندې دی

هسې خیالونو سره لوبې کوم

چې ستا بې سترګو بل ټکور نه لري

هسې دردونو سره لوبې کوم

چې نه یې دود، نه یې لمبې وینې څوک

هغو اورونو سره لوبې کوم

د قسمت لوبې دي له تندې مرمه

کومو خمونو سره لوبې کوم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور مې د چا فکر او خيال نه شته دي

ستا له خيالونو سره لوبې کوم

سحر پر غم يم ددنيا ناخبر

د يار غمونو سره لوبې کوم.

1377ل کال، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بشیراحمد بشارت

بشیراحمد بشارت د ښاغلي محمد موسی زوی پر1356لمریز کال د کندهار ښار په څلورمه ناحیه کې زېږېدلی دی،ترمنځنۍ زده کړو وروسته نوري هغه ترې نیمګړې پاتې شوې او د خپل کمزوري اقتصاد له کبله پر ورځنیو دندو بوخت دی. درې کاله وړاندې د شعر میناتورې دنیا ته راننووت.کله چې یې د خپلو ادبي ملګرو له تاندو بنډارونو سره اشنایي وموندله، د شعر وږمې یې نورهم په ذهن کې غزونې وکړې،که شعرونه یې لږهم دي په خپله سادګۍ کې یو شمېر راڼه انځورونه را برسیره کوي ،د وروستیو ناخوالو سیورو یې هم د اند یوه برخه نیولې ده، ورسره ترڅنګ د شعرونو تغزلي ښکلا یې هم زړونو ته لار پرانیزي. بشارت پر خپل شعري استعداد باندې ډېر باور نه لري کله کله خو ځان له ادبي او هنري دایرې څخه بهر احساسوي، کېدی شي په دې برخه کې یې خپل مات نفس هم وربانديې زورور وي، خو بشارت بیا دومره بېغوري کوي چې ګرد سره د شعر مطالعې ته هم" هغسې چې ښايي" ډېره لېوالتیا نه ښيي او که ښيي یې هم، پر له پسې ریاضت نه کوي، چې داکار یې شعر او هنر ته زیان رسوي.

بشارت ښکلې هنري ژبه لري، که یې خپله فکري پانګه نوره هم ډېره کړه او نوښت ته یې ډېره پاملرنه وکړه، نو دا تمه ترې کېګګدی شي چې نور پرمختګ هم وکړي.

څپانده

اوښکه چې څرګنده شي، ځلانده شي

جوړه د ویر سیند شي را څپانده شي

څه شېبه بڼو کې غلې – غلې شي

راشي اننګو ته راغړانده شي

تم شي یو ځل سپینه مرغلره شي

درومي و هر لوري ته بهانده شي

هار شي بیا پر سپینه سینه وزانګې

لاړه شي ګرېوان کې لالهانده شي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هارونه

پردېسي اوښکي مې رواني، د گرېوان پر لوري

رنځور زړگی مې په نڅا شو، د جانان پر لوري

عقل مې پرېښودله لاره په جنون کې گډ شوم

اوس ورځم په پښو کې زولنې، ځم د زندان پر لوري

شولې راپورې سرې لمبې د بېلتانه په ښار کې

لوگی – لوگی رانه خوځېږي، د اسمان پر لوري

چې مې را وناخي په زړه کې اندېښنې د هجر

وړمه د اوښکو جوړ هارونه، د ارمان پر لوري

راته يو ديد يې قيامتي شو بشارته د يار

سر به ور لېږمه ډالۍ کې ددې گران پر لوري.

1379لمريز،کندهار

کرښه

ځوك دعقل په ببړۍ کې د جنون پر لارو درومي

چاته کلی زنداني شي، زنځيرونه را پارېږي

دبدۍ کاروان روان دی، د زمان پر کړلېچونو

نفاق خپل منزل ته رسي، پسادونه را پارېږي

اسمان ټوله زلزله دی، د قسمت بدلول غواړي

د تقدير پر کرښه گام ږدي، تدبيرونه را پارېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ دهیلو سمندر کې، لا نیمګړې ښېرۍ لامبي

کله بیا راشي ځپو کې، نهنګونه را پارېږي

د سمون پر سمه لاره، بشارته سم قدم ږده

هسې نه بېلتون راغلی، هجګرانونه را پارېږي.

کندهار، دویمه ناحیه

ویر

بیا دې په ځیګر کې د سرو وینو لښتي توی شول

بیا مې د نمجنې سترګې اوښکه توپاني شوه

بیا دې په ګرېوان کې د سکروټو باران وشو

بیا دې په ګوګل کې یوه چغه اسماني شوه

بیا دې په لمن کې د پردیو اور راشین شو

نن دې له لېمو څخه رودونه ولاړېږي

بیا پرې سپېلني شول د اسمان ځلانده ستوري

خوځې دې له ټنډې نه ګردونه ولاړېږي

☒☒☒

سترې کاروانونه دې د هیلو شول لارورکي

غاړې ته دې ولوېدل د سرو لمبو هارونه

شنې شولې تناکې دې پرسپینو مړوندونو

تاو دې شوله غېږکې د لوخړو بهیرونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپرلیه!

دمودو پردېس سپرلیه! راشه زموږښاړو مېرو ته
په پسته رنګینه غېږکې ګلان راوړه دې دښتو ته
دژوندون په نامه ژوند دی، د زندان په څېر قفس کې
ټولې هیلې زندۍ شوې دي، د ظلم په محبس کې
د تیارو کړۍ ور لوېږي، د مظلومو لاس و پښو ته
هر محفل سور رنګ اخیستی، د حنا رنګ بېګانه دی
د مطرب لاس کې رباب دی، اېښی سر پر زنګانه دی
نه نڅا شته، نه موسکا شته،نه خوښي شته د چا زړو ته
دخزان ترخې سېلۍ مې رژوي راته ګلخانګې
د یاغي توپان څپو کې مې ډوبېږي د عشق مراندې
د امید د بېړۍ تله دي، د هدف و رسېدو ته
په ګردونو ډک اسمان کې د کرګسو شور ما شور دی
د بېوسو په انګړ کې د لوخړو اتڼ خپور دی
د وحشت په تاریکو کې لاره پرانیزه وړانګو ته.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بها الدين الهام

ښاغلی بهاالدين الهام د ارواښاد حاجي فتح محمد زوی پر 1335ل.کال د کندهار په درېيمه ناحيه کې زېږېدلی دی، د ځينو اقتصادي ستونزو له کبله له عصري زده کړو څخه بې برخې پاتې شو، خو ديني هغه يې له خپلو سيمه ييزو ښوونکو څخه تر سره کړې، چې په دې ترڅ کې يې د خصوصي زده کړو لپاره پېښور، هلمند او چمن ته هم سفرونه کړي اود پوهې لمن يې نه ده پرې ايښې. کله چې سروپوځونو پر هېواد باندې يرغل راوړ نو ښاغلی الهام له خپلې کورنۍ سره په پاکستان کې استوګن شو، نوموړی تر پنځو عنوانو ډېر شعري او نثري اثار لري چې لا خپاره شوي نه دي.

څرنګه چې لرغوني کندهار په خپله تانده لمن کې ولسي شاعران روزلي او پاللي، نو په دې سيمه کې همدې ولسي شاعرانو تر ډېرې مودې پورې د شعر جنډه هسکه ساتلې ده. د ولسي شاعرانو شعري څرنګتيا يو له بل څخه توپير لري، ياني د ځينو شاعرانو شعرونه له ورايه پېژندل کېږي، په دې شاعرانو کې ځينو له ديني زده کړو څخه پرته نورې زده کړې نه دي کړې، ښاغلی الهام هم له هغو شاعرانو څخه دی چې له اوسمهالي شعري بهير سره يې هېڅ ډول اشنايي او بلدتيا نه ده موندلې، اوس هڅه کوي چې معاصر شعر هم ولولي او په خپل اند يې تول اړخونه وارزوي.

ولسي شعرونه يې ډېر لوستي چې اغېز يې دده په خپلو په شعرونو کې څرګندېږي. دده په ذهن او زړه کې د هېواد مينه په څپو ده، چې ددې مينې او خواخوږۍ څرک يې په شعرونو کې کتای شو.

مه راځه سپرليه

دلته مه راځه سپرليه دلته، اوښکې نه درېږي

دلته جوړه کربلا ده، دلته سرې وينې بهېږي

د لته هره ورځ تاوېږي، د غمو د کېږدۍ مراندې

د لته پلار و زوی ته ژاړي، زوی د پلار پر ژړا خاندي

دلته ګرځي بې ادبه، د ادب پرځکمه باندې

دلته توره تاريکه ده، سباوون نه معلومېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته خاورې ارمانونه، دلته مرګ پر مخ روان دی

دلته شا ته ارادې دي، دلته جوړ د ویر جهان دی

دلته هر ګلبوټی ژاړي، دلته هر ګلبڼ خزان دی

دلته غبرګې زولنې دي، په هېڅ ډول نه ماتېږي

دلته بڼ د تقوا لاښ دی، دلته نه شته همتونه

دلته ولي په ډېرو، ښایسته ښکلي لالونه

د لته پښې دنورو خلکو، موږ پرې اخلو قدمونه

دلته داسې جامعه ده، د تزویر ناوې نخښېږي

دلته لګي تېره غشي، پر سینه د بلبلانو

دلته قدر و عزت ډېر دی، په دې بڼ کې د زاغانو

دلته ګام پر ګام نېشونه، د وژونکو لړمانو

دلته خوار بهاالدین دی، د پردو په لاس خرڅېږي.

1375ل. کوټه

زموږ ټاټوبی

دا ټاټوبی د زمرو دی، داسنګر د مسلمان دی

هره لوټه یې سره زر ده، هره بچی یې مسلمان دی

دا نارنج چې موږ یې وینو، دتاریخ ستر یادګار دی

دمیرویس نیکه کورګی دی، اصلي دغه کندهار دی

دا سمبول د ازادۍ دی، پر خپل ځای باندې ولاړ دی

زرټوپونه یې خوړلي، اوس هم ټینګ پر خپل پیمان دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم د وخت بوډا دی، زړه يې ډک دی له رڼا نه

د مجاز نغمې ته غوږدی، ديثرب باد پرې چالانه

په لمن کې يې راوړي، سرې غونچې دي له عرفانه

په مثال د رود نيل دی، هر دښمن لره توپانه

دلته "مياصاحب" او نور ډېر عارفان دي اوسېدلي

ډېرې سترګې و الله ته په دې ځای کې ژړېدلي

د رڼا وو بارانونه پر دې ځمکه اورېدلي

دلته پوځ د فيضاتو، دلته بحر د عرفان دی

دا مرکز دی داسرارو، خانقا د نقش بند ده

د ادب ډېرې ويالې دي، په دې رود پورې پيونده

جام د جم ورته عاجزه، خزانه د علم و فن ده

دا د سرو ګلونو باغ دی، پرې خوشحاله هر افغان دی

ملاتړلی مجاهد دی، د انارنج چې معلومېږي

پولادي توره ورڅخه، له دښمن نه نه وېرېږي

ښکېلاکګر د زمانې يې په ليدلو چپه کېږي

دی مخکښ دی د برياوو، لوی فاتح د اصفهان دی

دلته پټه خزانه ده محمد هوتك ليکلې

د ادب زانګو په بيره، پر دې ځمکه زنګېدلې

چا چې بد ورته کتلي پر هغه مور ژړېدلې

ای الـــــــــهامـه! ليکل بس کړه، ډېر ارت دغه ميدان دی.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تورنپال بابی

ښاغلی تورنپال بابی د ارواښاد شهیدمحمداسحق خان زوی دی، چې په کندهار کې زوکړې دی. د کورنۍ لړۍ یې د میرویس خان نیکه تورزن، پښتوپال او ادبپال" بابوجان بابي" ته رسېږي. ښاغلی تورنپال د ستر او زلمي ټولواك شاه حسین هوتك په ښوونځې کې خپلې لومړنۍ زده کړې پیل کړې، د هېواد د دښمنانو د ورانکاریو او ظلمونو له کبله ونه توانېد چې خپلې زده کړې بشپړې کړي، له دې امله یې ددې جگړو ډېرې صحنې او پېښې په ذهن کې غزونې وکړې چې اوس یې هم هر مهال سترگو ته نېغې نېغې کېږي، نوموړی کډوال شو، سختۍ یې وگاللې او د ژوند ترخې او خوږې یې وڅکلې، د ملي محاذ په فرهنگي څانگه کې یې دنده پیل کړه، له ډېرو نورو شخصیتونو او څېرو سره اشنا شو، د خپل ملي او افغاني شعور له مخې یې د هېواد د لویو او ویاړمنو شخصیتونو د ویناوو د دودونې او ځلونې په موخه یې هم ښایسته هڅې وکړې، خو د ناسمو شرایطو د لا اوروربنېدو له کبله امریکا ته کډوال شو، نوموړي هلته د لطیف جان بابي او غرځنیخان بابي په مرسته د افغانستان د ملي ژبې د غوړېدو او ځلېدو لپاره فرهنگي او کلتوري هڅې پیل کړې، د دووکلونو لپاره یې په خپل لگښت او مېړانې پښتو مجله خپره کړه، سربېره پردې یې پښتو کلیز، خبري پاڼې او خبرتیاوې یې په خوږه پښتو وژباړلې او خپرې کړې.

د کورنۍ له مشر"بابو خان بابي" څخه شاعري او لیکوالي په ورثه ورپاتې دي، چې تر دې مهاله ددې کورنۍ په فضا کې غوړېدلي او تاندې دي، همدراز یې کورني مشران رحمت الله خان بابی، سلیمخان بابی او دین محمدبابی د شعري دېوانونو خاوندان وو، د کورنۍ لرغوني اثار په تېره بیا د شاه حسین هوتك د مهال قلمي اثار یې د ببراکو واکمنانو او ناسیالو پښتنو له خوا لوټ شول، همدراز کورني شتمني او جایدادونه یې هم تالان شول، د کورنۍ سپینږیرو یې خرقې شریفې مبارك زیارت ته پناه یووړه او پر ځوانانو په تېره بیاغلام حیدرخان بابي او ابراهیمخان بابي د تېلداغۍ حکم وشو، درې سوه کسیزه درنه کورنۍ یې هر مهال د مرینې له گواښ سره مخامخه وه، خو د نادري پېر(دورې) په پای کې یې مشران له زندانونو څخه خوشې شول او په کندهار کې یې د ژوند کولو حق تر لاسه کړ.

بابی یو هېواد مینی او پر ملي ویاړونو او ارزښتونو مین شاعر دی، لږه شاعر هم کوي ښه یې کوي.

غوښتنه

زه به څه غواړمه خاونده چې ته دا را

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته باندې پوه يې يو د ګل غوندې اشنا را

چې د ژوندون ترخې تيارې مې پرې روښانې وي

يوه ډېوه په تور زړګي کې د رڼا را

ښکلا او خپلواکي

تا د نامه په ښکلا د لمر وړانګې

خپرې وې هر لورې ته،

خو،

زه يې په سيورې کې وم؛

دا ولې! دا ځکه

چې زما مينه ستا تر ښکلا لويه ده،

او ستا ښکلا زما د تور، سوړ او ژور زړګي

اوږده دالانونه نه شول پوره رڼا کولای؛

نو زه هم ځکه ستا ښکلا نه لمانځم

ته مې هېر کړه

او ما هم د وروستي ځل لپاره هېره کړلې

واخله!

دا راکړی احسان دې بېرته واخله،

زه د مينې ړوند يم، ما ته يوازې احساس بس دی

بيا زما و تياره ګور ته هم ډېوې مه بلوه،

ما تا ته ربښتيا نه شوای ويلای

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما دروغجن مه بوله

زه روغ ښكارم، خو ړوند يم، په دې چې تا نه وينم،

هغه يادونه چې زما پر زړه را اوري

روغې سترګې خز هم هغه نه ويني،

نو پرېږده چې زه ځم

پرېږده ما په ابدي خاموشي او تياره کې يو او يوازې

خو خپلواك!

نو

پرېږده.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حميد الله حميد

مولوي حميدالله حميد د مولوي دين محمد زوی پر 1352ل کال دکندهار ښار په پنجوایي ولسوالۍ کې زېږېدلی دی. د پلار په مرسته او څارنه یې تر لسم ټولګي پورې په کور کې زده کړه کړې، تر هغه وروسته یې منځنۍ زده کړې په کوټې ښار او نورې دیني زده کړې په پېښور کې له مولوي عنایت الله غبرګي او شېخ عبدالمنان مفتي فرید څخه کړې دي. له 1366ل کال را په دېخوا شعر لیکي، چې اوسني شعرونه یې یوه ټولګه کېږي. سربېره پر دې یوه ژباړه یې هم چاپ ته تیاره ده.

ښاغلی حمید وایي چې دمجبوریت له مخې یې یو ځل خپل ټول شعرونه وسوځول او بیا یې هم په ناشعوري ډول یوه ټولګه تیاره کړه او ورڅخه له منځه لاړه، اوسنۍ ټولګه یې هم په خطر کې ده. ډېر ځوانان عادت شوي چې خپلې لومړنۍ تجربې ډېرې ټیټې او کمزورې ګڼي، پر همدې بنسټ خپله لومړنۍ شاعري له منځه وړي، خو که دیوې شېبې احساساتي کېدو پرځای له څه زغم څخه کار واخلي، ګټه به یې نوره هم ډېره وي، یو خو به دا نوي ځوانان خپل لومړني شعرونه او لیکنې له اوسنیو هغو سره پرتله کړي او خپل پرمختګ به ورته څرګند شي، بل د نومورېو توکو خوندي کول یوه اړتیا ده چې باید ورته پاملرنه وشي. د حمید شاعري په یوه غلي چاپېریال کې د شپېلۍ هغې نغمې ته ورته ده، چې د یوه ماهر شپانه په لاس وغږول شي.

نومورې اوس د یوه مدرس په توګه په یوه جومات کې بوخت دی او د هېواد بچیو زړونه او ذهنونه د پوهې په رڼا روښانوي.

د مینې پور

چېرته چې د لمر یاغې وړانګې رسي

چېرې چې کاروان د مینې واړوي

ووایي بلبل په ترانو دعشق

وسوځي، ایرې شي په لمبو د عشق

زور ورکړه شپونکیه و شپېلیو ته

وایه د سارا و لېونیو ته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشئ چې د مينې له مجنون سره

وخاندو په زوره له جنون سره

دادی پور د مينې ستاسو غاړه کې

دا دی اور د مينې ستاسو غاړو کې.

بارانونه

تر سترګو مې دردونه، سېلابونه را اورېږي

پرمخ مې شولې لارې ارمانونه را اورېږي

و مخ ته مې بندونه د لېمو ورته ترلي

پرې مات شولو ماتېږي توپانونه را اورېږي

د هجر باد د مينې انګارونه سره لمبه کړل

د زړه کور مې سوزان شو هجرانونه را اورېږي

ورځم د شاه خوبانو و هغې ښکلې هوجرې ته

روضه کې چې يې کښېنم رحمتونه را اورېږي

معشوقه استسقا رانه د سترګو پردې يووړې

که يو وار نظر وکړې بارانونه را اورېږي

د هيلو باغ مې ګوره د اميد غوټۍ نيولي

پر هغه لار مې تش کړه چې نازونه را اورېږي

غوښتنه کې منظور شوه بيا هلته حميد ګوره

ارمان څه چې له خولې به يې سازونه را اورېږي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

1378/5/28ل کال

کندهار

د کوڅې خاورې

ستا د کوڅې خاورې مې ښکل کړې د وفا په هیله
لارې د کلي مې پل پل کړې د وفا په هیله
ستا په درګاه کې یم سرټیټی، خړې سترګې ولاړ
سترګې د سوال مې درته ول کړې د وفا په هیله
اوښکې غوټې پر اننګو لاړې ګرېوان ته لاړې
د ګرېوان کور کې مې ځل بل کړې د وفا په هیله
یوه رښتیني هدف راوستمه ستا و در ته
ما ویل له زړه نه که ما ښکل کړې د وفا په هیله
ستا ښکلي مخ ته ګورم یاره خو حمید ته ګوره
شمعې حمید ما درته بل کړې د وفا په هیله.

1379ل کال- کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي عبدالکریم

حاجي عبدالکریم د ملا غلام محمد زوی پر 1300ل کال په کندهار ښار کې زېږېدلی دی. زده کړې یې په خصوصي ډول د خپل کلي او د سیمې جوماتونو له ملایانو او دیني پوهانو څخه کړي او له ډېرو کلونو را په دېخوا په کندهار کې د یوه حکیم په توګه دنده ترسره کوي اوله دې لارې خپل اقتصاد خړوبوي.

که څه هم پر اوس مهال سپینږیری شوی، خو په زړه کې یې د هېواد او هېوادوالو مینه هماغسې تانده او تپانده ده، کله چې د هېواد د روانو حالاتو او اخ وډب په هکله غږېږي نو ډېرې کیسې یې له سترګو څخه اوښکې بهوي، دا په خپله ددې څرګندوی دی چې ښاغلی عبدالکریم دردېدلی او ځورېدلی انسان دی، له خپل هېواد سره ډېره مینه او خواخوږي لري، داسې سخته ورځ هم پرې راغلې چې نوموړی یې د خپلو ډېرو ارزښتمنو کتابونو خرڅلاو ته اړوېستی دی، خو هغه بیا هم دا ترخې ورځې او شپې په سړه سینه زغملي او زغمي یې.

د شهرت لېونی نه دی، له همدې کبله تر اوسه پټ پاتې شوی او چا نه دی پېژندلی، ماته یې هم د خپلې پېژندګلوۍ له سپارلو څخه ډېډه کوله خو بیا مې هم اړوېست چې راویې سپاري.

نوموړی د ټولنې او چاپېریال یو انځورګر شاعر دی، د شعر ډېره برخه یې نصیحت او پند دی، خلك اخرت او د دنیا پایلې ته ځیروي او دا اواز اوچتول غواړي چې له مادیاتو څخه باید سترګې پټې کړو او مانیزو توکو ته په درنه سترګه وګورو.

د ښاغلي عبدالکریم په زړه کې د هېواد سپېڅلې مینه او لېوالتیا همداسې تانده غواړو او د هغې ورځې دعا ورته کوو چې نوموړی خپل هېواد او هېواد سمسور ووینې او بیا یې یوه پېښه او صحنه هم پر ګرېوانه اوښکې راتویې نه کړي.

دنیا

د دنیا پرځای دې دوه سترګې څلور وي

دا ددین پر ځای دې ولې شا ته زور وي؟

نه اودس سم، نه رکوع او نه سجده

راشې مخ کړې پر کعبه، فکر دې نور وي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه باغ به تاته څه ثمر در وکړي

چې له تخم او نهالانو څخه تور وي

که ايمان و، اخرت ځي باك پرې نه کړې

که دنيا ځي هغه ورځ ستا غم په کور وي

د دنيا مينې دې هسې زړگی وريت کړ

لکه نغښتی چې پر تورو ايرو سکور وي

عاقلان هيڅ د دنيا طلبگار نه دي

نادانان يې په طلب ځي ناصبور وي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حیات الله کاکړ

ښاغلی حیات الله کاکړ د حاجي محمد عطا زوی پر 1358ل کال د کندهار درېيمې ناحيې د کاکړو په کوڅه کې زوکړی دی. تر پنځم ټولګي پورې يې (د چوك مدد سيمې) په سردارمدد ښوونځي کې او درې کاله يې په ديني مدرسو کې زده کړې کړې دي، چې اوس هم لګيا دی او دا لړۍ پرمخ بيايي. له دوو کلونو را په دېخوا يې له شعر و شاعرۍ سره مينه پيدا شوې او د شعر مطالعه يې پيل کړې ده، د نوموړي لوست تر دې کچې دی چې په ډېر کراو سره کتاب لولي او په دې توګه هڅه کوي چې د کتاب پر ټولې منځپانګې ځان پوه کړي او ګټه ترې واخلي، د هېواد پر روانو پېښو کښل شوي کتابونه هم په مينه لولي او تر يوه حده په تاريخ کې يې هم خپل معلومات لا زيات کړي دي. تر دې مهاله يې په ادبي غونډو او بنډارونو کې ډېر لږ ګډون کړی او شعر يې هم له خپل ذهن او کتابچې څخه بهر ولس او ټولنې ته نه دی رسېدلی، پر لومړنيو شعرونو يې د سياسي پېښو او ناخوالو سيوری ډېر و، خو کاکړ اوس په دې هڅه کې دی چې دغو پېښو ته هنري بڼه ورکړي او دغو انځورونو ته داسې رنګ ورپه برخه کړي چې په خپله ځان ته مينه وال را مات کړي. دشعر هنري جوړښت او ذاتي ارزښتونه يې پرخپل ځای اوچت او خوندي پاتې شي. کله چې يې شعر لولو، نو دا راته جوتېږي چې ښاغلی کاکړ خپل شعر دتکلف له لومو څخه راخلاصوي او د سادګۍ و روانۍ پر لورې يې بيايي.

بنديز

اور يې پر سندرو لګولی دی

بريد دی زور ورو لګولی دی

نن دباز تر سيورې په سلګو ښکارې

تور يې پر کوترو لګولی دی

اوس د طلايي شغلو په کلي کې

غر يې د نشترو لګولی دی

نه شي الوتلای د لمر کې ته

مېخ يې پر وزرو لګولی دی

هره بزدلي له ښاره کډه شوه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شور دی برېتورو لګولی دی.

کندهار

لار

ورکړې ده ګلځانګو چې ګلونو لره لار

د باد پر کلي تېره شوه عطرونو لره لار

اسانه دومره نه ده چې يې واګي کړي ترلاسه

مشکله ده چې وکړي څوك دې زړونو لره لار

اخر به په زاريو د غرور له هسکه راشې

ختلې ده حتمي اشنا! دې غرونو لره لار

زموږ د خرما ونې به په ملا کې کړي را ماتې

ور نه کړئ خدای لپاره و بادونو لره لار

خاکسار وجود له خپله ذاته مومي لوړ مقام

څوك نه کاږي له هسك ځخه کورونو لره لار.

هیر

ما نه مې نظر له ياده وباسي

ښکلي چې خپل ور له ياده وباسي

اوس هغه معصوم ستوري ویده ښکاري

کوز به هم دا بر له ياده وباسي

سوځې تول چاپېره شتمني د ژوند

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اور چې خپل شرر له ياده وباسي

ما نه مې د كسيو رڼا واخلي او

دا د حسن لمر له ياده وباسي

اوس يې په سندرو راولمه خو

نن كه هغه شر له ياده وباسي

بس يوه ټپه چې ورته ووايم

دوی به خپل لښكر له ياده وباسي

هلته پاچايي كه وي د عشق د خدای

ټولو نه به زر له ياده

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خالد احمدحيدري

خالد احمد حيدري چې اصل نوم يې بهاالدين دی، د جنرال سيد نجم الدين حيدري زوی د1359لمريز کال د غبرګولي پر18 مه نېټه په کابل ښارکې زېږېدلی دی، پلرنی ټاټوبی يې د کندهار ښار د ارغنداو سيمه ده. له نهو کلونو را په دېخوا شعرونه ليکي او يوه ټولګه يې برابره کړې ده.

دی هڅه کوي چې د شعر په ژبه نوي موضوعګانې بيان کړي او د نوښت پر لوري ګامونه واخلي، يو نيم ځای يې د نورو پر پله د تلو هڅه کړې ده؛کېدی شي په راتلونکي کې دشعر اّر جوهر ته په پام سره خپل شعر ته د نوښت او شعر توب رنګ وبښي، له ساده بيان او عاطفي څخه يې څرګندېږي چې په غزل کې به تر ډېره هڅې وروسته خپله لار هم بېله کړي او هغه بري ته به ور لنډ شي چې د لړو کسانو لاسونه وررسېږي.

دښاغلي حيدري لپاره دا غوره کار دی چې په خپل شعر کې ځان ته دريځ ولري، هېڅکله د بل چا په خوښه څه ونه ليکي، خو موږ پر دې باندې باور لرو چې حيدري صيب هنر ته ارزښت ورکوي او خپل شعر به د هنر په جوهر نور هم ښکلی کړي، که له تکراري ترکيبونو، سمبولونو، استعارو او تشبيه ګانو څخه يې خپله فاصله نوره هم ډېره کړه او نوښت ته يې پاملرنه وکړه، شعر به يې نور هنري او ادبي ارزښت هم خپل کړي.

ملنګ

فاني ديدار ته مې سودا شوه، چې د غرو ملنګ شوم

خيالي کېږدۍ مې پوپناه، شوه چې د غرو ملنګ شوم

دلبره !بيا د زړه چاودلي کورته څه راپاشې؟

معصوم زخمونه په ژړا شوه، چې د غرو ملنګ شوم

بيا د اسمان پر کټ پراته دا لړې – لړې ستورې

ولې سپوږمۍ ته په نڅا شوه، چې د غرو ملنګ شوم

خدای مې شاهد دی چې د شپو کلی مې ولړزاوه

شمعه له سوزه په ژړا شوه، چې د غرو ملنګ شوم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حيدري بيا د پاڼې-پاڼې جانان زړه ته کتل

خيالي مې مينه وه، ربښتيا شوه، چې د غرو ملنګ شوم.

/1378جوزا/6 /لمريز

کندهار

لټون

د حسن پوځ به ستا په ياد پسې جهان لټوي

څکه ټول عمر مې هر اه مست بلبلان لټګوي

سپېره شمال دې، په مړه خوله د مرګي زېرى راوړ

چې تصور مې په يو وار ستا هر داستان لټوي

کوټلو وينو مې ماشوم زړه کړ په جبر خپه

څکه احساس مې کړاوونه او زندان لټوي

د روح ښيښه به مې په ګوتو د تقدير شي ماته

چې ستا انځور مې هر ګړى خيرى ګرېوان لټوي

ستا پر پالنګ مې ګوهرناکې او ښکې ورکې شولې

څکه ليمې مې له سينې د خون باران لټوي

چې حيدري پټ زنګوي ستا د فاني هيلو ټال

خود به ځيګر په راڼه عقل د اسمان لټوي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

\1378قوس\4 ل-کندهار

څپه

چې یو شور د تاندو هیلو د وختو پر پلونو څارم

څو څپه – څپه خیالونه د نغمو پر پلونو څارم

چې زخمونه د ځوانۍ یې د طبیب سترګې ړندې کړي

نن هغه چاودلی زړه، د ارمانو پر پلونو څارم

چې به شمعې ورته توی کړې هدیره –هدیره اوښکې

هغه شپې، هغه تیارې نن د سپېدو پر پلونو څارم

چې فلك د وینو جام یې د شفق په لېچو واخیست

حیدري هغه دلبر به د غمو پر پلونو څارم.

1378جوزا\6 ل

کندهار

بغاوت

قلم پورته کړه شاعره!

ویده زړونه رابیدار کړه

د ازل په زولنو کې

شعر د زړه په خون سینګار کړه

د ولس سپېڅلې وینه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په رګو کې په رفتار کړه

د غوټۍ له سره لړمونه

جوړ دفکر نو بهار کړه

تصور کې جهان جوړ کړه

تل ایجاد نوي افکار کړه

د اغیار غاړې ته دار نن

د بیتونو ښکلی هار کړه

د صهبا پیاله بیا راوړه

زوړ خمار پرې کرار کړه

له فطرته سبق واخله

حیدري! ځان دې هوښیار کړه.

\1378جدي\24 ل.کابل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلیل احمد څارن

ښاغلی خلیل احمدڅارن د عبدالباقي زوی پر 1352ل کال د کندهار ولایت په پنجوایي ولسوالۍ کې زېږېدلی دی. خپلې زده کړې یې په نسیم اخندزاده عالي ښوونځي کې تر دوولسم ټولګي پورې رسولي او د ځینو ستونزو له کبله لوړې هغه ترې پاتې شوې دي. اوس په یوه موسسه کې دښوونکي په توګه دنده ترسره کوي.

له اتو کلونو راپه دېخوا شعرونه لیکي، چې په دې ډګر کې د پیاوړي هنري مټ خاوند دی. شعر یې روان، ښکلی او شوخ دی.

څارن په پښتو، دري او انګرېزي ژبو خبرې کولای شي، یوازېنۍ هیله یې دا ده چې د خپلو ښوزلو او کموزلو هېوادوالو لپاره په خپله سیمه کې د "ځلاندخراغ" په نوم یو لوی کتابتون جوړ کړي، چې هیله ده دا ملي او افغاني ارمان یې پوره شي. د ښاغلي څارن شاعري دده دعمر په انډول ډېره اوچته او پخه ده. که له ځینو سولېدلو خبرو څخه یې نوره فاصله هم واخیسته، نو شعر به یې نور هم هنري ښکلا او ادبي ارزښتونه خپل کړي، د ښاغلي درویش دُراني په څېرېې په شاعرۍ کې د ژوند او هنر ټول اړخونه رابرسېره شوي، چې دژوند پګېښنو ته یې د هنر جوهر ورکړی او د یوې ښکلې میناتورۍ په څېر یې د لوستونکو مخې ته ایښې ده.

د ستورو خوی

سهاره! ورو ورو قدم ږده یوه دنیا ویده ده

د زړه په غېږ کې په خواږه خوب مې لیلا ویده ده

لکه سپوږمۍ چې د اسمان پر مخ ښکاره ولاړه

هسې ښېدرېغه، بې پړونې برملا ویده ده

شبنمه! پام کړه چې بارخو یې زخمي نه کړې ګوره

نوې غوټۍ په نوې هیلې د سبا ویده ده

د پېغورونو له دنیا څخه ده ډېره لرې

ځکه په غېږ کې په هوس د خپل اشنا ویده ده

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وصل شپې! د هجر لمر مخې ته ودرېږه

ليلا د ستورو خوی لري له لمر په غلا ويده ده

څوك به يې خوب، څوك حقيقت، څوك به يې خيال بولي ادا

څارنه! ستاپه دغه شعر کې معما ويده ده.

☒☒☒☒☒☒☒☒☒

☒☒☒☒☒☒☒

☒☒☒

☒

نه وه!!

هسې خو نه چې دا راغلې له بهاره نه وه

زړګيه! ستا د ځوانيمرګ زړګي غمخواره نه وه

ما د يارانو له نېستۍ نه ځنې کډه وکړه

خو دغه کلي کې يوه نجلۍ بې ياره نه وه

اسمان پر ښکلي مخ د هرچا بخت ته ستوري راوړل

هر سړي خپله برخه يووړه، زما لپاره نه وه

ما د ديدن په تمه ووهل اوږده مزلونه

افسوس د يار منزل ته تللې دغه لاره نه وه

ما ته خو ډېر وي قدرمن، ما خونکار نه بللې

د سترګو سپينه! ستا سورخي خو له خماره نه وه

د هجر شپه وه، تروږمۍ وه، ګړنګينې کوڅې

سپوږمۍ و لمر تر لاس نيولې تر سهاره نه وه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چې زما ماشوم زړګی په وینو ولمباوه

زما بېتابي ستا له جفا وه، له پرهاره نه وه

خپله يې مړ کړم، خپله ښخ، ځارن پر ځان یم شاهد

د سترګو تور زما لوېدلې لا له ځاره نه وه.

ټپه

چې خوره شوم د میوند پر سپېره دښته

شاه زلمو کړ سر راپورته له بالښته

پېغله وم چې شوم له پېغلې خوله بهره

بېشماره پر میدان سرونه رغښته

د غلیم وینو شپلې وبهولې

لکه جوړ شي سېلابونه له اورښته

د انګرېز مانۍ تراوسه په لړزه ده

ځکه ما يې وایسته بنیادي خښته

دلته ډېرو د بقا تخمونه ښخ کړل

خو چا نه یووړه مېوه له دغه کښته

چې پرون ومه نن هم یم، سبا هم یم

زه میراث یمه ورپاتې پښت پر پښته

د هر عصر يرغلګره! ښه غوږ خلاص کړه

زه ټپه د ملالۍ یم رانه تښته

د ویاړ ځلي مې میوند جوړ شو ځارنه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پند، عبرت دي يرغلگر لره زيات زښته.

کندهار، پنجوايي ولسوالي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواجه محمد رغبت

حاجي خواجه محمد رغبت دښاغلي حاجي ګل محمد زوی د 1322 ل کال د لړم پر څلورمه نېټه په کندهار کې زېږېدلی دی، زده کړې يې په چکسواکيا کې په انجنيرۍ څانګه کې ترسره کړي او له پراګ څخه يې ډيپلومه اخيستې ده، نوموړی د کندهار په بېلابېلو ادارو کې دندې ترسره کړي او اوس هم له المان څخه افغانستان ته د پرزه جاتو پر سوداګرۍ بوخت دی. د کندهار په ورځپاڼو او نورو خپرونو کې يې ليکنې او شعرونه خپاره شوي دي، يوه شعري ټولګه(د مينې سوز) يې د چاپ لار څاري، (انسان او انسانيت) يې هم د نظم و نثر بله ټولګه ده چې دا هم لا خپره شوې نه ده. د رحمن بابا، خوشالخان ختك، ملايحيی، مولوي عبدالغفار بريالي ، ملاعبدالمنان ، ملاعبدالسلام او ملامحمدعيسی له شعرونو سره بې کچه مينه لري، له دوولسو کلونو راپه دېخوا په امريکا کې د کډوالۍ ترخې شپې ورځې سبا کوي. پر دې بوختياوو سربېره يې له شعر و شاعرۍ سره هم خپله مينه تانده ساتلې، له نورو فرهنګپالو او ادبپالو سره ادبي او کلتوري مرستې کوي، په فرهنګي غونډو کې ګډون کوي او د هېواد له فرهنګي او ادبي بيارغونې سره ډېره مينه او لېوالتيا لري. شعر يې د خپلې ودې او پرمختيا لومړني پړاوونه وهي او د هنريت او شعريت ټول ارزښتونه او اړخونه خپلوي.

په ځينو شعرونو کې يې د وزن نيمګړتيا ترسترګو کېږي چې دا ستونزه هم ترڅه رياضت او زيار وروسته غوڅېدی شي.

خوبونه

تږی د عمرونو يم ساقي د شونډو بنګ را

سترې د کلو يم ښه خوبونه د پالنګ را

د مينې يو بيماريم ميخانې لره درځمه

د ميو يم خمار ډکې پيالې لره درځمه

د حسن ډك جامونه په هر ان کې رنګ په رنګ را

سترې د کلو يم ښه خوبونه دپالنګ را

ساقي وايمه تاته چې نصيب زما خراب دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بخت یمه ترټلی داخپل ژوندون مې لوی عذاب دی

خوار یم له ازله رانه ورك ښار د ګلاب دی

زه یو مست فقیر یم د کوڅو،کچکول په ځنګ را

سترې د وختو یم ښه خوبونه د پالنګ را

اخته دې تور ښلتون له ډېره درده په نشو کړم

د وصل په ارزو دې یم یوازې تورو شپو کې

خپلو او پردیو دې محتاجه د پردو کړم

ستومانه یم راغلی هغه برخه د ملنګ را

سترې د کلو یم ښه خوبونه د پالنګ را

مجلس ته مې دښکلو درخبره کړه

په لیدو مې د هغه یار منور کړه

بدله دنیاګۍ مې په اخترکړه

لرې له غمازه ځای د سرو ګلو تر ځنګ را

سترې د وختو یم ښه خوبونه د پالنګ را.

د هېواد مینه

پاڅه له خوبه ای افغانه چې هېواد دې بربادېږي

ترڅو به پروت یې په غفلت کې سپینه ورځ دې تیاره کېږي

ای زلمیه! ته خبر یې چې خپلو ورور مو بېګانه شو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لمسون او چال او فرېب د همسايه شو

په قدرت پسې له سده دېوانه شو

ايمان غيرت يې دښمن يوورل بېگانه شو

ناست مدهوش په بازارو کې کور مو يو پر بل خر څېږي

ترڅو به پروت يې په غفلت کې سپينه ورځ دې تياره کېږي

تماشه کړو هره ورځ چې وطن کې مو څه کړه دي

په وينو د ځوانانو دظالم لاسونه سره دي

د عقل پوه قلم او احساس ټول راڅخه مړه دي

يو ناست موږ په غرب کې ښه مو کور، ښه مو خواږه دي

څه همت راته په کار دی چې هېواد مو ليلامېږي

تر څو به پروت يې په غفلت کې سپينه ورځ دې تياره کېږي

لتې مه کوئ افغانانو! څه غيرت او همت وکړئ

له سره به کړو روغه دا جونگړه خدمت وکړئ

راټول له لر او بر شئ، يو اواز او وحدت وکړئ

وشړئ ظالم له پاکې خاورې صداقت وکړئ

که يو نه شو واړه گران وطن مو تباه کېږي

زما ورونو! ځان خبر کړئ د وطن په يتيمانو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو تور قيامت په هره شپه تېرېږي پر خوارانو

لاهو دی څوك په سرو وينو، څوك غم خوري د بچيانو

څوك ښخېږي څوك ناست پر فاتحه دعزيزانو

قسم دی ای رغبته که يو نه شو نابودېږي

تر څو به پروت يې په غفلت کې سپينه ورځ دې تياره کېږي.

1995/10/20م کال

امريکا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواخان مینه پال

دوا خان مینه پال د ښاغلي شاه باران زوی پر1356لمریز کال د زابل ولایت په شاه جوی ولسوالۍ پورې اړوند د کوچیانو په کلي کې زیږېدلی دی؛ په هېواد کې د سیاسي اخ و ډب له تودېدو سره جوخت کوزې پښتونخوا ته کډوال شول او هلته یې استوګنه غوره کړه، نوموړي خپلې زده کړې په ساینس او تقوا عالي لېسه کې تر دوولسم ټولګي پورې رسولي او اوس په کابل کې د حقوقو پوهنځي د دویم کال محصل دی، له 1377لمریز کال نه را په دېخوا شعرونه لیکي، چې د وروستیو دوو کلونو شعري ظګرافت یې ډېر پامور دی او دا هیله ترې کېدی شي چې د راتلونکي لپاره ښې هنري بېلګې وپنځوي او نور هم پر مخ لاړ شي.

نوموړی د شعر تر څنګ لنډې کیسې هم لیکي او په هر ځای کې چې وي هڅه کوي ادبي او فرهنګي غونډې ورڅخه قضا نه شي، د مطالعې مینه وال دی، چې دهمدې مینې په برکت به دلوړتیا پر لوري د پرمختګ اوږده مزلونه ووهي، که له شعر و شاعرۍ سره یې خپله مینه نوره هم وپالله، نورې بریاوې به هم ترلاسه کړي. مینه پال د ژوند په بوختیاوو کې راښکېل دی، کله په کندهار، کله زابل او کله په کابل کې وي.

نوموړی فرهنګپال او ادبپال ځوان دی، که له نورو فرهنګي او ادبي ملګرو سره یې خپل اړیکي نور هم ټینګ کړل او د تخلیق ترڅنګ یې مطالعه له پامه ونه غورځوله، نو د غوړېدو او ځلېدو هیله ترې کېدی شي.

د ستورو کډه

ستورو له مدار کډه وکړله

ښکلو له دې ښاره کډه وکړله

جوړ چې یې پر مخ راته زخمونه کړل

اوښکو په دې لاره کډه وکړله

ها څو بلبلان چې ښکاري وویشتل

مات وزر یې خپاره کډه وکړله

شونډې دې ټکور شوې و زخمونوته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

څړیکو له پرهاره کږه وکړله

نه شته ها ښکلا هغه زینت په کې

څو غمو له هاره کږه وکړله

اوس له لاس نیوه تر وره واته دي تش

مینې له بازاره کږه وکړله

نو نو مینه پال زابل کې څه لري

تاهم ځنې یاره کږه وکړله.

پاڼه

د ګل پر پاڼه دی دلبر لیکلی

هم پر چنار هم پر نښتر لیکلی

که څوك نظر وکړي پر سمه او غره

په هر یو کاڼي او پر سخر لیکلی

دا راڼه ستوري هم سجدې کړي ورته

هم پر سپوږمۍ او هم پر لمر لیکلی

په ترنم یې بلبلان یادوي

د هر مرغه دی پر وزر لیکلی.

ښامار

جانانه! تا چې دی له سپینې غړۍ هار تاو کړی

ماهم له غاړې نه یو ټینګ مزی ددار تاو کړی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه دې اشنا له دغو مړاووکتو شم سپېلنی

څومره په ناز دې هر باڼو ترې پيره دار تاو کړی

چې دې پر تورو زلفو سپينه لوپټه خپره کړه

ډېر دې په خوند له تورو شپو ځنې سهار تاو کړی

پرون دې ليد چې پر سپېره بېديا، سپېره ولاړ و

نن بيا زرغون کميس له ځانه برچنار تاو کړی

چې پر دنيا يې له غيرته کهکشان لړزېده

نن يې له ځانه د سپېرو خاورو مزار تاو کړی

نور مينه پاله اننګي مې ښکلولای نه شې

بيا مې له سپين مخ نه د زلفو تور ښامار تاو کړی.

1379/7/1لمريز

پرې منګولې

چې يې نيولې دې خورې منګولې

زما په وينو يې دې سرې منګولې

د زړه په وينو مې شفق سور شوی

دې باندې ښخې خونخورې منګولې

بيا يې په زهرو دې نوکان ډک کړې

چې يې نيولې دې کړې منګولې

په مينه – مينه ور کتلای نه شم

د کوم ظالم دې پرې پرتې منګولې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور به دې نه کړي په شعرونو انځور

له مينه پاله دي اوس پرې منګولې.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

روح الله ساقیبار

ښاغلی روح الله ساقیبار چې اوس(نامراد) تخلص کوي، د ښاغلي سیف الله زوی پر 1340ل کال د کندهار په پنځمه ناحیه کې زېږېدلی دی. خپلې زده کړې یې تر لسانسه رسولي او اوس دیوه بااحساسه ډاکټر په توګه دنده ترسره کوي، له څو کلونو را په دېخوا په چمن کې استوګن دی او خپلو فرهنګي او ادبي هڅو ته دوام ورکوي.

تر دې مهاله یې دغه اثار خپاره شوي دي: د مینې زمزمې، رڼا

اوښکلا او زخمي یادونه. همداراز پښتو فارماکولوژي او ناوړه دودونه نومي دوه کتابونه یې چاپ ته چمتو دي. دښاغلي ساقیبار په شعر کې د عرفاني ښکلا یو څرك هم ځان څرګندوي چې دا په خپله دده په شعر کې د ځینو لرغونو شاعرانو اغېز جوتوي، قافیې او ردیف یې ښایسته دي. ددې ترڅنګ یې دشعر هنري جوړښت ته هم سترګې ور اوړي. ښاغلی ساقیبار د ښکلا او مینې په اړه هم ډېر بحثونه کوي او هڅه کوي چې ددې فلسفې او ستر راز پر مانا پوه شي او په دې دوو مسایلو کې ډوب او ژور لاړ شي، چې دا په خپله دده مینه او ذوق څرګندوي. د کندهار ځوانو شاعرانو یې شعرونه لوستي او خوند یې ورڅخه اخیستی دی. هیله ده شاعري یې نوره هم وځلېږي او نثر و نظم دواړو کې پوره برې ترلاسه کړي.

رڼا او ښکلا

زما د مینې په جهان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

زما د زړه په کهکشان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

د بلبل وینا په تاده، د سره ګل ښکلا له تا ده

په بهار او ګلستان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

د ګلرخو په څېرو کې ستا د حسن عکس ښکاري

د خوبانو په کاروان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

د افق سپینه وړانګه یې، په شفق کې ستا سرخي ده

د سپېدو په روڼ ګرېوان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د زړه په کوه طور کې انوار ستا د تجلو دي

د جمال په دې عرفان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

هر طرف ته چې نظر کړم، ستا رڼا ده، ستا ښکلا ده

د هر مصر په کنعان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

ساقییار پر تا شیدا یم، ستا وصال زما ارزو ده

زما دهیلو په اسمان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې.

ته هم ژاړې زه هم ژاړم

شمعې! بیا د چا لپاره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

په سرو اوښکو تر سهاره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

ته سوځېږې زه سوځېږم، ته ویلېږې زه ویلېږم

اوس مو نه شته بله چاره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

نور تمام جهان خاموشه، د سکون په خوب ویده دی

زه او ته ناست یو بیداره، ته هم ژاړې زه هم ژاړم

د هجران له درد وغمه د یار یاد دی په سرو اوښکو

په هجران کې بې له یاره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

لاله! ومې ګوره زړه ته ستا په شان داغ او خونین دی

پر سارا بهر له ښاره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

دا د مینې سر انجام دی زموږ نصیب واړه ژړا ده

شمعه وایي ساقییاره! ته هم ژاړې زه هم ژاړم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جمال وړانګې

زما د عشق سبا سبا دی ستا جمال وړانګه وړانګه شو

هر طرف ښکلا ښکلا ده ټول جهان ډېوه ډېوه شو

زما د ژوند اغاز و یاره ستا په مینه مینه

زما ارمان ګلاب ګلاب و ستا خواب غونچه غونچه شو

ستا لیلا لیلا نظر و زه یې هم مجنون مجنون کړم

تا زلفان ګیسو ګیسو کړه زما ګرېوان پاره پاره شو

زما د زړه په لوی جهان کې دا ستا خیال خیام دی

زما هوس زخمي زخمي دی ستا غرور نغمه نغمه شو

د ساغر مستي مستي ده د کوثر پر خنډه خنډه

دلته جام خمار خمار دی، هلته خم پیاله پیاله شو.

د ژوندون کاروان

د دنیا پر کږو لارو د ژوندون کاروان تېرېږي

د حالاتو ننداره ده له وختو سره بدلېږي

د تقدیر په حواله دي د جهان واړه کارونه

د قسمت په حکم شلېږي ټول د عقل زنځیرونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې لار کې دي ناکامه ارادې او تدبيرونه

له هر چانه پټ جهان دی عواقب يې نه ښکارېږي

له عدمه دې جهان ته ډېرې کډې دي راغلي

له هر څه نه نا خبره څو شېبې دلته اوسېدلي

په اميد ورته راغلي په ارمان ورڅخه تللي

انسانان له دنيا درومي ارمانونه يې پاتېږي.

اور

پرې ولوېدې ستا د خولې د انعکاس سکروټې

زما په زړه کې ستا د مينې شرر او واخيسته

له دغه اوره مې اوس ټوله ځيگر اور واخيسته

زما په لاس کې د شرابو ساغر اور واخيسته

د يوه څاڅکي توان يې نه و د مينوش په نوش کې

ساقي د جام له سرشاريه کوثر اور واخيسته

چې پلوشو دې را ايسار کړه د اسمان لمنه

له ډېر جوشه پر اسمان باندې لمر اور واخيسته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ښکلي مخ دې له نقابه راښکاره کړ شهلا

ستا په نظر دښکلو مخو منظر اور واخیسته

نه پروانه یم نه د چا اتشکدو ته عابد

دا ستا لپاره مې جانانه پر سر اور واخیسته

د نوراني شمعې بوسې ته چې یې شوه تلوسه

پر پروانه باندې دستې خپل وزر اور واخیسته

د سپین بارخو د خولې څاڅکی بې اثره نه و

شبنم د ګلو په بستر کې سحر اور واخیسته

زه ساقییار شومه نامراد هیلې مې شوې نیمه خوا

زما د وصال د ارمانونو ثمر اور واخیسته.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سید عبدالخالق صادق

سید عبدالخالق صادق دارواښاد میرا آّغا زوی پر 1320 ل کال دې نړۍ ته سترګې رڼې کړې دي. ښاغلي صادق تر دوولسم ټولګي پورې په بېلابېلو ښوونځیو کې زده کړې کړي، دودیز علوم یې دکندهار په جوماتونو او دیني مدرسو کې ترسره کړي دي. له اته کلنۍ څخه شعرونه لیکي چې تر دې مهال یې شل ټولګې خپرې کړي او ګڼ شمېر سندرغاړو یې هم شعرونه په ترنم کې ویلي دي. په دې توګه یې په کندهار ولایت کې یو ملي ریکارډ ټینګ کړی او په دې ولایت کې بل داسې شاعر نه شته چې دده تر کچې یې شعرونه ترنم کې ویل شوي وي. صادق په ولس کې یو محبوب شاعر دی، د شعر اکثر مینه وال یې نالوستي کسان دي، ځکه د ده شعرونه د سندرغاړو په اوازونو او د موسیقۍ په سرو تال کې رانغاړل شوي او په ټول ولس کې حل شوي دي. په کندهار کې به دلوستو او نالوستو کسانو په ګډون داسې څوك نه وي چې ددې ښاغلي یو-دوه شعره یې په یاد نه وي، که څه هم تکړه او برلاسي شاعران ډېر وو او اوس هم شته، خو د صادق ذهني او فکري اړیکي له سندرو سره ډېر دي او وو، چې اوس یې هم د پخوا په شان په ډېرو مجلسونو او ناستو کې شعرونه پر ژبو ګرځي، د همدې محبوبیت له مخې د کندهار ټول خلك ورته درناوی کوي او په درنه سترګه ورته ګوري.

ډېر نالوستي شاعران چې پر شعر لیکلو پیل کوي، نو په لومړي سر کې د صادق له شاعرۍ څخه مرسته غواړي او دده شعر تر اغېز لاندې شعرونه لیکي. د صادق شاعري د پند او نصیحت شاعري او د ټولنې رښتیني انځورګري ده، چې دولس رښتینې هیلې او نیمګړتیاوې رابرسېره کوي.

ملامت

چې پیر نه وي کامله مریدان ملامت نه دي

تقصیر چې د استاد وي شاګردان ملامت نه دي

پر سپین لباس بېخي ژر توره ټپله معلومېږي

مُلا چې د نیا خوښه کړي امیان ملامت نه دي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا کار د عاقلانو، چې ترمخ ځي تر شا ګوري

بینا سړی چې غوځار شي، نو ړندیان1 ملامت نه دي

شرف د هر انسان مدام په علم و په ادب دی

هوښیار چې کار ویران کړي، لېونیان ملامت نه دي.

کندهار

ځاله

ستا په هجر کې امیدم کړم د وصاله

بدلومه دا زړه شړی په شاله

بې له تا زما په مینه کې دا حال دی

لکه و چې کړي مکتب کې مرغۍ ځاله

چې لذت یې د چینې لیدلی نه وي

خود به خوښ په کنډولي وي د کلاله

د بې سترګو که هرڅو قران په یاد شي

پېژندلای نه شي حرف د دال و ذاله

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښایست خریداران تر حساب تېر دي

لږ قیمت پر یوسف مه ایږده دلاله!

زما د میني ابادي له ډېره وخته

ای رقیبه ځان ساته له زوږ دېواله

لکه ژړو ته چې اب د زرو ورکړي

ظاهري جمال هم داسې بې کماله

ستاد ورزو د هلال له برکته

پر عبدالخالق اختر دی سرو کاله.

غلط

د هوښیار پر خپل اقرار بېرته انکار بولم غلط

تر حساب تېرې خبرې او لږ کار بولم غلط

چې په خپله شي څوک بد یا د بل مل ګناه د چا ده

ته بې زوی ملامت بولې، زه یې پلار بولم غلط

د پردو لاسونه چې زموږ له وطنه کوتاه نه کړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې مشر او سپينږيری او واکدار بولم غلط

چې يې موږکړو د ځان مشر دی ځان کړي د نوروکشر
دارقم څوکۍ نشين سياستمدار بولم غلط

هغه غوټه چې په لاس خلاصيږي غاښ ته څه حاجت
جنګ جدل دا ډېر قتلونه او کشتار بولم غلط

يواسلام، يومو وطن، ټول يو ورونه يو د بل
يو پر دې لار، بل رهي پر بله لار بولم غلط

چې يې جوړ له هره بيته يو متل د پښتو نه شي
زه سيد عبدالخالق هغه اشعار بولم غلط.

مياشت

ما ليدلې په ابرو کې د دلبر مياشت
چې و ځنګ ته راختلې وه د لمر مياشت

دازل نقاش چې دا هلال دی کښلی
د بخت په شپه کې يې ويني بختور مياشت

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

که د شپول پوړنۍ ایسته کړې له مخه

راښکاره به شي په دې ژېړ مازیګر میاشت

چې جلوه د بام پر سر وکړي محبوبه

سلامي ورته کوي د غره پر سر میاشت

دا لنډۍ برات د هجر خدایه تېر کړې

پر سید عبدالخالق کړې د اختر میاشت.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شريف الله شرافت

ځوان شاعر شريف الله شرافت د ښاغلي محمدرفيق پوپلزي زوی پر 1362ل کال په پاکستان کې سترګې رڼې کړې دي، له اّره د کندهار ولايت د پاشمول سيمې د اخندزاده خېلو جومات ته ورڅېرمه په يوې کليوالې او ساده کورنۍ پورې اړوند دی. پر اوس مهال تر ښکارپور دروازې بهر د پوپلزو په نوې کلاچه کې استوګن دی.

په پاکستان او کندهار کې يې په بېلابېلو مدرسو کې، همدا راز له خپل پلار څخه زده کړې کړې دي، له درېګيو کلونو راهيسې شعرونه ليکي چې اوس يې هم دا لار نه ده پرې ايښې، که خدای کول د هنري او ادبي تجربو په لاسته راوړلو سره به وتوانېږي خپل اصلي منزل ته ورسېږي، څکه د کندهار ادبي ټولنې په ډېرو ادبي او فرهنګي غونډو کې ګډون کوي، خپل شعرونه چې اکثر يې لومړنۍ تجربې دي لولي او د ځينو ادبي شخصيتونو له لارښوونو او کره کتنو څخه هم ګټه اوچتوي، چې دده په روزنه او پالنه کې ډېره مرسته کوي. شرافت هم په پيل کې د سيدعبدالخالق صادق ولسي شاعري اورېدلې او يا هم لوستې ده، له دې کبله د نوموړي اغېز ورباندې پروت و، خو اوس چې يې نورې شعرې ټولګې او کتابونه هم ولوستل او په خپل اند يې وارزول، نو په دې هڅه کوي شو چې په دې ډګر کې خپله لار بېله کړي، اوس ولسي شعرونه هم لولي او له نويو شعرونو څخه هم ګټه اوچتوي، څکه د اوسمهالي شعر مطالعه دا مانا نه لري چې ولسي هغه دې هېر کړو، د دواړو پالل او لوستل ضروري دي، دا هم د تنکي شاعر شرافت څو شعري بېلګې:

د غم ستوري

چا به ليدلي لکه لمر وي دا رقم ستوري

ماخوليدلي په رښتيا دي ای صنم ستوري

دا چې د مينې هسك اسمان کې هسې ستوري لرو

خود بې تابع شي ددې ښکلو د عالم ستوري

څومره رڼا يې خپره شوې لا خپرېږي پسې

د هغو نورو په څېر نه دي دغه سم ستوري

ستوري د ستورو و وړانګو ته تېروي تورې شپې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه پرې وياړي ورته ډېر دي محترم ستوري

چې سپك نظر ورباندې نه کړي شرافت لري ډېر

دا غمشريکه، غمځپلي دي دغم ستوري.

1379/6/10ل کال

کندهار

خيمې

د ورځې چېرې يې د شپې راشې

زما و سر ته ځو شېبې راشې

ښکلا د حسن دې منو محبوبې

لکه ها پيغلې د خېمې راشې.

1379/5/12ل کال

زخمي احساس

ښتنه پېغله يم کومه په ښتو خبرې

ځکه مې خوښې دي د پاکو ښتنو خبرې

د ښکلا ميره يمه غواړمه سالو د مينې

خاونده مې يې را ته نيسې د هغو خبرې

زخمي احساس مې نه لري د ژوند کولو تمه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسې مې زړه راته کوي د امیدو خبرې.

کندهار

مينه !!؟

مينه کوو خو زده مو نه دی هغه چم د مينې

واړه لوېدلي يو له کيفه او له برم د مينې

بس دومره پېژنو چې دا ده بله نه شته قبله

نور مو د تورو گردو ډك د زړه حرم د مينې.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالستار کمین

ښاغلی عبدالستار کمین د حاجي عبدالحلیم زوی پر 1343ل کال دکندهار شپږمې ناحیې په سرپوزې (داماني) کې دې نړۍ ته سترګې وغړولې. تر اتم ټولګي پورې یې ښوونځی ولوست، چې د اقتصادي ستونزو له کبله نورې زده کړې ورڅخه پاتې شوې او د کورنۍ ټولو کړاوونو اوستونزو ته یې اوږه ورکړه، سره له دې چې دکورنۍ د اقتصادي خروب لپاره کار کوي، خو بیا هم لس کاله کېږي چې شعر لیکي، ددې تر څنګ په ترنم کې هم لوی لاس لري.

شعر یې ولسي رنګ او خوند لري. د ارواښاد بریالي او ګلبیدار له شاعرۍ څخه اغېزمن ښکاري. ښاغلی کمین کله کله دکندهار ادبي او فرهنګي ټولنې په ځینو غونډو کې هم ګډون کوي، که دې برخې ته یې نوره پاملرنه هم وکړه او دنورو شاعرانو له شعري تجربو څخه یې نوره ګټه هم اوچته کړه، پایله به یې ګټوره وخېژي. شعر یې ولسي څرنګتیا لري او ددې سیمې د ځینو ولسي شاعرانو اغېز په کې ترسترګو کېږي چې کېدی شي د وخت په تېرېدو سره دا اغېز لږ شي. همدا راز د اوسمهالې پښتو شاعرۍ مطالعه هم ورته ضروري ده، ځکه د لرغونو او اوسمهالو شاعرانو د فکري، ذهني او هنري کچ ارزونه او شننه هم ډېر نور اړخونه رابرسېره کوي، چې هرڅوك باید په دې کار کې برخه واخلي، ښاغلی کمین ډېر شعرونه د ترنم لپاره د موسیقۍ پر مقامونو جوړوي، هیله ده چې له خپل ذهن او فکر څخه دا چوکاټ لرې کړي او داسې شاعرۍ ته دې مخه کړي چې د زړه او ضمیر هیلې او غوښتنې یې په رښتیني ډول انځور کړي.

نه وای

خپل بدن بلبل افګار لیدلی نه وای

د ګل څنګ سره مې خار لیدلی نه وای

سپین لباس پر تور صورت چوخه اغوستی

بې عمله مې ګفتار لیدلی نه وای

مینان له معشوقو سره خوشحال وي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يافرهاد د تېشې وار ليدلی نه وای

د ازل برخه تقسيم کړه تقديرونو

د يوسف مې خريدار ليدلی نه وای

د معراج پر شپه چې لاړ و لامکان ته

دڅو شپو مې يو سهار ليدلی نه وای

چې په اور کې يې گلزار دمينې جوړ کړ

ما خليل پر سره انگار ليدلی نه وای

د سهار تر کوره شپې د وزخ دوزخ شي

د يار مخ ته مې اغيار ليدلی نه وای

چې و هر چمن بوستان ته کمين ورشي

په سرو وينو مې بهار ليدلی نه وای.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالله خیال

ځوان شاعر عبدالله خیال د ښاغلي حبیب الله زوی د کندهار ښار پنجوایي ولسوالۍ دصالحانو په کلي کې زیږېدلی دی، تر اتم ټولګي پورې یې د کوټې ښار په ابوذرغفار مدرسه کې زده کړه کړې او وروسته یې په یو شمېر کلیوالي ښوونځیو کې هم لوست کړی دی، خو د زده کړو بشپړېدو ته وخت پرې نه ښود، اوس د ډنډ ولسوالۍ د حاجي عربو په کلي کې استوګن دی.

دوولس کاله کېږي چې شعر لیکي اوپه دې ډګر کې د ښې تجربې خاوند دی، که څه هم په خپلو ورځنیو دندو او کړاوونو کې دومره بوخت دی چې څه لیکلو ته ډېر لږ وخت پیدا کوي، خو بیا یې هم خپله هنري ښکلا د ځلښت تر بریده رسولې ده. فکري لېږد او شاعرانه ترکیبونه یې ښکلي دي، خپل احساسات په بشپړ ډول په ساده ژبه بیانوي، له تکلف څخه به ځکه لرې وي چې په زوره یې د شعر لیکلو تابیا نه ده کړې. سپین شعر ته ورته ځینې ټوټې یې هم لیکلې چې په هغو کې یې هم ځینې انځوریزې ورې پېښې را اخیستې دي. نوموړی ډېرې مطالعې ته هم اړتیا نه ویني ځکه وایي په ادبي ډګر کې د بل چا اغېز منل هم ډېر غوره کار نه دی. سرې دې لږ ولیکي ښه دې ولیکي، د خیال صیب(وېره) نومی شعر د ښاغلي محمداسمعیل یون د(شعر حجاب) نوي شعر ته ورته دی، چې لومړی بیت یې داسې دی:

د ژوند مراوې سندره مې رباب کې راولم

د ویښو شپو کیسه دعشق کتاب کې راولم

خو زه پر دې ډاډمن یم چې خیال به د یون صیب شعر نه وي لوستی یا که لوستی یې هم وي او په شعوري ډول د هغه تر اغېزې لاندې نه دی راغلی، ځکه چې ده هغه نوي کتابونه ډېر نه دي کتلي چې تر هېواد بهر خپرېږي.

د خیال شعر روان او اغېزناك دی، که دا ډګر یې پرې نه ښود او همداسې پرمخ لاړ، نو ډېره هیله شته چې دښو شاعرانو په لیکه کې ودرېږي.

تنده

سپور په نیلي یم روانېږم ،بیا ارمان ونه کړې

سترګې را واړوه ستنېږم ،بیا ارمان ونه کړې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه له توپانه زېږېدلی، د موجونو غر یم

په رپ د سترګو کې ورانېږم ،بیا ارمان ونه کړې

اوس لا راغاړې وځه پلنګ د ګلاب زما و ستا دی

لکه شبنم درنه ورکېږم، بیا ارمان ونه کړې

یم د اوبو د مخ هنداره، وربل ژر سموه

په یوه پوه سره ورانېږم، بیا ارمان ونه کړې

په بیړه ونښېږه شکلیه ! مهال پاتې نه دی

د مجلس شمعه یم ویلېږم، بیا ارمان ونه کړې

دا توري ځنې دې په مستو ښاښکو ولمبوه

د سپرلي اېنسمه یم، تېرېږم، بیا ارمان ونه کړې

یوه شېبه مې پر زنګون باندې سر وزنګوه

یو سیلانی یم روانېږم، بیا ارمان ونه کړې

ژوند دخوبونو سلسله ده، په باور خو نه دی

لکه ویده هسې ویښېږم، بیا ارمان ونه کړې

قلم راواخله یو انځور مې پر کاغذ ولیکه

"خیال" د شاعر یم ترې هېرېږم ،بیا ارمان ونه کړې.

کندهار

د تقصیر ایینه

زما دسوي زړه ناره ده ،څوك بې واوري فریادونه

دامې خپل بخت مرور دی، شول کانه د وخت غوږونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه ملیار د هسې بڼ شوم، هر څه ورك، هر څه يې وران وو

پاڼو، بوټو سر اخيستی، سر نګون ښايسته ګلان وو

دا ګلبڼ نه و،ځنګل و، په کې پټ ورې ماران وو

هر نوروز يې خُمپرست و، ورکول يې سره ګلونه

نصيب هسې ځای ته راوړم، په کې ورك خپل او پردي وه

بس شرنګی د زولنو و،له قانونه سرکشي وه

هر يو خپل پر ځان مين و، ټول مجذوب وو،لېوني وو

ټولو وخندل راباندې ما چې وپوښتل نومونه

زه پر داسې کور مېلمه شوم، کوربانه ټول مرور وو

زه او دوی، نه دوی په خپله، خپل تر منځ په يو نظر وو

عقل وويل جنون ته :درنه غواړم کومکونه

تر قلم مې اوښکې ځاځي "خيال"به جوړ څنګه ديوان کړم

قسمت ژبه راټرلې، حال د زړه څنګه بيان کړم

د تقصير په ايينه کې پټ انځور څنګه عيان کوم

لا په ګونګه خوله د خپل زړه رانه غواړي تعبيرونه.

وېره

توصيف د ښايستو په دې وختو کې پټوم

سپوږمی د تخيل په حجابو کې پټوم

پېغور د زمانې شوه پر باړخو نښه د هجر

سېلاب د ترمو اوښکو په لېمو کې پټوم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شپې په لړمانه کې مې تقدير خېمه وهلې

انځور د سباوون په اميدو کې پټوم

قسمت راته بلا شو، سوابق مې د ژوند خټېږي

جانانه! زاړه پلونه دې کوڅو کې پټوم

نصيب مې محتسب شو، تېره توره يې په لاس کې

د نظم ښايسته پېغله په پردو کې پټوم

کچکول او چلتار دواړه په دې ښار کې تومتي شول

کميس د ملنګۍ مې په بوخڅو کې پټوم

اسمانه! عواطف مې په زړګي کې زنداني شول

بړاس د سوي زړه په اسوېلو کې پټوم

سبا را څخه وپوښتئ وعدې د پرون خلکو!

د وخت له وېرې هر څه په شيفرو کې پټوم

ماشوم فکرونه وايي چې د "خيال" غاړه کړه ده

يارانو!خپل غرور مې په سجدو کې پټوم.

کندهار

مست ژوند

ساقي ځار دې شم تر سترګو، سر پر سر پيالې ډکېږي

اوس يو ښکلی جام تيار کړه، چې نوبت مې رارسېږي

زما له مرګ نه وېره نه شته، زه د مست ژوندون ملنګ يم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ژوند نيم اورې شمعه هسې هم خاموشه کېږي

شېخه ځه و خپل خلوت ته، د مستانو سيالي مه کړه
زموږ په وينو اور ګډ شوی، شاه رګونه مو نخښېږي

دا محفل د لېونو دی، دلته عقل بېګانه دی
هر يو جام د ژوند په بيه دلته مړي ژوندي کېږي

د دوزخ په کروندو کې، جنتي تخمونه پاشي
د جنون انګازې کښت دی، په کوثر سره اوبېږي

ټول رندان سره راټول دي، هوش يې تللی دی له سره
هر مريد کامل مجنون دی، عقل کله پرې رسېږي.

1376/10/10نيمروز

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عزت الله امید

تاند او بااستعداده شاعر عزت الله امید د ښاغلي اغاجان(رحمت الله) زوی پر 1368 ل کال د کندهار په پنځمه ناحیه کې زېږېدلی دی، نوموړی اوس دالبېروني ښوونځي دپنځم ټولګي زده کوونکی دی.

ګران امید په ډېره لنډه موده (څه له پاسه د څو میاشتو په موده کې) وتوکېد او و غوړېد، هغه په دې لنډه موده کې د پرمختګونو بلا ډېر مزلونه ووهل، چې ډېر لوی کسان به هم په کې پاتې راشي، دا په زغرده ویلای شو چې امید د ښو استعدادونو له کتاره هغه زرغونه څانګه ده که یې د غګوټیو بارونه لا پر اوږ و وړي نه دي، ددې جوګه دی چې د سرو او ژېړو غوټیو درمندونه راوټوکوي او ډېر خلك ګوته پر غاښ کښېنوي، که له یوې خوا د مشر ورور هڅیال شاعرانه طبیعت ورته دشعر لپاره ډېر څه ورکړي، له بلې خوا یو مرموز شور یې هم په تاند ذهن کې اېښي، چې انعکاس یې دده په شعرونو کې کتای شو، امید هغه د چا خبره لا په ذهني و فکري لحاظ بلوغ ته نه دی رسېدلی او ډېر مسایل شته چې دده ذهن یې نه شي راجذبولای، خو دنېکمرغۍ ځای دا دی چې امید د اوچت خیال او ویښ ذهن خاوند دی.

شعري بیان یې په عاطفه، اند او مترنم اهنګ کې رنګول شوی، چې راتلونکی هنري پرمختګ یې تضمینوي. هغه په دې ورکتوب کې د خپل شعور له مخې د هېواد پر ملي مسایلو پوه دی او هېواد ناخوالو ته یې دشعر له زاویې څخه کتلي او انځور کړې یې دي.

هغه وخت به لرې نه وي چې "امید" پر "ډاډ" بدل شي او د کندهار شاعرانه سیمه نوره هم ښکلې کړي.

توتي

شینکی توتي و، د همزولو له کتاره پرېووت

لکه ژېړ ګل چې دګلونو له ګلزاره پرېووت

قسمته! څه شوي لا د هیلو ارمانونه ګوره

ښکلی بلبل خو د وختونو له ښاماره پرېووت

د زړه هوسۍ پسې مې څله دا ځنګل لټوي

ماشوم غرڅه و، له خپل اه او له پرهاره پرېووت

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیامو نیمګړي ارمانونه نیمه لار کې پاتې

د یار دیدن راته د سترګو تر انګاره پرېووت

بیا مې زړګی راته ټکور کړئ چې رنځور یمه لا

نا"امید" ناست، زړه مې له ښکلي کندهاره پرېووت.

1378/61لمریز

کندهار

انارګل

نن مو ګلبڼ کې غوړېدلي د بهار ګلونه

څکه وربل کې نجونې ږدي کتار-کتار ګلونه

سپرلی راغلی، هر ګلشن کې غوټۍ وسپړېدې

دا چې منګول کې یې نن وینم د ملیار ګلونه

بلبل د ګل خوا کې له نازه داستانونه وایي

د ترنم نغمو کې نغاړي د"غفار" ګلونه

ښوال د ګلو خواکې وینمه خندېږي ورته

چې غوړېدلي یې کاله کې د انار ګلونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما دې له ډېره وخته لار څارله، دا ومنه

ځکه چې شپې غبرګ کې راوړي د سهار ګلونه

"اميده" ! يمه د ګلونو د کاروان لاروی

ځان سره وړم يو څو تنکي د کندهار ګلونه.

1378/1/15ل. کال، نوی ښار

کندهار

ملنګې

چې جنکۍ په کې ملنګې د وختونو ښکاري

ها کابل جان هم سره سپرغۍ د سرو اورونو ښکاري

د فرياد اوښکې يې په سترګو کې څپه څپه شي

د هيلو ناوې مې انګړ کې د اهونو ښکاري

د وير نغمه بيا غړوي د چا پر حسن باندې

شور او غوغا نن په کې بيا د څو غمونو ښکاري

چې ترنم کې لوستل کېږي ستا د مينې په نوم

زما د عشق څو غزلونه د وختونو ښکاري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملګرو! داسې لېونی شوم، خو اوس څه وکړمه

ژوندون مې هسې د ناپایو امیدونو ښکارې.

خپې

د وخت یاغې خپې زموږ کښتۍ ځان سره وړي

بدمرغه پړانګ راغلی دی، هوسۍ ځان سره وړي

ټول عمر مو تېر کړی، په خندا او په هوس

اوس غم راته راغلی خوشحالۍ ځان سره وړي

خپلواکه وو، موږ خپله، چا کار نه رادرلوده

دې تور غلیم ته ګوره خپلواکۍ ځان سره وړي

توپان راباندې راشي ما ته وایي چې دې وړمه

خزان راباندې راشي ښې ځوانۍ ځان سره وړي

پردېس او مساپر له خپل وطنه نا امید یم

رقیب ظالم ته ګوره نېکمرغۍ ځان سره وړي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عزت الله پېژاند

ښاغلی عزت الله پېژاند پر 1356 لمریزکال د کندهار په زرغونه غېږ کې دې نړۍ ته سترګې غړولې دي، ښاغلي پلار يې "احمد شاه" د خپل تنکي ارمان د زېري په اورېدو سره په زړه کې ډېرې داسې هيلې وروزلې چې د ژوند ډېر سپېره اړخونه يې پرې ښکلي شول.

پېژاند اوس خپلې منځنۍ زده کړې پر مخ بيايي، ددې تر څنګ د يوه بااحساسه نرس په توګه په ميرويس روغتون کې دنده تر سره کوي، له درېيو کلونو را په دېخوا شعرونه ليکي؛ ددې وروستيو وختونو شعري بيان ته يې د هيلو سترګې وراوړي، د ازاد شعر پر ډګر هم د خپل آندوخيال نيلی په ښه برياليتوب سره ځغلوي.

په لفظي انځورونو کې ځانګړې عاطفه او آند سره ګډوي، چې خوږلني او ظرافت يې هر زړه ته لار پرانيزي. هنري جوړښت او د انځورونو راڼه توب ته ډېره پاملرنه کوي، همداراز يې د هېواد د وروستيو هغو غميزو او ناخوالو ځينې برخې انځور کړې چې د هر افغان زړه ترېنه شين شوی دی، د کندهار او نورو ځايونو په خورو ورو خپرونو کې يې شعرونه او نورې ليکنې خپرې شوي او په دې وروستيو مياشتو کې يې يو شمېر لنډې کيسې هم ليکلې دي.

د پېژاندصيب ازاده شاعري تر قافيه والې هغې ډېره ده، چې په ازاد شعر کې ښه په برې سره روان دی، يو وروستي ازاد شعر يې په کندهار کې د لومړۍ درجې جايزه وګټله.

قافيه واله شاعري يې هم ښکلې ده، پر لړو بيتونو ډېره خوار کوي او هڅه کوي چې شعر يې بېځايه اوږد نه شي، هغه خبره چې په لنډو ټکو کې کېږي په ډېرو الفاظو کې يې نه پېچي.

زرينې پاڼې

ورليکم يې پر سترګو ،پر لېمو زرينې پاڼې

اشنا چې رانه غوښتي دغه څو زرينې پاڼې

سپوږمۍ بېګا د بام تر سره پټه – پټه راغله

راتوېې کړې د وربځو له درځو زرينې پاڼې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې رانه واخلي ،بس هر څه راځنې هېر شي

چې تاو کړي رانه ښکلي د لاسو زرينې پاڼې

يو دنگ او شازاده شپانه شپېلۍ کې راته ووې:

باروتو کړې لوگۍ زموږ د زړو زرينې پاڼې

دې شېخ ته که يو څه د کلي خلکو مخه ورکړه

په ډيره به کړي ښکل د اننگو زرينې پاڼې.

\1379سلواغه\10 ل.دويمه ناحيه ،کندهار

تمه

زه چې ماښام تنها له ځانه سره

د تېر سهار د غم سکې وشمېرم

او دخپل خيال په گوتو

يې د زړگي په تل کې ښخې کړمه،

د اومه ذهن نړۍ

مې ټوله ولړزېږي

او د لېمو له کليو

داوښکو سپينې پېغلې

له خوبه وپاڅېږي،

کتار-کتار شي، دگرېوان ښار ته پناوې يوسي

لکه زموږ دکلي

پېغلې چې ،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تورو تورو شپو کې

ځي تر پردیو ښارو

او هلته ورکې شي، ترې شي د سبا په تمه.

\1378سلواغه\12ل.کندهار

مانۍ

د اسوېليو، د دردونو او زخمونو مانۍ

څوک به را جوړې کړي زموږ د ماتو زړونو مانۍ؟

ټوپکه! ستا بدمرغه خوله چې ترېنه واوښتله

په دغه ښار کې شولې جوړې په سلګونو مانۍ

جانانه لږ نظر پرې وکړه ورنه مه تېرېږه

دي جوړې کړې مې ستا لار کې د سوالونو مانۍ

که نورې هم دا د باروتو لمبې مرې کړې ربه

سربه شي جوړې پاس د غرونو پر سرونو مانۍ

ورته لوګي کړې د لویدیځ د نجونو لوڅ سرونه

څومره دي ښکلې د حیا په پلوونو مانۍ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا یو موسکی انځور مې یاره د زړه مخې ته پروت

پرې جوړوم د خیال په ګوتو د رنګونو ماڼۍ

ستا پیکه شعر ته به پېژانده څوك ښه ونه وایې

چې په کې نه شته د رنګونو،هنرونو ماڼۍ.

\1379وری\12 ل.میرویس روغتون،کندهار

اوښکې او یادونه

یو وخت به ما او اشنا

جوړه-جوړه او لاس تر غاړې تللو

د پورې غره لمن ته

هلته به لاره کې د کلي نجونو

راته پټ – پټ له دریڅو کتله،

بیا به یې ښکلې شیر چایې شونډکۍ

ورو شانته وموسېدې،

لکه د ښکلي کنداري ګل ګلاب

غوټۍ چې وغوړېږې؛

بیابه د غره لمن کې

پر هغه غټه ګاره

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې پرې ليکلي به وو، زما او د اشنا نومونه

دواړه جوړه کېناستو

او زموږ د کلي د رمو شپونکي به

راته پسته خوږه شپېلۍ وهله،

ما او اشنا به مې په غبرګو او جوړه غږو کې

ښکلې ټپې ويلې

او د ژېړ لمر ښاپېرۍ

به په نڅا لاړله

د هاغه غره ترڅوکې.

☒☒☒

وروسته تر ډېرو مودو

لاړمه ها د پورې غره لمن ته

هغه د کلي ددرځو په منځ کې

دنګې ښايسته جنکۍ نه ښکارېدې

او نه د غره لمن کې

راته دکلي شپونکي

ژېړه شپېلۍ شوندېو کې ونيوله،

د پورې غره له سره

بس د باروتو شنې لوخړې تللې؛

باد په پستو لاسونو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخې ته لرې يوه سپينه جنډه

راښوروله ورو ورو

لکه له لوړه چې يوه دنګه پېغله

د جنګ ډګر ته تلله؛

د لو نګينو برېتورو زلمو لارې څارې

او تورې څنې يې پر سپين تيکرې وې باد شيندلې؛

جنډې ته څو ګامه ور وړاندې شومه،

د مازيګر د زرين لمر وړانګو مې

پر دواړو سترګو باندې

زرين شال وغوړاوه،

ورو مې د لاس په سيورې

شال رااوچت کړ د لېمو له مخ نه

پر هغې دنګې ،هغې سپينې جنډې

مې په تور ليك ليکلې،

دا تورې ولوستله:

"چې مې د قبر خوا ته راشې

ديدن به نه وي نو دې پورته کړه لاسونه."

/1378سلواغه/10ل.دويمه ناحيه،کندهار

باز

ولې پوښتئ ښکلو نه د شپو کيسې ؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی خو په لېمو کې زده کړه کړې ده

زه هم اخر یمه ددې غرونو باز

ما هم په دې غرو کې زده کړه کړې ده

هر څه باندې پوه یو خو څه نه وایو

موږهم پټ په زړو کې زده کړه کړې ده

دا چې هر اټکل په ټوپکونو کړو

دا مو په جګړو کې زده کړه کړې ده

مه سپارئ هغه ته څوك د مینې كار

چاچې په تسپو کې زده کړه کړې ده

دا دځان لپاره کوه نور ګنړم

ما چې په پښتو کې زده کړه کړې ده.

/1379غویی/30 ل.دویمه ناحیه ،کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالباري حيرت

ښاغلی عبدالباري حيرت د حيات الله کاکړ زوی پر1356لمريزکال د زابل ولايت په "داري"کلي کې زېږېدلی دی ،د جګړو تور ښامار کډوالۍ ته اړويست، په کډوالۍ کې يې تر اتم ټولګي پورې د لورلايي په "زنګيواله" کې زده کړه وکړه.

پر1376ل. له "ګورنمنټ ډګري کالج" څخه ددوولسم ټولګي په برياليو زده کوونکو کې و،پر همدې کال د کانکور تر ازموينې وروسته کندهار پوهنتون ته بريالی شو او اوس د کندهار پوهنتون د طب پوهنځي ددرېيم کال محصل دی ،له پنځو کلونو راپه دېخوا شعرونه ليکي.حيرت د خپل شعري پر مخيون په بري کې د"پښتو ادبي جرګې " مشر خير محمد عارف ډېرې هڅونې ستايي، چې دده په اند ډېر څه يې ترې زده کړي دي.

شعري بيان يې ساده او عاطفي دی، که يې ډېر څه ولوستل د راتلونکي لپاره دډېرو ښو هنري پنځونو لپاره به د پياوړي مګټ څښتن شي، که د وزن او څپو په برخه کې يې هم له لږ څه غور څخه کار واخيست شعري بيان به يې لا ښکلی شي، د نويو غورو شعري ټولګو لوستل هم په دې کار کې ورسره مرسته کولای شي. د کندهار پوهنتون فرهنګي ځانګې په مياشتنيو غونډو کې هم ګډون کوي، همدا راز کله کله کندهار ادبي ټولنې ته هم ورځي او خپله ادبي تنده په کې ماتوي، د پوهنتون د درسونو تر څنګ ادبي او فرهنګي هڅې روانې ساتي.

سترګې

په خوب ليدلي ما د ګران سترګې دي

اوس راته ګرانې د جهان سترګې دي

ژوندون دغه دی، که نور هم غزېږي؟

زما په تمه د وجدان سترګې دي

چې يې فطرت پر سينه چورلي-چورلي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دداسې خلکو پر ګرېوان سترګې دي

په هر قانون باندې پيسې اورېږي

ځکه ړندې د هر انسان سترګې دي

که ددنيا کونجونه ولټوې

ما ته خوږې د خپل جانان سترګې دي.

1376ل.لورلايي

لپه

پر ټولو دا يوه ده، چې ته هم ژاړې زه هم

نوځکه داخوږه ده، چې ته هم ژاړې زه هم

ګيله څه په کار نه ده، اوس له خپلو له پرديو

دنيا کږه وږه ده، چې ته هم ژاړې زه هم

ستا چم سور او زرغون شو،زما جونګړه شوه لوګۍ

عجيبه ننداره ده، چې ته هم ژاړې زه هم

د تمې لپې نه شته، د سرونو تجارت دی

ددوی دا فيصله ده، چې ته هم ژاړې زه هم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړګیه یوه ورځ خو د حیرت په رضا راشه

ژوند کله یوه شپه ده، چې ته هم ژاړې زه هم.

1377لمریز

مړی

دخپل عشق په لمبو سوی مړی پروت دی

د اجل انتظار وړی مړی پروت دی

بیا د غم سترې شپېلۍ ورته په شور کړئ

داد عشق تورو ځپلی مړی پروت دی

مینه لاړه دوی هم نورو ته تکیه شول

هغه مست د وجدان کلی مړی پروت دی

سرې منګولې غبرګې ښکارې د یار خوا ته

د دېوال سیورې ته تللی مړی پروت دی

خود به تل داسې حیرت په غم کې ښکېل وي

بخت یې خنګ ته لکه سترې مړی پروت دی.

/1379غویی/30 ل.دویمه ناحیه ،کندهار

لاهو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

یمه حیران چې زه خپل ځان لاهو کړم

دا ټول ګرېوان، که ټول جهان لاهو کړم؟

که د ډېوې اوښکې کړې وچې سبا

نن به زه هغه پتنګان لاهو کړم

چې يې ايستلی وم د پام له کوره

هغه د عمر په زندان لا هو کړم

که د پښتو قلم په ګوتو راشي

زه به د وخت ټول جابران لاهو کړم

په ټول ژوندون مې د خوب خيال نه درلود

حيرته تا غونډې انسان لا هو کړم.

هنداره

په سمولو ستا د ځنو او کمڅو یمه زه

کابله ستا پر سینه بیا په ګډېدو یمه زه

زه چې په سپینو جامو نغښتی وم تا خپل ګڼلم

نن په ساده جامو کې ولې د پردو یمه زه

ددومره وخت په تېرېدو سره سمسور نه شوې ته

بخته ظالمه تل له تا په اسوېلو یمه زه

هغه هنداره یم چې څوك راكې ځېرې لټوي

بدرنګې ډېره شوه اشنا په ما تېدو یمه زه

هېواده ! ستا د خپلواکۍ لاره له کومه کړمه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر دغو ډېرو کړلېچو په ورکېدو يمه زه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالنافع صميميار

ښاغلی عبدالنافع صميميار د ولي محمد پردېس زوی پر 1359 ل كال دكندهار په شپږمه ناحيه كې زېږېدلی دی. شپږ كاله يې په ځينو ديني مدرسو او جوماتونو كې زده كړې وكړې چې اوس هم پر ديني او ادبي زده كړو بوخت دی.

صميميار په شعر ليكلو كې د ښه هنري او ادبي ځواك او ذوق څښتن دی. كه څه هم ډېر تنكی دی، خو ژور فكر او اوچت خيال يې ددې خبرې پخلی كوي، چې نوموړی د سبا ورځې په ښو شاعرانو كې راتلای شي. كه ځينې سولېدلي شعري تركيبونه، استعارې او تشبيهات يې پرېښودل او دتولنې او وخت نوي انځورونه يې راواخيستل، لنډه دا چې د نوښت لار يې ونيوله هنرمنده او شاعرانه ژبه به يې دده هنري او فكري پانګه نوره هم بډايه كړي.

صميميار صيب په خپلو شعرونو كې له اخلاقي او ادبي جرئت څخه كار اخيستی او تل يې هغه څه ليكلي چې په ذهن كې ورته الهام شوي دي. د ډېرو لرغونو شاعرانو له كلام څخه يې خوند اخيستی او مينه ورسره لري. په دې وروستيو وختونو كې يې بوختياوې ډېرې شوي، له همدې كبله له ادبي چاپېريال څخه يو څه لرې شوی دی. خو بيا يې هم له قلم او كتاب سره خپله مينه اېشنده ساتلې ده.

ساقي

ساقي زړه واخلي، پر سكرتو مو لېمې خپرې شي

له څمه اور څاخي مستۍ كې مو نشې خپرې شي

شيدا او عقل سره ورك كړي د جنون پر اسمان

سترګې را واړوي هی هی شي غلبلې خپرې شي

اوښكې شوې وچې د ښو رېښې مې سرې په وينو

لمن كې وينې ورم چې ستا د جام جلوې خپرې شي

تندی پر خاورو ږدي په اوښكو يې اغزي اوبه شي

چې ستا په ياد د لېونيو سجدې1خپرې شي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زخمونه سرې جامې په تن کې روح د وینو مل شي

لا به دې عشق لره هم نورې جنازې خپرې شي

په وینو ولمبېږي مات شي، ډېرين فکرونه

چې د غرور رخسار دې شمعې بړدې لمبې خپرې شي

شیدا خو هغه ستا زخمونه چې په تیږو ښېرې

زما له ناکامه تش پر زړه د اور جوپې خپرې شي

سینې انګار شي ستاله عشقه د شراب په نور کې

ذکر په رقص کړو پر خوب مو لطیفې خپرې شي

ستا د نوم زور دی چې د تېښتې په غبار کې شي ورك

د مجاهدو پر دښمن چې قافلې خپرې شي.

/1379تله/29 ل کال، کندهار

د سترګو معراج

بیا دې د سترګو پر معراج د کیف جلوې پرتې دي

ځکه منظر کې مې د وینو سرې لمبې پرتې دي

د اوښکو بوی مو ستا له عشقه دی خمار تود کړی

زړونه نرګس شول د شرابو پرې شغلې پرتې دي

تندې يې يوورل پر سکروټو د سجدو محل ته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر د جنون دی بې مداره يې لېمې پرتې دي

بانه دې غبرګ کړل په سينو کې بيا سپرغۍ راښندي
راج د رخسار سره دې ياره زولنې پرتې دي

تا اورولي دي زمين ته نورسي اورونه
مکتب د حورو دی د خال و خط ډېوې پرتې دي

د ځنکدن سلګۍ چې ستا په ياد شهيدې وځي
پر هغو زړو د ابدي ژوند ننداري پرتې دي

چې رابطې به د ايوب وي ستا د زلفو په ننګ
وار د نيزو ته يې تر اوسه لاسينې پرتې دي.

/1380جوزا/21ل کال، کندهار

د عشق مستي

زما چې د خيال سلسلې سرته راغلې
واړه افکار مې وو هم ستا د مينې
سر مې دی کښته ستا مغرور حسن ته
ويني کرم پر کربلا د مينې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه يو عاجزه د جنون مسله

دا ستا د كبر پر اسمان غوړوم

ستا و رخسار او مستغني صورت ته

درته په خاورو كې لېمې ټيټوم

كه ستا فرمان پر كايناتو نه وي

له تورو خاورو نغمې څوك پاروي؟

بيا تر لحد تجلي څوك روښوي

په تورو شپو كې ورځې څوك ويښوي؟

كه دې ازل په عشق پرېولای نه وای

كه دې د مينې انځور كښلای نه وای

او محبت دې د معراج سراج كې

په سرو شرابو لمبولای نه وای

دلته به نه وای د اشنا خوبونه

نه د منصور رنګه رسوا يادونه

نه د مجنون او د ليلا لېونتوب

نه د يوسف او زليخا خوبونه

نن مې مستۍ هم ستا له عشقه بولم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې په دوزخ کې جنتونه کرم

او له غماز سره به یو غمازان

د حسن اور کې دې صورت نخوم.

/1379جوزا/11ل کال، کندهار

داغ

په ضمیر کې مې ژړېږي یو پرېشان داغ

له فراق څخه را زېږي د نیران داغ

رقیبانو مې په وینو ګوتې سرې کړې

له ځیګر څنې مې کاږي د جانان داغ

رنځور زړه رنځورې وینې په لېمو کې

تر محشره یې راکړی د هجران داغ

چې هرڅو مې رابطې پرې مرتب کړې

درد را تود نه کړ ېتېر کې د یزدان داغ

د لحد شپې مې سینګار غواړي د وینو

شهادته را نصیب کړ یو روښان داغ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

/1379جوزا/21ل کال، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد ابراهیم مشرقي

ښاغلی محمد ابراهیم مشرقي د ارواښاد شهید ګل محمود خان مشرقي زوی پر 1339ل کال په کندهار کې زېږېدلی دی، لومړنۍ زده کړې یې په فاضل کندهاري ښوونځي کې ترسره کړي چې وروسته له احمدشاه بابا لېسې څخه په ښو نومرو فارغ شوی دی، د کابل پوهنتون په کرنې پوهنځي کې یې خپلې زده کړې تر درېیم ټولګي پورې رسولې وې چې د غوبي کرغېړنې کودتا توپان راوالوت اونوموړی هم پر1362 ل کال د خپلو زرګونو او لکونو کړېدلو هېوادوالو په څېر پاکستان ته کډوال شو، تر یوه کال وروسته امریکا ته لاړ او اوس د همدې هېواد په نیویارك ښار کې استوګن دی. نوموړی دخپلو ورځنیو ستونزو د غوځاوي لپاره پرسوداګرۍ بوخت دی، له موسیقۍ سره بې کچه مینه لري چې دهمدې مینې او دپاك خدای ج د یوه نعمت(خوږ غږ او له سوزه ډك ترنم) په برکت یې په هنري دنیا کې ځان ته ځانګړی ځای په ښه کړی دی، سربېره پردې د کډوالۍ په هغه ستونزمن چاپېریال کې افغاني ماشومانو ته د یوه ښه لارښود او مهربانه ښوونکي په توګه د هېواد تاریخ او پښتو ژبه په وړیا ډول تدریسوي، چې تر پنځه دېرشو زیات زده کوونکي لري، دوه ناچاپې شعري ټولګې لري او اوس هم لګیا دی شعرونه او نور مضامین لیکي.

شعر یې روان او ساده دی چې هڅه کوي نوي مضامین په کې راونغاړل شي، په هغه پردي چاپېریال کې یې د هېواد مینه په زړه کې تانده او ځپانده ساتلې او هر مهال دخپل هېواد ویاړونه او دخپلو سرلوړو هېوادوالو مېړانه او سرښندنې ستایي او دا د ځان لپاره ستر ویاړ او لویه شتمني ګڼي.

ژړا

نن بیا پر هېواد راغلم تېر یادونه دي ژړېږي

سپېره ماحول ته ګورم، ځیږ مخونه دي ژړېږي

امید د پسرلي ته پرېشان خلك هېښ ګوري

ګل نه شته، هوس نه شته، خزانونه دي ژړېږي

سېلۍ دي د ټګیو نړیوال راته په دروه شول؟

ګلبڼ مو خپل پرې لوټ کړ، لاړ ګلونه دي ژړېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ظلم تیارې راغلې دافغان فضا یې ګیر کړه

وربځ د وچکالۍ شوې بارانونه دي ژړېږي

قلم د خوشال څه شوې؟ حقیقت پر ژبه راوړه

نفاق پر موږ نسکور شو، وحدتونه دي ژړېږي

په چل د پردو جنګ دی، پرګنې یې په تنګ کړې

ورور، خور د افغان ویر کړي ماتمونه دي ژړېږي

رڼا به خدای کړي کله؟ سباوون ته انتظار دي

افغان د تیارو مېشت شو، ارمانونه دي ژړېږي

یو دین دی، یو یې ملك دی، مشرقي کشکې تول یووای

پښتون که هزاره، تاجك قومونه دي ژړېږي.

خپله خاوره

شم به قربان تر خپله خاوره

دښمنه غوږ شه له مانه واوره

که بې پروا شولم یارانو

سرمې په دار کړئ بس وار له واره

زما د بابا میراث راکړه راته

ساتل یې فرض دی ترهر څه ماته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

توري، ټوپك ته لاس كومه

غليمه! خوله به كړم درماته

هېواد مې مور، هېواد مې كور دى

هېواد مې پلار، هېواد مې ګور دى

زه توريالى، سرتېر افغان يم

دشهيد نوم راباندې پور دى

دا پښتانه دي چې كړېږي

دا پښتانه دي چې مړه كېږي

د پښتنو مېړنى زور دى

انګرېز او روس پرې ښه پوهېږي

څوك دي برباد غواړي وطنه!

سر بې وربرې كړمه له تنه

زه مشرقي وايم په ډاګه

نه به شي ورك له مادښمنه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدظاهر رشید افغان

ښاغلی ډاکټرمحمدظاهررشیدافغان د حیات الله خان زوی پر1351ل کال دزابل ولایت د شملزو ولسوالۍ په قلعه‌ءرشید کلي کې زوکړی دی.

لومړنۍ زده کړې یې په شهیدعبدالمتین مدرسه کې او منځنۍ یې د پاکستان په کوټې ښار کې په شهیدغلام محمدنیازي لېسه کې ترسره کړې دي. پر1373ل کال د کابل پوهنتون طب پوهنځي ته بریالی شو او پر1380ل ترېنه بریالی راووت او اوس په روغتیایي برخه کې خپله دنده پرمخ بیایي، نوموړي له نهم ټولګي څخه شعرونه لیکل، چې د جهاد دورې ډېر شعرونه یې اوس هم خوندي ساتلي دي. ګڼ شمېر منثور و منظوم اثار لري، خو د کمزوري اقتصاد له کبله یې پر خپرولو نه دی بریالی شوی، د ترتیب شویو اثار شمېر یې اتو ته رسېږي، چې څلوریپ شعرېږ ټولګې او څلور نور یې نثرونه دي. رشید افغان په نورو ادبي او فرهنګي خپرونو کې هم نه دی راڅرګند شوی دی. که څه هم ناسته ولاړه یې له فرهنګیالو او ادبپالو سره ده، خو دی په خپله هڅه کوي چې خپلې هڅې په خپلواك ډول رواني وساتي او هغه څه چې لیکي یوازې هېوادني ملي ارزښتونه او ویاړونه په کې بیان شوي او شنل شوي وي. په شعر کې یې یو ډول بغاوت او له ځینو بریدونو او پولو څخه تېګښته تر سترګو کېږي، چې د شاعر ذهني تمایل او د زړه غوښتنه انځوروي. د رنځورو هېوادوالو د پالنې او لاسنیوي تر څنګ ادبي هڅې هم رواني ساتي.

ساز

که راشي شین زاهد یو ځل و ساز ته د رباب

تسبې به کړي راځوړندې شهباز ته درباب

دا یو ته محتسبه! نه پوهېږې پر ښه بد

محمود ټینګېدی نه شي و ایاز ته د رباب

ورځه، ورشه قاصده! وړه پیغام پیغمبري

سلام زما له خوا وایه غفار ته د رباب

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړي زړونه د تنکيو ماشومکو کوترکو

ورکړی خدای پنجې عقابي، باز ته د رباب

ورځه زاهده پرېږده د رشيد دا شين خمار

والله که ټينګېدلای شم تناز ته د رباب.

تړی

دا چارې د تقدير زه په تدبير تړلای نه شم

د وخت و فرعونيانو ته ضمير تړلای نه شم

مجنون ناروغ، ليلا غوندې طبيب غواړي يارانو!

دسرو شونډو پر ترو دا اکسير تړلای نه شم

ګېډۍ د ژېړو ګلو چې راټول کړم د يار مخ ته

ترې ښکلې دی، اشنا زه يې نظير تړلای نه شم

په تن يم د زاهدو د ټوليو په محفل کې

خو زړه نه د اشنا ښکلی تصوير تړلای نه شم

له وينو به غاټول د خپل هېواد ميرو ته جوړ کړم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښایسته به پښتونخوا کړم ترې کشمیر تړلای نه شم

قلم به له انکار نه وقبول ته کړم راکښته
خو عقل لېونی مې په زنځیر تړلای نه شم

زما رشید پر زړه د ښکلو خال حکمراني کا
عسکر به وترمه خو امیر تړلای نه شم.

خوب

ښکلی کابل پر لوګر تور ویده دی
د ګل په غېږه کې اوس اور ویده دی
چېرې به وګټې میدان د تورې
رستمه! ستړو کې دې زور ویده دی

په دې محراب کې خنګه وکړم سجدې
چې تور شیطان په کې نسکور ویده دی
د زاغ منګولې تر غوټۍ راتاو شوې
بلبله ژبه کې دې شور ویده دی
هېواده! ستا په دې کړو کوڅو کې
هغه خندا هغه ټکور ویده دی
نه ځي رشید، له هر بېسره سره

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه خو غلی په خپل کور ویده دی.

مات تکل

تقدیر تېره کولنگ دی، د تکل د ماتېدو
کنه نن مې و قصد د تور وربل د ماتېدو
ړنگ کړی به په هسك کې وای ما خپل سپېره لیکلي
خو نه راځي په لاس چم، د ازل د ماتېدو
دا پورې پښتنه چې د ملالې تپه وایي
ده وېره له ما خواره د تامبل دماتېدو
روح واخله عزرائیله! خو اشنا ته په سجده کې
نېټه بدلېدی نه شي د اجل د ماتېدو
رشیده! د خولگیو د زکات پر ورځ ویده وي
گیله کوي له چا تندی دی خپل د ماتېدو.

یوازې

نه محتسب، نه مې ملا دی اشنا
د میخانې پیر مې رښتیا دی اشنا
د شېخ، زاهد له نومه بد ورمه زه
مست خرابات مرشد زما دی اشنا
رشید خاوند د سرو او سپینو گنم
یو ستا له وصله بېنوا دی اشنا.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدمعصوم هوتك

الحاج محمدمعصوم هوتك د حاجي محمود زوی پر 1326ل کال د کندهار په کابل بازار سیمه کې زېږېدلی دی، لومړنۍ زده کړې یې د خپلې کورنۍ له مشرانو څخه ترسره کړې او تر دوولسم ټولګي پورې یې په میرویس لېسه کې زده کړې کړې او لوړې هغه یې له حقوقو پوهنځي څخه پیل کړې او بیا یې د کابل پولیتخنیك د ساختماني انجنیرۍ څانګه ولوسته او تر هغه وروسته یې د کندهار عالي دارالمعلمین او کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځۍ ولوست، ددې ترڅنګ یې دیني زده کړې هم کړې دي. په تاریخ کې هم د ډېرې مطالعې خاوند دی.

رسمي دنده یې د کندهار په مشرقي لېسه کې د ښوونکي په توګه پیل کړې، سربېره پردې یې په نورو څانګو کې هم یو لړ دندې درلودلې دي. لومړنی شعر یې پر 1343ل کال په طلوع افغان ورځپاڼه کې خپور شوی دی، د ښاغلي هوتك ځیني شعرونه د "څرك" په نامه هم خپاره شوي دي.

د هوتك صیب شعر پر ټولنیزو مسایلو راڅرخي، د مانا له مخې یې په خپل شعر کې یو لړ ملي او افغاني ارزښتونه رابرسېره کړي او هڅه کوي چې هنري معیارونه هم اوچت وساتي.

په جلا وطن چاپېریال کې د فرهنګپالو او فرهنګیالو افغانانو ترڅنګ د ښاغلي هوتك هڅې هم د ستاینې او مننې وړ دي، چې د همدې مینې په برکت یې د نورو فرهنګیالو او قلموالو لاسنیوی هم کړی او خپله دغه مینه یې په زبات رسولې ده. په خپله هم خپلو ادبي او فرهنګي کارونو ته دوام ورکوي، چې په دې برخه کې یې په هماغه پردي او اغزن چاپېریال کې هم څو کتابونه لیکلي او خپاره کړي دي.

جګه غاړه

څه ارزوګانې دګور بندي شوې

څومره ککرۍ کام د مرګي شوې

ځارتر ها سترګو قربان تر خولو یې

چې نه شوې ټیټې نه په زارې شوې.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يثربي مينه

چې تور تندی مې د حرم پر سپينه ژۍ لګاوه

يثربي عشق مې اور د زړه پر ودانۍ لګاوه

د سپين کفنو له لښکر سره چې مل شوم خلکو

ما چې ويل تاج مې پر سر د سلطانۍ لګاوه

ښامار د نفس ترخوله اورونه غورځول له خښمه

بخته درځار شم، ماېې غاښ پر ککرۍ لګاوه

ما د مزله د شهسوارو رفتار وليدلو

يو ګام يې دلته بل يې هلته پر سپوږمۍ لګاوه

د توپانونو له څپو راژغورل شوي ماښو

په ډاډه زړه يې مېخ په خپل لاس پر بېړۍ لګاوه

د کفنپوشو د سېلاب څپې چې وخروښېدې

رقيب مې کوت، اور يې په خپل کور و ماڼۍ لګاوه

د ډېرين مورچل ترشامې دښمن وليدلو

د ماتې داغ يې پر تندي په مايوسۍ لګاوه

په ښادنامو يې ستوني وچ کړل د سفر ملګرو

چې د عشق مهر مې پر دفتر د زندګۍ لګاوه

قاصده زېرى ځغلوه زما تر کوره پورې

چې معصوم ګول د محبت لکه هوسۍ لګاوه.

/2001مارچ/12م کال، منوره مدينه

د "استاد" هڅونه)1(

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد مې له کابله نوشتو ته هڅوي

مرغۍ په مات وزرو الوتو ته هڅوي

د لیك په هره کرښه کې فیضونه راته خاندي

دشعر هره مسره مې ترانو ته هڅوي

خبر نه یم چې زما په تور تندي کې څه لیدلي

چې مات زړه مې و لویو کارنامو ته هڅوي

که هر څو راخبر چې پردېسی یم سخت ځپلی

بیا هم مې تورې ژبه ګړېدو ته هڅوي

د خیلو قافله مې له سکون څخه راباسي

پر لوري د سبا یې خوځېدوته هڅوي

یوسف د امیدونو مې د یاس له څاه راکاږي

ټولې د ارزوګانو کنعانو ته هڅوي

ښاخونه د لاښ بڼ مې نه پرېږدي و وچېدو ته

غوټۍ د قریحو مې غوړېدو ته هڅوي

تهنه د عقاب د الوتلو مینه نه ده

بازان مې د خیالونو سردرو ته هڅوي.

د خولګۍ ټکور

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه سر ټيټېدو لرم نه ژبه د زارو

جنون ټکورومه په اورونو د خولگيو

يو ښکلوته تسليم يم بل عشوې د خوبانو

ځواني راغرېوم لښکر وهمه د پېرېو

شبابه توره ډال سمبالوه بيداره اوسه

زړښت نغم کيندي و قلمرو ته د ځوانيو

سبا ځم اجاره د گلاب پاڼو ټوله اخلم

سرې اوښکې د شبنم پيوندوم په خوشحاليو

غالبه باندې مينه د ليلا چې مچول يې

که نه مجنون و پوه، چې خولې مردارې دي د سپيو

قصور مې دی د ختې چې په مينه کې يم پاتې

غرور دې په ميراث راپاتې شوی د پېرېو

تيارې دي، تروږمۍ دي تېرې تيرې دي پښې لوخې

قدم ږدم پر سکروټو لار وهمه پر اغزيو

محتاجه، سرگردانه، لالهانده، وږی تږی

نه لاس د مرستې شته، نه اراده د مرستندويو

داړو راته نيولی دی کمين په لويه لار کې

پر هر گام واهمې دي راته پټې د غديو

نېستۍ دي بې ازارې دي ديدنۍ دي، نامیندۍ دي

پر سر راسره دورمي لکه چتر د ژليو

خو:

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سینه مې کوه قاف ده، حوادث په کې ورکېږي

لمن کې مې اوسېږي پرګنې د ښاپېریو

ډېوې به مې شي بلې د ماضي په مستقبل کې

که پاك خدایج وژغورم له فتنو نه د پردیو.

/1998اپرېل/23م کال

اوکویل، کاناډا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مهدي خليق

استاد محمد مهدي خليق دميزا محمدرفيق زوی پر1328ل.کال د کندهار ښار په لومړۍ ناحيه کې زېږېدلی دی، لومړنۍ او منځنۍ زده کړې يې د کندهار په کاکاسيداحمد ښوونځي کې ترسره کړې او پر1348لمريز کال له احمدشاه بابا ښوونځي څخه په بريالي توګه فارغ شوی دی.

د اقتصادي ستونزو له کبله له لوړو زده کړو څخه بې برخې پاتې شو او د خپل روزګار د سمولو لپاره يې کارته ملا وتړله، تر دې مهاله يې د خپل ورك برخليك پر لارو سختۍ او کړاوونه ګاللي اولا يې ګالي ، که څه هم پر شاعرۍ يې ښه اوږده موده اوړې او د درې هغه تر څنګ يې پښتو ادبياتو ته هم د قلم له لارې پامور او غوره سوغاتونه وړاندې کړې دي.

ده هم د ځينو خپلکو په شان خپل ډېر شعرونه او نورې ليکنې سوځولي او له منځه وړي دي، خو اوس يې دخپلو ځينو ملګرو په ټينګار د خپلو شعرونو او ليکنو خونديکولو ته زړه ښه کړی دی.

د شعر پر شنه سمندر يې ديوه پټ درد او خواخوږۍ څپې په غورځنګو دي، چې له هېواد اوخلکو سره يې خپله توده مينه په زبات رسوي.

شعر يې د دردونو او هغو ناخوالو رښتيني انځورونه دي، چې دهېواد له وروستيو پېښو او نانډريو څخه الهام اخلي، همدا راز فلسفې ته ورته ځينې ټکي يې هم دشعر په ښکلا کې برخه اخلي. "رنګ" نومی ازاد شعر يې دهمدې خبرې پخلی کوي چې په دې وروستيو کې يې کښلی دی.

استاد خليق ښکلی غږ لري چې په ترنم کې يې استادي ګټلې ده، نوموړی دخپل هېواد پر ټولو ارزښتونو او وياړونو فخر کوي. بد غندي او ښه په نره ستايي. کومه ورځ د ګاونډي هېواد کوم"تور" سړي د "افغان" په اړه څګګه سپکه خبره ورته کړې وه، خليق له ګرېوان نه رانيولی او د هغه کميس يې پوزې ته نږدې کړی و، بيا يې ورته ويلي وو: ستا له جامو څخه اوس هم د غلامۍ بوی ځي، ته راځې پر افغان ملنډې وهې؟

خليق صيب چې په خوله څه وايي په عمل کې يې هم تر سره کوي، له دروغ، تکلف او ټګۍ څخه تش دی، له همدې کبله يې ډېر ملګري پر کړو وړو، هنر او اخلاقو مين دي او هڅه کوي چې هر وخت يې له مجلس څخه خوند واخلي. نوموړی په ادبياتو کې ډېره مطالعه لري، خو څرنګه چې په دې وروستيو کې يې پر نثر ليکلو پيل کړی دا دعا ورته کوو چې قلم يې روان او ذهن يې تاند اوسه!

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځواني

ستا د سرو سترګو لغزش دی هوسۍ سترګې

که شراب په سره پياله کې احمر واوښت

پر رخسار باندې دې زانګي تورې ځنې

که د شپې په تور ظلمت کې سحر واوښت

دعشرت ښيښه شوه ماته دماغ سوزه

که دشوخ ساقي له لاسه ساغر واوښت

دا غيبي د زنې خال ته ورشيوه شوم

که د يار پر زنخدان مې نظر واوښت

وهم و خيال ګوره، فلك دی چې نخښېږي

که مې روح هسې دمرګ پر خطر واوښت

زه خليق پر هوس پوه د ځوانۍ نه شوم

چې قامت مې سهي راست پر کمر واوښت.

نهيلي

انصاف ګوره دقاموس په لمنليك کې

موږکانو دی خوړلی هغه ټوك

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عدل څومره چې يادېږي کتابو کې

هومره نه شته په نړۍ کې لکه نوك

شرعه دلته په محراب کې ياغي شوې

چې پر خوله دې هر سړی وهي په سوك

دې قضا ته چې لېوان پر ډېر پرېوزي

جلادان به خود پراته وي بغل څُوك

د قانون دفتر مو سوی سر تر پايه

زه خليق ورمه څنګله ته د زړه دوك.

کندهار

ماتې

د ماتو زړونو له روغتونه ځنې

يو زه مجنون ترېنه وتلی يمه

نورو د مينې معماوې حل کړې

خو زه مفتون ځنې وتلی يمه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

☒☒☒☒

له دي سارا نه تښتېدلی نه یم

په سویو زړو کې سوی ځان لټوم

پر وچه ځمکه لامبوزن یمه زه

لالونه سره د بدخشان لټوم

☒☒☒☒

پر یوه ټکي چې تاوېږم هسې

خو ابتدا او انتها مې ورکه

هغه ذهني انځور ټاکلی دی ما

چې هر ګړی مې ترینه کېږي کرکه

☒☒☒☒

ماته تلقین دمړومه راکوه

زه د خلقت یم ناارامه څپې

ستا د مرموزو ګوتو وینم اثر

ما به نابود کړي له دې ښاره څپې

☒☒☒☒

زه چې د صبر کړۍ ورمه پښو کې

د همنوا له خولې نه آه نه خېژي

دلته احساس دی په اوهامو کې پټ

خلیقه ځوړ د هر همراه نه خېژي.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنګ

له انځور ګر نه شاعر وکړ تپوس:

ته انځورګر یې، ښه رنګ ستا په نظر

کوم هغه رنګ دی، په رنګونو کې

رنګین تر ټولو؟

انځور ګر وویله:

ګرانه! رنګونه ډېر دي

او په رنګونو کې(رنګ)

د بېرنګۍ دی رنګین.

/1379د روژې 27 نېټه، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سردار محمد شکیب

ملا سردار محمد شکیب د ښاغلي راز محمد زوی پر 1354 ل.کال د زابل ولایت د شاه جوی په سیمه کې زېږېدلی دی. دیني زده کړې یې د زابل ولایت او پاکستان په بېلابېلو مدرسو او جوماتونو کې تر سره کړې دي، تر دې مهاله یې ګڼ شعرونه لیکلي،شعر، "په ځانګړې توګه غزل"یې ډېر ظرافت او ځینې بیتونه یې په خپل سندریز تال کې زړه راکښونکی جوړښت لري.نوموړی هڅه کوي چې خپل احساسات او خیالونه په زغرده انځور کړي، خو بیا هم خپلو خبرو ته دومره ډېر استرونه نه وراغوندي چې فکري او هنري انډول یې خپل یووالی له لاسه ورکړي، شعري بیان یې له خپلې ټاکلې اډانې څخه بهر نه وځي، په شعر کې یې یوه مرموزه مستي په غورځنګو ده او ځینې ټکي به داسې هم په کې وي چې د پوهېدو لپاره یې باید له لږ څه سوچ او ژورتیاڅخه کار واخیستل شي، یا یې هم د ځینو شعرونو د انځورونو او لفظي جوړښتونو تسلسل یې په بشپړ ډول نه دی غزول شوی، چې په ازادو شعرونو کې یې ډېر تر سترګو کېږي.

خو تر هغه ځایه چې یې نوي شعرونه لولو، ښه بیان یې ددې ځرګندوی دی چې ښه هنري ژبه لري، چې په راتلونکې به نوره هم ښکلې او زړه راښکونکې شي او دا کار ورسره په پرمختګ کې مرسته وکړي، د ځینو ازادو شعرونو وزن یې روان نه ښکاري، چې دا ستونزه یې په پخوانیو شعرونو کې ډېره تر سترګو کېږي او اوس یې دا ستونزه غوڅه کړې ده. ښاغلی شکیب دشعر تر څنګ نثرونه هم لیکي او ژباړه هم کوي. چې تر ډېره حده دیني او اسلامي موضوعګانې څېړي، کوم ځانګړی خپور شوی اثر نه لري. نوموړی د څه مودې لپاره د خلافت مجلې مسوول چلوونکی هم پاتې شوی او اوس هم په کندهار کې پر فرهنګي چارو بوخت دی.

زور

له بره راشي، د ګرېوان پر ښکلي چم پر پوزي

څو سترې اوښکې مې له سترګو نه هر دم پرېوزي

د زړه پر تخت که مې زخمونه جوړوي رقیبان

د یقین توري مې پر زړه لکه مرهم پرېوزي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ګلو څانګې به شي تاوې له سکروټو څنې

پر هره پاڼه به رحمت لکه شبنم پرېوزي

څومره ساده دي هغه خلك چې لا نور نه مني

ګنې د ستورو قافلې به پر عالم پرېوزي

د مظلوم اوښکې بې څه مه ګڼه، شکیبه یاره!

یووخت به دا هم پر کلنتېن لکه اټُم پرېوزي.

کندهار

پرونۍ وعدې

پرېږدئ چې وسوځم ،لوګی لوګی شم

پرېږدئ ستې ستې شم

زه د پتنګ په څېر لمبو ته دانګم

پرې چې لوزونه مو نیمګړې نه شي،

ها پرونۍ وعدې مو ماتې نه شي

زه چې ازل کې لا د مینې په ټالو زنګېدم

او هغه شېبه

د لېونو زندان ته وهڅېدم،

نو څکه اوس هم ، دهغې مینې

تنکې خیالونه،

زما په رګونو کې غورځنګ کوي ،ټوپونه وهي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رانه غواړي چې لمبه لمبه شم،

زه يې هم سرو اورو ته ونځېدم

و سرو سکروټو ته يې وغورځېدم

لا د همدې مينې په تور

ځان ته زندان او هتکړۍ لټوم،

چې زولانه شم او جنون غوره کړم

ددې زمان له نيرنګونونه پردی پاتې شم؛

خو:

زه له قسمت سره پوخلا نه يمه

يا دا فلك راته اغزن خوبونه ويني

يا داسمان په ماڼيجن ذهن کې

د تش غرور خيالونه غورځې راته

يا يې په زړه کې پټ اورونه شنه دي؛

چې يې بخري زما تر خوا رااوري

راته په قهر قهر ګوري او رمزونه لري

خو زه،

له دغې مينې تېرېدلا ی نه شم

هغه وعدې هم ماتولای نه شم

زه د پتنګ په شان له شمعې بېلېدلای نه شم

پرېږدئ چې وسوځم،لوګی-لوګی شم.

\1379تله\16 ل. کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلی

دکلي چم کې يې ځوږ نه شته مساپر دی چېرته

رقيبان وايي پرې يې نه ږدئ هېڅ وبال نه لري

شپې د هجر يې اوږدې شوې خدايزده څه پرې وشول

د وصال ترې سره ځواب نه وي اوسوال نه لري

چې پرې رڼې شي د عمرونو خوبوړې سترګې

دغه منبر هغه اذان، هغه بلال نه لري

د زړه پر پاڼه يې ليکلی دی پيغام د مينې

د جانان نوم چې کله واخلي بيا زوال نه لري

خير که نن نه وي سبا به يې د سوبې اوري

داسې يې مه ګڼه چې توره نه شته ډال نه لري

شکيبه! ستا غوندې به کله څوک پرې ورحمېږي

وايي يتيم دی، هېڅ تربور يې نه شته سيال نه لري.

ملنګه

د سعدالله سعيد په قافيه

قاتل يې مه ګڼه چې زړه له دې ملنګه راوړي

د بنو غشي اوروي سوبې له جنګه راوړي

دعشق منصب يې دی خپل کړی پر دې لاره درومي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپېڅلې شمعې ته وزرونه له پتنګه راوړي

د يوې نرۍ رڼا په تمه سل مزلونه وهي
هغه زلمی له کوه طور نه شمعه څنګه راوړي

چې پرې را يادې شي د سرو وختونو سرې لښکرې
د رقيبانو ککرۍ به له سالنګه راوړي

د تېرې تورې هر ګوزار يې دی په ژوند منلی
نه چې ددوی غونډې خيالونه له پالنګه راوړي

د انقلاب د سيند څپو نه به ساحل ته رسي
دا لامبوزن د توپانو خوی له نهنګه راوړي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سعدالله سعيد

ښاغلی سعدالله سعيد زابلی د الحاج ملاعبدالقيوم اخند زوی د 1358 ل کال په شاوخوا کې د زابل ولايت، شملزو ولسوالۍ د "کښته ژيخ" سيمې په "غبرگي" کلي کې زوکړی دی. خپلې لومړنۍ او منځنۍ زده کړې يې د جنوبي پښتونخوا د ضلع قلعه سيف الله مسلم باغ په مالگګۍ کمپ کې ترسره کړې دي، ددې ترڅنگ يې ځانگړې(ديني) زده کړې هم کړي او پر 1378ل کال د جلال اباد ښگار له ننگرهار عالي لېسې څخه فارغه شو او بيا دکانکور تر ازموينې وروسته د ننگرهار انستيتيوت منځني طب ته بريالی شو، چې اوس هم په دې پوهنځي کې خپلې لوړې زده کړې پرمخ بيايي. له پنځو کلونو راپه دېخوا شعرونه ليکي ددې ترڅنگ يې په نثر ليکلو کې هم ښه قلم چلولی دی.تر دې مهاله يې لاندېني اثار کښلي دي:

يوه شعر ټولگه.(ناچاپ)

دفولکلوريکو کيسو يوه ټولگه.(ناچاپ)

د لنډو کيسو يوه ټولگه.(ناچاپ)

د زابل ولايت د "ساوڼ غره" په زرغونه لمن کې د تاندو شاعرانو دې مين لاروي(سعيد) هم په خپل شاعرانه مزاج سره دفکر و خيال پانگه غوښنه او شتمنه ساتلې او د راتلونکي لپاره ډېره هيله ترې کېدی شي، دشعر څرنگوالي ته يې په پام سره دا ويلای شو چې سعيد به د راتلونکي ښو شاعرانو په ډله کې هغه ښېلگه وي چې د هنر ډېر مينان به يې د شعر په ورمو دخپل ذوق تنده ماته کړي.

که يې مطالعه او خپلې هنري تجربې نورې هم ډېرې کړې، نو دی به هم دهنر په ډگر کې خپل لوی ارمان ته ورسېږي.

شينکی چنار

تر شنه چنار لاندې په ترپ نازُکې پښې ووهي

پر گودر تاوې شي، راتاوې شي چمبې ووهي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تنکو ولیو چې ژی واخلي او کړه وړه شي
لکه هیلۍ د سیند په منځ کې ځپځپې ووهي

که مې په ورینه ټنډه ولمانځې سلام به وکړم
ما دې د شېخ په سپینو لاسو کې تسپې ووهي

تندی دې ولې وي مدام وما ته تروش نیولی؟
رقیب چې راشي ستا له څنګ سره ګونډې ووهي

ستا په کتو کې زړګی یخ شي اشنا دومره خوښ شم
لکه کوچۍ چې په سره دوبې کې شلومبې ووهي

سعیده! هر چا چې سوځلي، بې ازاره یو موږ
رب دې همداسې د هغوی پر کور لمبې ووهي.

تورخنجر

دا خو ګناه ده په تا څه شوی اثر جانانه
قبله دې چپه کړه ولاړ یې مخ پر لمر جانانه

صبر او زغم یې رانه وړي دې ارام نه راځي
دا ستا د مینې اثر زیات دی له منتر جانانه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وېل ستا بچو زما بچو ته د بند څلی جوړ کړ

پرون شمشاد ګیله کوله له خیبر جانانه

که ستا په خیال کې له ملنګه لاهم کم راځمه

ما ته خو ګران یې په ولاړ د زړه له سر جانانه

لاس ورکړه مړ به شي ظالمه څه کافر خو نه دی

سعید ته نښه بېلتانه کړ تور خنجر جانانه.

ګواښ

تندی دساقي تریو دی، چې وچاته کوي ګواښ

رقیب ته په غوسه دی که وما ته کوي ګواښ

دا چا به مقاومت وي د خمار وربانديې کړی

د مینې لېوني ګوره صهبا ته کوي ګواښ

ملګرو! لږ خبر خو زما هم واخلئ له یاره

دا ولې همېشه ما بېنوا ته کوي ګواښ؟

زړګیه! زه خوتل ورته په عجز کړمه سوال

رقیب خو زورور دی چې اشنا ته کوي ګواښ

بس مه پوښته سعیده! ددې خلکو زړونه کاڼي

ترس نه شته له ازاره بېګناه ته کوي ګواښ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رڼه چینه

سرونه اخلو په ورغوي ناوې چنګه راوړو

د خیال ګودر ته به بدرۍ، لاچي، لونګه راوړو

چې په کې وګوري د شپې سپوږمۍ تصویر دسینې

رڼه چینه د غرو له سره ړنګه بنګه راوړو

چې ښاپېرۍ مو درته سترې کړې خوله خوله شوې

بیا به دې هله موږ په تاب د رباب ترنګه راوړو

دا په جرګو مرکو نه شي په قیام به ورځو

دا سوبه خدای خبر ملګرو! بې له ننګه راوړو

دا د حسینو قاتلان موږه ښښلی نه شو

والله چې غچ یې هم له روس، هم له پیرنګه راوړو

د حریت ټیك پر تندي ږدو د پتمنې ناوې

سعیده! رنګ بې د سپوږمۍ له سپینه رنګه راوړو.

پیغام

دا مسولیت به وي د چا پر غاړه

چې مو ځواني شوه په دردو کې تېره

حق د ګیلې لري راتلونکی عصر

خو په موږ هم شوه په دردو کې تېره

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سید عبدالله سعیدي

سید عبدالله سعیدي پر 1312ل کال د کندهار دربیمي ناحیې د افغانپورو په کوڅه کې زېږېدلی دی. لومړنۍ زده کړې یې په شالېمار(مشرقي) ښوونځي کې پیل کړې او له احمدشاه بابا لېسې څخه یې د دوولسم ټولګي بری لیك ترلاسه کړی دی. وروسته د لوړو زده کړو لپاره کابل ته لاړ او هلته یې د ادبیاتو پوهنځي په انګرېزي څانګه کې لوړې زده کړې وکړې، وروسته یې د کندهار په بېلابېلو ښوونځیو کې د انګرېزي، پښتو او دري ژبو د ادبیاتو پر تدریس پیل وکړ.

د ښوونځي له اووم ټولګي څخه یې له شعر و شاعرۍ سره مینه لرله، وخت پر وخت یې نثري لیکنې او شعرونه په خپرونو کې راڅرګندېدل. په شعر کې یې د ټولنې او طبیعت ځینې داسې انځورګرۍ ترسترګو کېږي، چې زموږ د وګړو ذهني او رواني غوښتنې او هیلې ځروبوي او انځوروي، د لرغونو شاعرانو د ډېرې ژورې او هر اړخیزې مطالعې له کبله د هغوی له شعري ځواك څخه اغېزمن ښکاري، د شعر ترڅنګ یې د نورو خورو ورو مقالو شمېر هم ډېر دی، چې ځینې یې د هېواد په بېلا بېلو مهالنیو خپرونو کې خوندي دي.

نوموړي ښاغلي پر 1379ل کال د ورپېښې ناروغۍ له کبله له دې نړۍ څخه سترګې پټې کړې او پاتې ژوند یې موږ ته راوباښه.

دا هم دنوموړي ارواښاد یوه شعري بېلګه:

ګل

د عبدالقادرخان پر ځمکه

شګفته په باغ و راغ شول د بهار ګل

هم پر بام هم په کوڅه، هم پر دېوار ګل

نه یوازې ګل د ګلو بوټی ونیو

بادام ګل، شفتالوګل، ونیو انار ګل

هر اشیا د ځمکې ګل، پروردګار کړ)1(

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

جمادات گل، نباتات گل،کُل ابشار گل

کاڼي بوټي خاورو خس په گلو پټ شول

دهمه واړو عیبونو شو ستار گل

چې د سترگو نظر لگي واړه گل دی

وړاندې گل دی،وروسته گل یمین یسارگل

هېڅ یو ځای خالي له گلو پاتې نه شو

په بازار گل، پر سارا گل، پر کوهسار گل

که اسمان په شپه په ستورو ښایسته دی

لا ترې ځمکه ښایسته کړه په بهار گل

عندلیب نارې وهي چې سیل کاندي

بهار درومي رژېدون کا په وار وار گل

لا تر کوره کور دید پروت په گور کې ښه دی

چې به نه گورې سرِکال ددې گلزار گل

دبهار په سیل جونه زلمي کښېږدي

په وربل گل، پر پټکي گل، پر دستار گل

د دلبر صورت تمام لکه گل روغ دی

پښې یې گل، لاسونه گل خېره رخسار گل

مې گلگون، ساغر گلگون، ښیښه گلگونه

ساقي گل، حریفان گل، گل نگار گل

دبهار په سیل وخوځه له کوره

دراتلو دې هر کور ډېر کا انتظار گل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ګلونه بویوي احتیاط بویه

چې پر شونډو دې ونه کاندي پرهار ګل

چې د ګلو هار پر غاړه نازنین کا

پر سینه باندې یې څرخي لکه خار ګل

خاص و عام یې بهره من په ننداره شول

منتونه پر هر چا باندې کړه بار ګل

چې د یار له وصله ښاد وي ګل به ګوري

د مهجورو به هرګز نه وي په کار ګل

چې بې یاره دبهار په سیل درومم

په خاطر باندې مې لګي لکه نار ګل

په هزار رنګه ګلونه شګفته شول

ښکاره نه شولو په څېر زما د یار ګل

چې دا هسې یې په ډکه خوله خندا کړه

مګر نه و له خزانه خبردار ګل

په هوس، په خوشحالۍ یې اموخته وي

ګل پروره، مه کړه ژر له ژره خوار ګل

بلبل هېڅ نه و خبر دعشق له تاوه

په فریاد کړ، په نارو کړ په چغار ګل

چې د سرای په څمکه وا دپسرلي شي

شرمنده کا د کشمیر د بل دیار ګل

دا رنګ ګل چې په سرکال د غواص وا شول

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دچا یاد نه شي پخوا هسې بسیار گل

چې نښان دخپل اشنا ورځنې مومي

ځکه یاد عبدالقادر کړ په تکرار گل

په بیاض کې مې دشعر ډول ډول

شگفته دي ترداښه هزار هزار گل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالاحمد محمدیار

ښاغلی عبدالاحمد محمدیار د ارواښاد محمد حسین زوی پر 1356ل کال د شنه ارغنداو په چارباغ سیمه کې زیږېدلی دی، یو کلن و چې د ګوزڼ(فلج) کرغېړنې ناروغۍ یې له سترګو څخه رڼا او له تنکیو پښو څخه د خوځښت زور واخیست.

محمدیار د ژوندانه تر دې شېبې پورې یوازې پر خپلو دوو ژمنو ملګرو(لکړو)د خپل ژوند درانه پېټې لېږدولي او له هغوی سره یې د تلپاتي یووالي ژمنه کړې ده.

څه له پاسه اووه کلنه شاعري یې دې حد ته رسولې ده، چې په کندهار ادبي ټولنه کې یې د ادبي بنډار ټول ملګري تر بلې میاشتنۍ مشاعرې پورې د شعر اورېدو ته په تمه وي. ځینې خواره واره نثرونه او شعرونه یې په طلوع افغان ورځپاڼې، خلافت، هیلې، ګندهارا، کندهار او نورو مجلو کې خپاره شوي دي.

د محمدیار د ذهن یوه برخه حماسې او یو ډول جوش ته ځانګړې شوې چې ځیره ژبه یې بیا ددې اغېز نور هم ډېروي، تغزل یې ښایسته او له بغاوت څخه ډك دی، هېڅوخت یې د خپل شعر(واعظ او زاهد) ته ددوستۍ لاس نه دی ورکړی، بلکې دی ورته هره شېبه ګواښېږي او نادودې یې په زغرده غندي.هېڅوخت له ژونده نهیلی شوی نه دی، هغه د صبر لوی غر دی چې یوازې دیوې ورکې رڼا په تمه شپې سبا کوي او هر څه زغمي. کله چې قلم اوچتوي نو د الهام په مست سمندرکې ډوبېږي او خیال یې دومره اوچت الوت کوي چې"د اسمان لور"(سپوږمۍ) یې پر لمن باندې را رغړي

غزل

هر یاد دې په لاسو د غزلونو شي رااوړي

غزل له ځوانو ځوانو الهامونو شي رااوړي

راتشه مې لمن له تشو تشو ثوابوشي

دروند پېټی پر اوږو د ګناهونو شي رااوړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملګري مې شي لمر، د ورځې ټوله خرابات

د شپې هم د سپوږمۍ په تنابونو شي رااوږد

دعاوې د روغتیا به راته نه کوئ خواخوږو!

یو کیف جهان جهان مې له دردونو شي رااوږد

توبه به راته نه وایې ډېر ډېر د توبې زویه

قسم که لږ تاثیر دې له وعظونو شي رااوږد.

غرونه مانا

سترګې چې کږې په ادا واړوي

درد باندې د زړونو دنیا واړوي

بویه چې اسمان به یې راځي پښو ته

روس چې تر امو په ځغستا واړوي

وزانګي راوزانګي نشه نشه

وار چې دخمار پر سوما واړوي

څومره ورته ګرانه پښتونواله ده

مخ باندې پلو له حیا واړوي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا څومره درنه شي پښتنه پېغله

ننگ ټپه ټپه پر غزا واړوي

ته وا کوم غازي د سوبې وياړ گټي

شور چې د بنگړو پر شرنگا واړوي

دا د گل د راز لو مفسره ده

اوس به درته غرونه مانا واړوي.

1378/3/1ل. کال، کندهار

پښتانه ستوري

سر په خندا دي، پر اسمان د گرېوانه دي ستوري

بيا دي پاشلي پر لمن، دانه دانه دي ستوري

شوخې! تر پښو يې لاندې نه کړې، لږ په پام خوځېږه

تنکي زلمي دي، ښايسته دي، نازدانه دي ستوري

سپوږمۍ رڼا په غېږو غېږو ده راوړې کور ته

ځکه چې نن يې په کاله کې مېلمانه دي ستوري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سره شفق خوني منګولو کې خواشيني نه دي

لاهم ځلېږي، مېړني دي، پښتانه دي ستوري

د شپې اوښان يې مهار کړي، لېږدېدلي کاروان

ځي د سبا تر کېږدۍ پورې، اوښبانه دي ستوري

سپين سپين غمي دې دي، ټومبلي د ښکلا پرښتې!

څه پر لېمو، څه پر باړخو، څه پر بانډه دي ستوري

محمديار د خيال پالنګ کې اوچت ځای ورکوم

وړ د درنښت او د عزت دي، ډېر درانه دي ستوري.

لاس

په غاړه کې چې مسته جوړه لاس راواچوي

و زړه ته مې دميني پوخ اساس راواچوي

رخصت چې ځنې غواړم زړه نا زړه اجازه راکړي

له سترګو نه د اوښکو روڼ الماس راواچوي

شهلا ملالو سترګو نه يې اوري الهامونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ميوند ميوند ټپې مې پر احساس راواچوي

ګاونډ کې مې مېشت شوی يو بدشکله تور شيطان دی

په کار کې مې د عشق شك و وسواس راواچوي

زه ناست ورته په ونه کې د خيال يم ښکلې کښته

د وصل بلنليك به هلته پاس راواچوي.

1378/3/10ل. كندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالجبار ترنگ

ځوان شاعر او لیکوال عبدالجبار ترنگ د ښاغلي عبدالاحد ترابي زوی پر 1360ل.کال په کندهار ښارکې زېږېدلی دی. پلرنی ټاټوبی یې ارزگان ولایت دی او له ډېرې مودې راپه دېخوا په کندهار کې استوگن دي. لومړنۍ زده کړې یې په البېروني لیسه کې پیل کړې، چې اوس هم د همدې ښوونځي د دوولسم ټولگي زده کوونکی دی، دوه درې کاله کېږي چې د ترنگ شعرونه په ځینو هېوادنیو او بهرنیو خپرونو کې تر سترگو کېږي، ددې تر څنگ ځینې لنډ هنري نثرونه یې هم کښلي، چې په هنري لحاظ ډېر اوچت او پاموړ دي.

ترنگ ایله په دې وروستیو کې وغوړېد او خدای شته ډېر ملگري ورته هیله من شول، وړاندې یې هم هغه د چا خبره(توري پېیل) او په ځینو خپرونو کې به راښکاره کېده، خو وروسته چې یې غوره شعري بېلگې ولوستې او د اوچتو شاعرانو تجربې یې وکتلې، نو تر ډېره وخته تم شو او څه موده غلی کېناست، چې ټول ملگري یې ځان ته هېښ کړل. اوس ډېر لولي، اوري خو لږ لیکي. په لړو بیتونو او لنډو قافیو کې ډېر هنري شته ځایوي،خو که یوازې د قافیه وال لمن یې ټینگه ونیوله او په دې فورم کې پر مخ لاړ غوره به وي، نوموړی دخپل ویښ ذهن او شعور په ملتیا د هرې لیکنې هنري او ادبي جاج اخلي او ټول شته یې ارزوي. له خپل هېواد او هېوادوالو سره ډېره مینه لري، د ملگرو تر منځ به یې په ځینو ناستو کې دهېواد پر روانو پېښو او چارو خبرې اترې کولې، کله چې یوه موضوع ورته ارزښتمنه وبرېښي نو تر ډېره وخته یې څاري او سم و نا سم اړخونه یې ځان ته معلوموي، په اصطلاح د کنجکاوۍ حس یې پیاوړی دی. کېدی شي د خپل پلټونکي ذهن په ملتیا ډېرې بریاوې ترلاسه کړي او د زمان هغو غوښتنو او پوښتنو ته ځواب ووایي چې گڼ شمېر خلك په کې پاتې راغلي دي.

جادو

د باڼخو د اوښکو ځل یې جادو گر دی

ته وا ستورې پر شفق باندې را بر دی

د ځو حسنو لارویان به شاید ډېر وي

زما یو(اشنا) د مینې پیغمبر دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورته لمر به شي هر سیوری راوژلای

خو د جنګ سیوری والله پرې زورور دی

دا دسپینو خلکو لاس دی چې دوی چوپ دي

نه بلا ده، نه پېری دی، نه اثر دی

دا غزل پښتون غزل دی جباریه!

تر هغو چې(دُراني)،(ستوری) او لمر دی.

رازونه

ټول رازونه نن د ستورو درته وایم

زه یې نه، ګوره! په نورو درته وایم

پردي قول یاره! ژوند غوندې ولاړ یم

چې مني په هغو تورو درته وایم

د شیښو مخونه تور دي، څېرې تورې

دا زمونږ حالت چوپ، ورو ورو درته وایم

د ځوانۍ د کیف مریده اشنا ګوره

د ښکلا د نوم په تورو درته وایم

تر زړګي وي لاهم تېرې ځینې ښکلي

له خبرو په زړه پورو درته وایم.

1379ل کال، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېر شوی توری

دا یو زړه چې رانه دلته اشنا! هېر دی

د هغوی دکانو شمېر مې هم بیا هېر دی

د جانان د پلونو خاورې چې شنم

دې کوڅه کې مې یو (توری) بېګا هېر دی

بس له دغو سپینو خلکو دومره واورئ

چې یې ذکر لا د لمر او سبا هېر دی

د شیطان قدم پر زړه تقدیر رد کړی

چې دا ولې ترې زړګی داسیا هېر دی

سپینې اوښکې اوسلګۍ، زارۍ، خبرې

ته وا ناز غوندې منتر ترې رښتیا هېر دی.

1379ل کال، کندهار

ستوري

د حسن پرمدار وي دوه خشنګ ستوري

اوسېږي دواړه یاره! خنګ پر خنګ ستوري

عشقونه چې نغمې شي او شرنګېږي پرې

دا څو شي له دې ستورو هماهنګ ستوري

د زړه د شپې سباوي په راتګ ته وا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوی مړي چې لړ پورته شي په درنګ ستوري

دا شپه چې شمعې غواړي او مفلسه ده

بايللي بې وي خدايه! بيا خپل دنګ ستوري

را اوري سر ته ناست"درويش" اسمان څخه

بېشمېره(په لمن کې) با اهنګ (ستوري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالقدیم پتیال

ځوان شاعر عبدالقدیم پتیال د حاجي سردار محمد الکوزي زوی پر 1361ل.کال د کندهار ښار په لومړۍ ناحیه کې زیږېدلی دی، د ځینو ستونزو له کبله یې زده کړې نیمګړې پاتې شوې او د ژوند کړاوونو ته یې اوږه ورکړه، چې اوس هم د لوحه لیکنې دکان لري. د لیکګرۍ هنر ترڅنګ لیکوالي هم کوي، چې پر دواړو یې لاس بر دی او ښګگه پیاوړی او بریمن مټ لري، که څه هم ډېرتنکی دی، ښه استعداد او تاند ذهن یې دا په ډاګه کوي چې پتیال به په نږدې وخت کې د ښایسته کندهار پر هسك باندې د یو ځلاند ستوري په څېر وځلېږي او ډېرې سترګې به وبرېښوي.

څه له پاسه درې کاله وړاندې چې د ځینو په وینا لا یې د شعر پر څمکه خاپوړې کولې، په یوه ادبي غونډه کې یې ځینوشعرونو یو شمېر مینه وال رامات کړل، وروسته چې له نورو ادبي ملګرو سره اشنا شو او نوي کتابونه یې ولوستل نو په لنډه موده کې یې شعر د مستۍ په هغه ځُم کې رنګ شو، چې "جهاني" یې جهاني کړی او ډېر زړونه یې تسخیر کړي دي.

تر څه مودې وروسته یې دځینو سر لارو شاعرانو له اغېزو څخه هم د وتلو هڅګګه پیل کړه او تر یوه حده یې خپله لار په نښه کړه، اوس که یې څوك شعر لولي پرته له دې چې نوم یې واخلي نو شعریې پېژندل کېږي.

شعر یې په یوه ځانګړې مستۍ او شور کې ډوب دی. لنډې کیسې هم لیکي، چې یوه ټولګه ترې جوړېږي، کره کتنه هم کوي چې ښه په نره په کې پر مخ روان دی، ځینې فني نیمګړتیاوې به لري خو دا به وخت ته ګورو چې دی ترې څه مومي، نوروته څه ورپه برخه کوي او وخت ورسره څه کوي.

د سترګو مسجد

یو مست کافر احساس مې پر ثواب تاو او راتاو شي

له خروشه نا ارام شي، پر ګرداب تاو او راتاو شي

د مینې له چینې نه د وفا کټورې ډك کړي

د نور له مستو وړانګو بیا بېتاب تاو او راتاو شي

د اوښکو له محله مرغلینې پېغلې ورکې

د خیال نیلی یې اوس خو پر پنجاب تاو او راتاو شي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورانکار او یار ساقي مو د زاهد خلوت راګړوب کړ

وای ګوندي چې دا شېخ مو پر شراب تاو او راتاوشي

الهام ته د غزل مې حريفان بې ګټې ګواښ کړي

يو بيت به يې د دوی پر درست کتاب تا او راتاوشي.

/1379زمری/26ل. کال ــ کندهار

د غچ ژبه

د الهام شېخ، د مست غزل پر لوړ منبر غرېږي

خو د شپو شپول ورته تر مخ او تر اوتر غرېږي

د غه باټك د(زمري زوی)د(خره) له ترپه ژېړ شو

خو په خبرو کې هر چاته يو لښکر غرېږي

ستا د جام تور ځنګل کې ښکار شوه زما د شونډو هوسۍ

نو د غچ ژبه به ساقي اوس سر پر سر غرېږي

دا د(طور) لور ده، پردی ځوانه! بد ور ونه ګوري

که څه ددي ښامار ته، ستا ښامار منتر غرېږي

خير که د مرګ ګرېوان کې ښخې شوې دژوند سرې اوښکې

خو دلېمو پر راڼه عرش به په محشر غرېږي.

/1379لمريز، دويمه ناحيه، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپېره ژبه

دمستۍ یو مست سېتار مې رانه ورك دى، وي به چېرې

داحساس دسپېدو ځار مې رانه ورك دى، وي به چېرې

دتقوا دپښو له ترپه زما دزړه هر غوږ کوڼ شوی

د پایزېب خوږ شرنګهار مې رانه ورك دى، وي به چېرې

دسپېرې ژبې پر ځمکه د شرابو اتڼ سوړ شو

نو خود زوړ یار مست خمار مې رانه ورك دى، وي به چېرې

زما د ښکلي د کور وره کې ځړول چې مې خیالونه

هغه ځای او هغه دار مې رانه ورك دى، وي به چېرې

د لیمو د اسمان لمر کې د بڼو شپې شوې سرکشې

اوس د یار یو روڼ دیدار مې رانه ورك دى، وي به چېرې

دا غزل مې شېخه شوی چې میدان ورته خالي دی

ها(ښاغلی ګناهکار) مې رانه ورك دى، وي به چېرې.

/1379وږی/2 ، کندهار

د احساس سرخانه

راځه ماتې دې توبې کړه، د شراب په جم شریکه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خيالونو ايمان راوړه، پر سرکښ صنم شريکه

د احساس په سرخانه کې د غيرت چرسان تيار کړه
پر چيلم بيا شونډې کېږده، کش کړه دروند خوږ دم شريکه

د مستۍ احد کې خرپ خروپ د مچکو تورې اورې
موږ په دې غزا بېلېږو، له يو تور تورتم شريکه

شېخه موږ خو ښکلي تل په غېږ کې ټينګې دې نيولي
راشه ته هم پر يو چتې ځان کړه سرېښ هر دم شريکه

د لېمو جام مو نن ګرو دی، په کعبه کې مو مستي ده
نړوو په نظرونو د رقيب حرم شريکه

د"غزل"په (ښکارپورۍ) کې سندريزې ببباکۍ دي
راتوېږې مست خيالونه تر(پايلوچ) قلم شريکه.
/1379غويی/12 ل.کال_کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالقیوم مینه وال

ښاغلی عبدالقیوم مینه وال د حاجي عبدالرحیم زوی پر 1348 ل-کال د کندهار میوند ولسوالۍ د پاشمول په وزیرانو سیمه کې زیږېدلی دی. خورې ورې دیني زده کړې یې کړي، نوموړي هم د کډوالۍ او جلاوطنۍ ترخې ورځې تېرې کړې او پر دې ستونزو سربېره یې له شعر و شاعرۍ سره خپله مینه پاللې ده. کله چې د کندهار ادبي ټولنې مشري ورتر غاړې شوه نو ددې ټولنې د غونډو جوړولو او سمبالولو چارې یې په مینه پر مخ بېولې، د همدې هڅو په لړ کې یې له ډېرو سیمو څخه ځوان شاعران او لیکوال سره راغونډ کړل او سره معرفي کړل.

مینه وال صیب د پخو شاعرانو له تجربو څخه هم ګټه اخیسې او خپله هم هڅه کوي چې په شعر کې یې اخلاقي معیاورنه ، ټولنیز او اسلامي ارزښتونه خوندي وساتل شي. شعرونه یې تر یوې ټولګې ډېر دي کوم خپور شوی مستقل اثر نه لري. د ډېرې اوسپلې خاوند دی، که په فرهنګي او ادبي ډګر کې یې خپله هڅه او مینه په عملي توګه ګړندۍ کړې نو پایله به یې ډېره ګټوره وخېژي، هیله ده د مینه وال صیب مینه یوازې په شعر کې رامحدوده نه شي او په نثر کې هم خپله قلم وچلوي، ځکه ځینې نثري ټوټې یې ښې وې. ورځنیو ستونزو په کراره نه دی پرې ایښی، کله په کابل کې وي، کله په خپل کلي کې او کله هم په کندهار اطلاعاتوا کلتور ریاست کې، د خورو ورو شاعراوانو په راټولونه او یو له بل سره په معرفي کولو کې ډېره خواري ګالي. خو په دې کار کې د یو منظم پلان د نشت له کبله کوم پاموړ پرمختګ نه ترسترګو کېږي، له دې کبله د ډېرو سیمه ییزو ځوانو شاعرانو استعدادونه هماغسې پاتې دي او تر دې مهاله یې فرهنګي اړیکي کمزوري دي.

نو هیله ده چې د مینه وال صیب په مینه و هاند د کندهار مېشتو ځوانو شاعرانو اړیکي ټینګ شي او دا ځوان استعدادونه وغوړېږي.

دا هم د مینه وال صیب د زړه اواز چې د شعر په ژبه انځور شوی دی:

د ښکلا پېغله

د ښکلا پېغله مو له کلي نه بدرنګه وځي

په وینو سره لکه سور ګل غوندې همرنګه وځي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په موسکه خوله یې د سکوت دېوانو سوك وهلی

لکه پردېس له خپور پالنګه مو ملنګه وځي

د ناز پري يې دسره کلي سرو لېوانو يووړه

د وير په چم کې د ناسيال ټپوس له جنګه وځي

د ځو دېوانو تور مخونه يې په خوب ليدلي

د خوب له حوله چې تورسر له "دهمزنګه" وځي

ويبلو پښو ته يې وزري د غزلو ږدمه

چا وې له کلي نه مو لاړه، له فرهنګه وځي.

خبر د پوهې او تدبير ده

زه يې له ياده لکه مړی د پرون ووتم

چې له کاروانه د ژونديو په ژوندون ووتم

دوی په موسکا موسکا يو بل ته سترګکونه وهل

زه په نيمګړي عشق د ميو له وېشتون ووتم

دا چې ما ويشتی د نن فکر د پرون په کاڼو

ځکه تش لاس نن له ډك ښار د تمدون ووتم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړم چې د عقل پر منبر تل لېونۍ خبرې

ګوره انجام کې هم له پوهې، هم جنون ووتم

چا دزهرې، چا دمریخ پر کنارو ودانګل

زه دخپل ځان په غم اخته یم، له سمون ووتم

نور به لا څو سرونه نذر دې جونګړې ته وړم

چې نه ماڼۍ شوه، نه جونګړه ترې یو شپون ووتم

خبر دپوهې او تدبیر ده، څه بې ننګ خو نه یم

دا چې له دې رنګین جهانه خړ پښتون ووتم.

خپلواک

موږ خو د چا د قامت سیوري نه یو

چې ترقامته یې مهمل پاتې شو

نه هم له چانه د سوال هیله کوو

چې ترې پر لاره لکه پل پاتې شو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ وجود هم ځان له سیوری لري

موږ په قامت به خپل افضل پاتې شو

زموږ قدم هم ځان له پل زېږوي

موږ به په یون سره مشعل پاتې شو

موږ خو د چا دښکلا وږي نه یو

نه به د چا د ښکلاغل پاتې شو

موږ د ښکلا له کلي دلته راځو

موږ به تیارو ته تل اجل پاتې شو.

کندهار

د زړه هنداره

والله چې بیا مې نن له سترګو نه پرې توی شوې اوښکې

چې د پیمخو مې لاسو کې مات بنګړي ولیدل

خدای‌شته د کوم شهید په وینو یې وو سره لاسونه

پر ګودر پاتې مې په وینو سره منګي ولیدل

د زړه هنداره چې په کاڼو د نفرت ماتوي

په دغه ښار کې مې همداسې لېوني ولیدل

و بې شعوره، خو زموږ د باشعورو په ویر

لانده په اوښکو مې د ګل سره اننګي ولیدل

یوه وزرمات بلبل سحر هم راته داسې ویل

څو وزرماتي مې همداسې بېګاني ولیدل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهيد-شهيد ښکاري ملګرو! مينه وال د الفت

څو ښونوا مې ترینه پاتې اسویلي ولیدل.

عبدالله هنرمل

ښاغلی عبدالله هنرمل پر 1356 لمریز کال د محمد کریم په کاله کې وزیږید، خپلې لومړنۍ زده کړې يې همدلته په کندهار کې بشپړې کړې، وروسته يې په ځينو جوماتونو او ديني مدرسو کې هم زده کړې وکړې، خو په هېواد کې د ناسمو حالاتو او دخپلې کورنۍ د اقتصادي ستونزو له کبله ونه توانېد چې خپلې زده کړې بشپړې کړي.

څه له پاسه لس کاله کېږي چې شاعري کوي چې ولسي رنګ يې په شعر کې جوت دی، همدا راز دده په شاعرۍ کې د ولس د زړه هغه اواز هم رااخيستل شوی چې تر ډېره وخته ددې ځورېدلي او کړېدلي ملت په ګوګل او خوله کې بند پاتې و. دوه دري کاله وړاندې به يې کله کله په طلوع افغان ورځپاڼه کې شعرونه خپرېدل، خو کله چې يې په کورنۍ کې د هنرچاپېريال نور هم تنګ کړای شو، نو ښاغلی هنرمل يې (په شعوري ډول) دې ته اړويست چې له کتاب او قلم څخه فاصله واخلي، ليکوالي پرېږدي او يوازې د روزګار درنو بارونوته ملا وتړي. له بده مرغه تر اوسه پورې يې نه بله ليکنه وکړه او نه هم شعر وليکه. سربېره پر دې ډېر مينه وال او هنر ته لېوال ذوقونه يې په خپلو ګوتو کښل شويو انځورونو او ليکګرۍ ته رامات کړي وو. له نېکه مرغه اوس هم دا هنر پرمخ بيايي، که په دې برخه کې يې درياضت او مينې لمن پرېښوده نو دا هنرونه به يې هم له لاسه ووځي.

د نوموړي د نويو شعري بېلګو د نه لوستو له کبله يې پر پخوانيو هغو هم چې د شاعر لومړنۍ تجربې دي څه ويل غوره نه بولو.

وريت خمار

لامبي لا اسمان په وينو، ماتې ارادې نه دي

وتې د وختونو له سينو نه هم کينې نه دي

هوښ کوه! يوبل مين پرون هم په کې ډوب شولو

مه درومه زړګيه! دا کوڅې هغه کوڅې نه دي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته مینه نه شته، ورته غېټ په سترګو مه ګوره

دا انګړ پردی دی، دغه سترګې د لیلې نه دي

ستوغه پردېسي ده، څوك دې حال راڅخه نه پوښتي

کلوپ د زړو هوجرې دي، د چا خلاصې دروازې نه دي

ته که څنې لاړې، ښکلي هم ورځنې تللې دي

کلي کې لا مړې دخپلمنځي جګړو لمبې نه دي

وریت خمار دې ځار شم، زما سترګې یې شاهدې دي

تا شوګیرې کړې، څوك دې نه وایي چې شپې نه دي

نورڅه که مې نه شته خو یو ته راځنې مه درومه

ما پر زړه راوړې دلته بل چا ته اسرې نه دي.

سور غمی

زموږ نه یو قوي ښامار برې وړی

تخت نه یې د زړونو سور غمی وړی

اوس به موږ د زړه په بڼ کې څه کړو؟

چا رانه ګلونه چا سپرلی وړی

تېره مو روژه شوه لا اختر نه دی

لاس نه د هلال یې سپین وښی وړی

شته خو پر خپل ځای دی ځنګې ولولو

زموږ د خدای له نومیې غړوندی وړی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه شته چې په لوړ غږ ليلا ووايي

وخت رانه دکلی لېونی وړی.

خمار دې يم

سترګو کې مې ونغاړه، خمار دې يم

زړه ته درننږدې به شم، پرهار دې يم

ښکلی يې په ناز باندې لوی شوی يې

ورك به شې، پر بله مه ځه لار دې يم

ته لکه ټپه هسې شيرينه يې

راشه چې دې ولولمه، زار دې يم

شوني نه دي بيا چې دې سپرلي ګورم

سر کې مې ګل وټومبه، دستار دې يم

خدايج درته پېيلی د غزل په تار

غاړه کې مې وزنګوه، هار دې يم

تاو مې کړه له غاړې نه لاسونه خپل

هسې څه پـــــــــــــروا ده، ګرانـــــې يـــــــــــار دې يم.

عبدالواسع هڅيال

عبدالواسع هڅيال د رحمت الله "چې خلك يې داغاجان په نامه هم پېژني" زوی پر 1356لمريز کال د کندهارښار په پنځمه ناحيه کې زېږېدلی دی، په البېروني لېسه کې يې خپلې لومړنۍ زده کړې تر اتم ټولګي پورې ورسولې، ورسره ديني زده کړه يې هم څه نا څه کړې ده، کله به چې له کابل يا پېښوره يوه نيمه نوې خپرونه کندهار ته رارسېدله او ټولو ملګرو به هڅه کوله چې لومړی يې وګوري، نو مازيګر به ورسره د هڅيال ضرور ناندری وه او په

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي هڅه کې به و چې د يوې شپې لپاره يې ورڅخه تر لاسه کړي. نوموړې اوس د کندهار مجلې د ليکنې هيت غړی دی او ددې مجلې هنري برخه چلوي.

هڅيال هم د ډېرو نورو شاعرانو په څېر د شعارونو له اغزنې دښتې څخه رااوښتی او د هنري شعر شنه بڼ ته يې ځان ورلنډ کړی دی، که يې لومړني شعرونه له اوسنيو هغو سره پرتله کړو ډېر بدلون په کې ترسترګو کېږي، د پخوانيو شعرونو ډېره برخه يې هغه شعاري ډوله خبرې دي چې ځينو ورته د حماسې استر ورکړی او ددې ډول خبرو ناظم ته يې شاعر ويلی دی، د همدې مطالعې او ادبي ناستو ولاړو برکت و چې شاعرانه مزاج يې لا هنري او غزليز شو، که يې د همدې هنري او غزليزې شاعرۍ لار پرې نه ښوده نو تر څه زيار وروسته به ډېر ترې ذوقونه د خپل شعر پر چينې خړوب کړي.

ملنګې سترګې

زړه مې داستا غمونه ټول ونيسي

لکه سپوږمۍ چې ځان ته شپول ونيسي

واړه د بم لوګي کړي پاڼې پاڼې

څوک به مو پاڼې د غاټول ونيسي

څنګه لوګی شوه ږنګه بنګه ځواني

څوک اوس رباب او ښکلی ډول ونيسي

پېغله ملاله مو پرديو يووړه

څوک به د غاړې رنګين پسول ونيسي

نه شته په ټوله ميکده کې يو جام

تا ته به څوک خالي کنډول ونيسي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې چېرته کېنم له پیمخو سره

سترګې ملنګې شي کچکول ونیسي.

سیوری

ګران ملګري محمدیارته!

سیوری مې تا ته پر لو لار ولاړ دی

لکه یتیم ماشوم بې پلار ولاړ دی

هغه د ښکلي کابل ښکلی مې اوس

د بل مزدورهسې ناچار ولاړ دی

تش د یوې ګولې مرۍ لپاره

له کوره ورك دی خواروزار ولاړ دی

بس ټول وګړي مو له ژونده سترې

سږ وچکالي ده کاروبار ولاړ دی

تل د رنګینې ګناه هڅې کوي

دا خو"ښاغلی ګناهکار"ولاړ دی

هغه دی ښکلو ته اوس لاس اچوي

پاس پر ګودر"محمدیار" ولاړ دی

د اناالحق چغې وهي

روح مې منصور پر سر د دار ولاړ دی

د میخانې باداره هېر یې نه کړې

هڅیال له وخته انتظار ولاړ دی.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

1379/6/14ل

کندهار

تور مرگونه

د ژوند په کرونده کې مو کرلي تور مرگونه

هرخوا مو و درشل ته دي راغلي تور مرگونه

ښتن مو په برخليك کې د تور مرگ لاسليك راکړی

نو ځکه راته ګران او هم ښاغلي تور مرگونه

د ژوند پر اننګو مې د ماتم سېلۍ مېلمه شوې

اشنا! زه مېلمه پال يم، ما پاللي تور مرگونه

يو ځلې که مو بيا د ژوندون فصل رازرغون شي

نو خدايږو له دې ځايه ترهېدلي تورمرگونه

منزل ته رسېدای نه شو قدم قدم مو مرگ دی

هڅياله! موږ له وخته دي ګاللي تور مرگونه.

1379/2/29ل کال، کندهار

سرونه

چېرې پيدا شول، چېرې لوی شول دا بدرنګ سرونه

د حق نظام دی، پيدا کېږي رنګ په رنګ سرونه

چې خپل کلتور او فرهنګ پرېږدي کړي پردوته مخه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غورځي د بل ډول او اتڼ ته بې فرهنګ سرونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالولي زاهد

ښاغلی عبدالولي زاهد د حاجي عبدالمجیدخان زوی پر1357ل کال د زابل ولایت د کلات ښار په "لککو" کلي کې زوکړی دی، دیني زده کړې یې کړي او له درېیو کلونو را په دېخوا شعرونه لیکي، نوموړی اوس هم په زابل کې استوګن دی، د هنري ښایست تر څنګ یې په شعر کې د حماسې یو څرك هم جوت دی، خو دا حماسه هغه شعاري ډوله خبرې نه دي چې کله کله د ځینو سیاسي اونظامي مقصدونو لپاره کارول کېږي، بلکې دا افاقي حماسه د هغه خپله ذاتي او فطري ځانګړنه ده، چې د ډېرو خپلواکۍ مینو افغانانو په ختّه کې اخښل شوې ده. نوموړي هنریت او شعریت ته په درنه سترګه کتلي او هڅه یې کړې چې پوره خیال یې وساتي.

ځرنګه چې په دې وروستیو څو کلونو کې په زابل ولایت کې د شعر

چرګۍ توده شوې او په بېساري ډول په کې ژبور او سترګور شاعران او قلموال په کې راټوکېدلي دي، نو په دوی کې ځیني داسې څېرې هم شته چې د اوسمهالي شعري بهیر یوه رنګینه برخه جوړوي، زاهد به هم دخپلو او ادبي بنډارونو له یارانو څخه رنګ واخلي او د شعر وړانګې به یې نور هم په ذهن او خیال کې غزونې وکړي. که خپله جهان بیني(نړۍ لید) یې له خپلو ادبي او هنري تجربو سره یو کړ، نو فکر به یې ژور او خیال به یې نور هم اوچت شي.

سپینه توره

د معرکې ډګر نن بیا د وینو رنګ واخیسته

چې مې فاتح اشنا نن بیا لاس کې خدنګ واخیسته

د ځناورو په لښکر کې لاړې جوړې کړلې

نن چې په ننګ د افغانانو تورې شرنګ واخیسته

په سپینه توره یې کړل غوڅ څو فرعوني سرونه

له ډېره زوره یې نن بیا کهکشان زنګ واخیسته

چې ولولو یې بیا ویده احساسات وپارول

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته په مینه د ادم مات رباب ترنګ واخیسته

بیا یې خوره کړه د ملالې ټپه هر مورچل کې
زاهده! ګوره هر تاریخ چې مو نن ننګ واخیسته.

ښکلی اظهار

توره شپه چې د نړۍ پر اسمان راشي
مقابل کې بیا سپېڅلی سهار غواړي

دا قانون دی په مضمون د عاشقۍ کې
زړه په خنګ کې نازولی نګار غواړي

چې له یار سره کلام د مینې پټ وي
خلك وايي چې دا ښکلی اظهار غواړي

چې دریاب کله په سترو څپو سرشي
اخر بېرته لکه مړی کرار غواړي

چې دعوه د اناالحق څوك په اعلان کړي
بیا یو تش د جرم پړی د دار غواړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوک چې درومي و منزل د خپل هدف ته

زاهد وايي دا رښتينی سالار غواړي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالبصیر عبرت

ارواښاد عبدالبصير عبرت پر 1352ل کال د زابل ولايت، ناوې والسوالۍ په بلبلي کلي کې زېږېدلی دی. له اره د وردګو ولايت د سيداباد ولسوالۍ اوسېدونکی دی، چې پلار او نيکونه يې ډېر کلونه پخوا زابل ولايت ته راکډه شوي او هملته يې استوګنه غوره کړې ده.

په څوارلس کلنۍ کې يې د پاکستان په يوه ديني مدرسه کې خپلې لومړنۍ زده کړې پيل کړې او بيا يې د همدې هېواد د بېلابېلو سيمو په ديني مدرسو کې درسونه وويل.

تر څه مودې وروسته بېرته خپل هېواد ته راستون شو؛ يو کال يې تېر کړی نه و چې بېرته پاکستان ته لاړ او يو ځل بيا يې پر ديني زده کړو پيل وکړ، د يوه کال په بهير کې يې قران کريم په بشپړ ډول حفظ کړ.

نوموړي په خپل ژوند کې ګڼ شمېر فرهنګي او ادبي کارونه ترسره کړي، د هرات او کندهار ولايتونو په اطلاعاتو او کلتور رياستونو کې يې ډېره موده د يوه ژمن او هوډمن ليکوال او ادبپال په توګه دنده ترسره کړې ده.

نوموړي پر دې بوختتياوو سربېره شاعري هم کوله چې د شعرونو ټولګه يې د ده تر شهادت وروسته د کندهار اطلاعاتو او کلتور رياست له خوا پر 1378ل کال خپره شوه، په دې ټولګه کې د عبرت هغه شعرونه راغلي چې له 1370_1371ل کال راوروسته شعرونه راغلي دي. کېدی شي دا ټولګه بشپړه نه وي او ډېر نور شعرونه يې له چاپه پاتې وي، ددې ټولګې ډېر شعرونه حماسي او رزمي بڼه لري، ورسره ځينې داسې بېلګې هم لولو چې د هنريت له مخې ډېر لوړ او ارزښتمن دي.

د عبرت شاعري دده د عمر په پرتله ډېره اوچته ښکاري که چېرې ژوند ورسره وفا کړې وای نو عبرت به خپلې ټولنې ته داسې هنري بېلګې وړاندې کړې وای چې په ښو او معياري بېلګو کې وشمېرل شي، له بده مرغه نوموړی پر 1376ل کال په بادغيس ولايت کې په شهادت ورسېد. او هنري ژوند يې هم نيمګړی شو.

ښکلا

ستا دښايست په بدرګه کې و يو لمر درسره

يوه سپوږمۍ وه بل د ستورو غټ لښکر درسره

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا له راتلو سره د جهل تیارې شولې رڼا
چې د تیارو پر سینه ښخ شو ها خنجر درسره

رادې ورېږ مورږ ته د حیا له میو ډکې پیالې
چې د حیا او حلم کان و هغه غر درسره

دا واړه ښکلې صفتونه دې په تا کې نغښتې
جام د جمشېد، بوی د ختن، غږ د حیدر درسره
د حیرت ګوتې ورته غاښ باندې عقلونه نیسي
چې حکما ورته حیران دې ها هنر درسره

ستا په دربار کې څو وګړو ښې تحفې وړاندې کړې
زما عبرت دې په تحفه کې وي دا سره درسره).1(
1373ل کال، زیارت

اوږد کاروان

زما له وچو شونډو هسې خندا تښتي
لکه غېږ نه د وربځ چې برېښنا تښتي

سربه ستا په پښو کې تېټ نه کړم فلکه
د خودۍ له حماسو مې دنیا تښتي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ای ناصحه! زما مینه پښتنه ده

پښتانه کله له جنګه په شا تښتي

چې زمری د محبت ور په کې پروت وي

له هغه زړه نه هوسۍ د تقوی تښتي

زما ژوبل احساس هسې دی ډارشوی

چې دعصر له دعا او دوا تښتي

دا د عمر اوږد کاروان دومره په منډه

ولې زغلي چېرته درومي، له چا تښتي؟

زه چې لږ ورته په ځیر شم هسې ښکاري

چې هرچانه مرور دی تنها تښتي

د عبرت پر قسمت کوم تندر لوېدلی

چې له څنګ نه يې رقیب او اشنا تښتي.

لرغونی کاروان

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کندي کندي کندهار مو راته قند شو

ژوبل ژوبل په زابل کې ژوبلول دي

د غیرت غزاوې وشوې په غزني کې

په وردګو کې وریت شوی وریتول دي

د غلیم ټبر لوګی شو په لوګر کې

د پکتیا زلمیان نن بیا په لوړ تکل دي

هر مکار تکه تکه شو پکتیکا کې

ننګیالي ورکوچېدلي په کابل دي

په هلمند کې هیله من زړونه نخښېږي

په روزګان کې ارزوګانې واړه حل دي

په فراه کې دفرحت وړمې چلېږي

د اغزیو دوران ټبر شو دري ګل دي

په نیمروز کې نیمه ورځ د دښمن ژوند و

په شنډنډ کې یې شنډ شوي شنډ مورچل دي

د خوښۍ هارونه راغللو هرات ته

چوپ په غور کې د بېغورو غورېدل دي

دا لرغونی کاروان درومي ټول جهان ته

که تاجك دي، که ازبك دي، که مغل دي

په غونډانو کې غنده غوندې خونسا شوې

بلبلي کې نغمې پیل د بلبل دي

په شمشاد کې دغه سپین بیرغ رپاند کړې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوی ښتنه! د عبرت دغه غوښتل دي.

وځي

چې يې له ژوند نه جنازه دارمانونو وځي

له هغه زړه نه کاروانونه د اهونو وځي

چې د رودونو قافلې ور په کې شپې تېروي

خاموشې څړيکې له زخمي زخمي زخمونو وځي

چې په نغمه يې غرغړې ته لا نڅاوې کېږي

هغه کړنګا خو د سرو ميو له جامونو وځي

سحره! تا به زمونږ اسمان لره په زور راولي

د لوږ تکل زلميان نن بيا له زندانونو وځي

ګوره قاتله! انتقام نه چې بېغمه نه شې

د کسات غشي لا اوس هم له دې قبرونو وځي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالحمید ارغنداوی

ښاغلی عبدالحیمدارغنداوی دلال محمدزوی پر 1321ل کال دکندهار ارغنداو ولسوالۍ په لوی تابین کلي کې زېږېدلی دی. لومړنۍ زده کړې یې په شاه اشرف ښوونځي کې پیل کړې او تر فراغت وروسته دکابل په ابن سینا منځني ښوونځي کې داخل او تر درېیو کلونو وروسته دکابل دارالمعلمین په لسم ټولګي کې شامل شو اوپر 1341ل کال یې د فراغت سند او بری لیك له ترلاسه کولو وروسته په کندهار دارالمعلمین او تجربوي ښوونځي کې د ښوونکي په توګه رسمي دندې پیل کړې، څه موده دارغنداو د غازي محمداکبرخان ښوونځي سرښوونکي او د محمدایوب خان منځني ښوونځي د ښوونکي د مرستیال په توګه هم پاتې شوی دی. پر 1358ل کال یې د ګڼو هېوادمینو افغانانو په څېر د مجبوریت له مخې پاکستان ته د هجرت لار خپله کړه، دکمونستي ځواك تر ماتې وروسته بېرته هېواد ته راستون شو او په کندهار کې یې استوګنه غوره کړه.

پر اوس مهال د طلوع افغان ورځپاڼې دادب او هنر مدیر په توګه دنده ترسره کوي.

نوموړی له ډېر پخوا نه له شعر سره مینه لرله، خو د هغه په وینا کله چې روسانو پر هېواد یرغل وکړ، نو شعر یې نور هم ځواکمن او په زور کې شو او له شعر او هنر سره یې مینه نوره هم اورنۍ شوه. شعر یې دحالاتو تابع دی، هر مهال یې دټولنې انځورونه دهغې اوسېدونکو ته وړاندې کړي او هڅه شوې چې هنریت هم په کې اوچت وساتل شي

فنا

دا جهان به لا ودان وي موږ به نه یو

کور او کلی به بل شان وي موږ به نه یو

زمانه یوه شېبه تم کېدی نه شي

موږ نه پاتې څه ارمان وي موږ به نه یو

ښه خدمت له هر افغان سره ښه ښکاري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا په ژوند کې امتحان وي موږ به نه يو

که مو ځان وپېژاند هله به نېکمرغ شو

که نه سم کار به مو وران وي موږ به نه يو

ټوله درومي له جهانه په دې پوه شئ

هر عمل مو د ځان وي موږ به نه يو.

وران يې نه کړئ

دا وطن د زرو کان دی وران يې نه کړئ

د بلبل پاتې ارمان دی وران يې نه کړئ

د خوږمنو زړو احوال ته نظر وکړه

د افغان شوکت او شان دی وران يې نه کړئ

هر خونه چې نړېږي زړه درزېږي

دا تر ځان راباندې ګران دی وران يې نه کړئ

هر يو کاڼی يې سور لال د بدخشان دی

دا زما دين او ايمان دی وران يې نه کړئ

دلته ښخ دي زموږ د پلار نيکه هډونه

دا مکان دور دوران دی وران يې نه کړئ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسکېرلی پسرلی

هسکېرلی پسرلی دی

بې ثمره نوبهار دی

نه سنبل شته نه بلبل شته

باغ او راغ هم خوار و زار دی

نه وربځ پر اسمان ښکاري

د هرچا تر سترګو خار دی

ځمکه خړه پړه اېسي

د ویرونو لوی انبار دی

سور ګلاب راټوکېدلی

خو د مرګ په انتظار دی

پر بلبلو جوړ ماتم دی

ققنس هم په چغهار دی.

د وحدت توره

زما د سرو شونډو موسکا خوښه ده

د لېونیو بیا ژړا خوښه ده

څوك په تورتم کې رڼايي لټوي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چا د مینې مشغولا خوښه ده

د چا پر سرو شونډو موسکا نه ښکاري
دلته غمونه د بل چا خوښه ده

زه د نفاق له قیده و تښتېدم
نور مې تر دې توره بلا خوښه ده

راشئ راټول شو پر دې خپل نغري
د وحدت توره مې تر ملا خوښه ده.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالمجید بابی

ښاغلی عبدالمجیدبابی د غلام حیدر خان بابي زوی پر1337ل.کال د کندهار ښار د بامیزو په کوڅه کې د خپل نیکه ارواښاد عبدالله بابي په کور کې زوکړی دی، خپلې زده کړې یې په مشرقي او احمدشاه بابا ښوونځیو کې تر دوولسم ټولګي پورې رسولې دي.

د دوو کلونو لپاره یې د ښوونکو روزنې لوړې موسسې د ټولیزو زده کړو په څانګه کې هم لوړې زده کړې وکړې.

د غويي تر خونړي کودتا وروسته یې د ژوند ټولې هیلې او کارونه نابشپړ پاتې شول، له زیاتو کلونو راپه دېخوا شعرونه او نثرونه لیکي.

په شعر کې یې ملي مسایل اوټولنیزې غوښتنې رابرسېره کړي دي، په خپل ځیره ژبه او شاعرانه دریځ سره یې د زورورو پر وړاندې دقلم سنګر ټینګ ساتلی، پر ملي او هېوادنیو مسایلو یې ډېر څه لیکلي او اوس هم لګیا دی. بابی صیب د شهرت او نوم ترږی نه دی او د یو شمېر نوم خوښوونکو په څېر هم نه دی چې د هرې ورځې په تېرېدو سره یې فکري او عقیده یې لوري بدلون ومومي، غوڅ دریځ لري او خپله هره خبره په زغرده کوي. ګڼ شمېر نا چاپ اثار ورته پراته دي په دې برخه کې یې ځینې پروژې هم تر کار لاندې دي. خدای دې هغه ورځ راولي چې نوموړی دغه اثار خپلې درنې او پتمنې ټولنې ته وړاندې کړي. نوموړې د جغرافیې او تاریخ څانګې لوستي، چې په دې برخه کې دډېرې مطالعې او تجربې خاوند دی. سر بېره پر دې د هېواد پر سیاسي او ټولنیزو مسایلو یې هم ډېرې لیکنې کړي چې پامور او ارزښتمن دي. د بابي صیب ټولو ورونو او دکورنۍ نورو مشرانو ځانونه فرهنګي او ادبي خدمتونو ته وقف کړي او فرهنګیاله او فرهنګپاله کورنۍ ده. د خپلې ملي ژبې د ودې او پرمختګ لپاره یې هڅې د قدر وړ دي.

شك

دا له شوق نه لمر څرګند دی، که دشپې دروغجن سهار دی

دغه سپین باړخو شین شوی، که چاپېره ترې ښامار دی

دا ژوندون په کټ کټ خاندي، که مرګی رادرومي خوا ته

دامرِه تن ته ساه ودبېري، که پر زړه دکاڼو وار دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داله تبې نه زګېروی دی او که ځوږ داناالحق دی

د غه لاندې لمر ته ځوږند او که لوی منصور په دار دی

دا دتورې شپې تور لاس دی، که پر شنه اسمان برېښنا ده

دغه سوی اور لړونی، که ځلانده ذوالفقار دی

دا مجنون ته ښه راغلاست دی، که لیلا نارې پرې پاشي

دا دمینې مغزی هسك دی، که برى ورى اغیار دی

د اتدبیر ناتوانه ښکارې او که عقل مرور دی

دا ازل د واك څښتن دی، که له بل سره اختیار دی

دا مېړانه نذرانه وه، که خیرات دی دمېړانې

دغه سر دی غړغړه کې، که مست شوی یې دستار دی

د ابابی په خوب ویده دی، که له ویښو سره مل دی

دا خپل لوری ترپنه ورك دی، که دی ورکو کې ایسار دی.

نظر

ستا پښتون مخ د اغیارو نظر واخیست

دماښام غله له سهار څخه لمر واخیست

د خوښۍ پر درشل ویر ښه راغلاست وایي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مړه برات ستا له روژې نه اختر واخیست

ماویل ستا پر ځیگر به سجده وکړم

خو ابلیس رانه دمینې منبر واخیست

چا ویل چې د مین تلوسه مړه ده

د ویلاړ قاصد مې بیا ستا خبر واخیست

دمزار خوا کې رڼا له ورایه ښکاري

شمعې پېټۍ داورونو په سر واخیست

دجنون پاچا ته ستورو پیغام راوړ

چې بدنام ژوند دې د مړینې استر واخیست

د بابي غزل دلمر په شونډو وگرځي

لمر له ده او ده لمر نه اثر واخیست.

/1376وږی/27

کندهار

هوډ

د دوزخ تر څنگ مېشت شوي ثوابونه

و نفلونو ته نڅا کړي گناهونه

ماښام غواړي ورته سپین لمر سجده وکړي

دشپې کټ باندې ویده کړي اسمانونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رڼو ستورو کاروان په ولجه يوسي

پر لمنه دسپوږمۍ کېږدي داغونه

کهکشان ورته په سرو سترګو کاته کړي

دارغند په اوبومينځي وزرونه

ډاډ د سره شفق سينه کې منصور ستايي

زنګوي ددار په غېږ کې سنګسارونه

د برېښناغشو پر سد شپه لېونۍ کړه

دتکبير کاڼي يې خاري منزلونه

دښکلا پښتنه اوښکه به نرګس شي

که بابي کړه ورته پرخه سوغاتونه.

/1376تله/4

کندهار

تارونه

راشه غاړه وګوره، ګرالبي تش تارونه شول

غږ د اناالحق راته پړي او دارونه شول

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستړې د مجنون سترګې، مينه د ليلا ګوري

ځي دقافلو سپوږمۍ، مخکې يې مزلونه شول

وينم يې سر توري شوې، ډېرې پښتنې پېغلې

وژړېد پتمن بانو، اوښکه پېغورونه شول

اوس به سوځوي دوزخ، هغه اورنی شيطان

تشې محرابې چغې، واړه ګناهونه شول

ستوري په جرګه تللي، لمر ورته پيغام ورکړ

شپې لکه چې خروش کوي، سره يې ماښامونه شول

راغی دژهرې زېری، وايي سپېدې وچاودې

خوشې شو بندې سبا، مات يې زنځيرونه شول

سور شفق تېټ سر راغی، ښکل يې کړ تېپې ځيګر

غواړې چې سجده وکړي، مړه يې تکبيرونه کړل

مينه د بابې ښارې، دغه پښتنې مورچل

دا دکهکشان ترې، يو مخ مورچلونه شول.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کندهار1376/9/20

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالولي حلميار

ملا عبدالولي حلميار د حاجي محمد موسی زوی پر 1354ل کال د کندهار ښار د پنجوايي ولسوالۍ په پاشمول سيمه کې زوکړی دی. زده کړې يې په خصوصي ډول په بېلابېلو ديني مدرسو او جوماتونو کې له بېلابېلو ملايانو او ديني پوهانو څخه کړې دي، له شپږو کلونو را په دېخوا شعرونه ليکي، چې وخت پر وخت دکندهار ولايت په خپرونو کې خپاره شوي دي.

نوموړی اوس د ارغند جريدې مسول چلوونکی دی. داجريده د کندهار ادبي ټولنې له خوا هره مياشت يوځل په (16) مخونو کې په ښه څرنګوالي او ښومره والي خپرېږي، چې هنري او ادبي برخې يې ارزښتمنې دي. دحلميار شعر يوازې په الفاظو سينګار شوی نه دی، بلکې د شعر د اوډون اوپيوستون ترڅنګ يې هنري جوړښت ته هم سترګې ور اوړي. دی هڅه کوي په خپل شعر کې له طبيعت څخه داسې توکي راواخلي او ټولنې ته يې وړاندې کړي چې ډېر ذوقونه ورته تږي دي او هر څوک ورڅخه خوند اخلي، ډېر ځل فکر ته هم د هنر پر ځای ترجيح نه ورکوي، د ځينو شعرپوهانو په اند دا د شعر ذاتي ارزښتونو ته په درنه سترګه کتل دي او څوک چې د شعرونو هنريت ارزوي، لومړی د شعر همدغو ارزښتونو ته د لومړيتوب حق ورکوي. د حلميارصيب شاعري ډېره زړه راکښونکې او مسته ده، دی د کندهار د اوسنيو ځوانو شاعرانو په کتار کې ځان ته ځانګړی مقام لري.

اوده ګر

کچکول د زړه کې زړونه وړي د مينې وار غواړي
دغه ملنګ د زخمي زړه کلي ته لار غواړي

هر يو قدم په بسم الله ږدي چې ستوري ښندي
د شپو په غېږه کې يو سپين د رڼا ښار غواړي

په بل څه نه ځي د سپين مخ له خزانې نه رقيب
پوه شوم مارنګه اوده ګر داسې ښامار غواړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلې به نه شي زما نارې په زولنو ملګرو!

په منصوري نارو کې ونغښتلی دار غواړي

په رنګ د ستورو کې ماښام معلومېده دا کیسه

چرې د نور اخلي تيارو باندې ګوزار غواړي.

چغاره

کله چې څرېکه له پرهاره واخلي

لېونی زړه د مینې لاره واخلي

لکه تسپه د عشق پستو ګوتو کې

ذکر د یار ته ځای له تاره واخلي

ساقي يو داسې جام به لاسته نه کړم

چې مې له غېږې د خماره واخلي

هلته شکمنې شېبې تېښته وکړي

څوك چې د يار حال له ربباره واخلي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه ماشوم خپګان ساتلای نه شي

زړه چې دیدن غواړي چغاره واخلي

د نور چړې ستورو له تېغه وکښې

شپه به زخمونه تر سهاره واخلي

نګاره! ستا سپېګڅلې مینه کې به

رقیب ازار له حلمیاره واخلي.

ګناه

زه له خوښیو خندا راوړمه ژړا وخېژي

چې هر ثواب مې ستا په سترګو کې ګنا و خېژي

شمعې! دا پاتې پتنګان هم قربانۍ ته راغلل

غواړي چې هسکه تر اسمانه دې رڼا وخېژي

ددې وطن د خلکو سترګو دا اثر راوړی

کاڼو د غرونو ته دې وګورې طلا وخېژي

نور به د عشق په مدرسه کې سرګردانه نه وي

تنکی طالب زړه که په مینه کې ملا وخېژي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما رقیبان لیدل په خوب یو د بل غوښې خوړې
غواړم همدامې د لیدلي خوب مانا وخېژي

ګورو ښایست دی، ځان له خپل موقفه نه اړوي
زما عاجزي او ستا په برخه استغنا وخېژي

یو مسلمان یې په یقین د راتلو لار وڅاري
د بل له خولې نه چې وعده په ان شا الله وخېژي

روح بدرګه کړ حلمیاره لږ یې لوړ رخصت کړ
لکه منصور چې یې د دار په سر کې سا وخېژي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

قدرت الله حليم

ښاغلی قدرت الله حليم د حاجي امان الله زوی پر 1360 ل.كال د هلمندولايت په لښكر ګاه ولسوالۍ پورې اړوند(كارېزكلي) كې زېږېدلی دی، لايو كلن و چې د ځينو ستونزو له كبله پاكستان ته كډوال شول او په (ځنګل پير عليزي كمپ) كې استوګن شول؛ خپلې لومړنۍ زده كړې يې په بېلابېلو ښوونځيو كې تر سره كړې او منځنۍ هغه يې هم د كوټې په ښوونځيو كې پايته رسولې دي. پر 1376 ل .كال يې كندهار پوهنتون ته د كانكور ازموينه وركړه او اوس د همدې پوهنتون، كرنې پوهنځي د درېيم كال محصل دی، د استاد الفت، رحمن بابا او غني خان له شعرونو سره مينه لري او خپله د 1378لمريز كال له وږي(سنبلې) مياشتې څخه راپه دېخوا شعرونه ليكي، چې يوه ټولګه يې برابره كړې ده.

د شعر پر لمن يې داسې ارزښتناك توكي هم موندلای شو، چې پرې ډاډه شو، سادګي، مينه او عاطفه يې د شعر سينګاروونكي توكي دي، كه يې ډېره مطالعه او رياضت وكړ نو اميد شته چې شعر يې نور هم ښه شي. د نورو فرهنګي هڅو تر څنګ اوس د كندهار شريعت غږ راډيو نطاق هم دی، سربېره پر دې د پوهنتون له فرهنګي ټانګې سره هم همكاري لري او ددې ټانګې مياشتنيو غونډو ته ځينې ډرامې او نندارليكونه هم ليكي، چې په هره غونډه كې مينه والو ته وړاندې كېږي. حليم صيب لاځوان دی او د فرهنګي كاروزيار لپاره يې ډېره انرژي پر ځای پاتې ده، كه له دې هڅو سره يې مينه همداسې اورنۍ وه نو اميد شته چې ډېر غوره خدمتونه به وكړي.

يادونه

په زړه كې مې راګرځي څو يادونه د جانان

په سترګو سترګو وينم تصويرونه د جانان

رويبار هم په سرو سترګو داسې وايي كله كله

غماز خيرل په لاره كې خطونه د جانان

يو لاس به روايت د ټول جهان كړي راڅپه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

راځي به ښه بېخاره بيا خيالونه د جانان

يو رود په خروش روان و، په كې ځرك واهه سندرو

ښكاره وو ډكېدل تر ېنه لاسونه د جانان.

تنكۍ مينه

پاتې مې نيمګړې شوه تنكۍ مينه

ويې رژوله زما سپلۍ مينه

نه يې دي خندلي لاد ګل په خوله

زړه كې يې ده پاتې د غوټۍ مينه

اور به شي، لمبه به شي، لوګۍ لوګۍ

زړه كې مې تودېږي لېونۍ مينه

ناست به تنها خوښ وي له رمې سره

نه لري شپانه بې له شپېلۍ مينه

خوښ مې په رښتيا روزګار د مينې دى

نـــه لـــــــــــري هېڅوك همېشنۍ مينه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرښته

تانده اوښکه چې ګرېوان باندې سپره وه

هغه زما د زړه په وينو باندې سره وه

بېلتانه دې شو انګار زما لپاره

ځکه جوړه راته لويه انديښنه وه

ځوك به نه و خو بس زه به ګرځېدمه

زما ملګرې يوه د مينې پرښته وه

هم سهار او هم ماښام وم لالهانده

چې پر ما کله راغلې دا څپه وه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

گلالی زهیر

دوست محمدگلالی زهیر د عیسی محمد زوی پر 1355ل کال دکندهار ښار په پنجوايي ولسوالۍ کې زوکړی دی. په پاکستان کې تر اووم ټولګي پورې زده کړې کړې، سربېره پردې يې په کندهار کې هم له ځينو جوماتونو او ديني مدرسو څخه ديني زده کړې کړې دي، له څو کلونو راهيسې په کندهار کې مېشت دی او اوس پر ورځنيو چارو بوخت دی، ځينو ترنم ويونکو ته يې هم ډېر شعرونه ليکلي، له همدې کبله يې د ډېرو شعرونو رنګ حماسي او سياسي دی، ادبي او فرهنګي ډګر ته په دې وروستيو وختونو کې راګډ شوی او اوسنۍ پنځونې يې لومړنۍ تجربې ګڼلای شو.

د هېواد ډېرې دردوونکې پېښې يې ليدلي او په خپله هم ډېر ځورېدلی او کړېدلی ښکاري. نو ځکه يې په شعرونو کې داسې انځورونه پنځولي چې له همدې پېښو څخه خړوبېږي او سرچينه اخلي.

که يې نور کتابونه هم ولوستل او د نورو پخو شاعرانو له لارښوونو او تجربو نه يې ګټه اوچته کړه نو کېدی شي شعر يې نور هم ښکلی او زړه راکښونکی شي.

ميوند

بيا يې ميوند کې انګرېزي لښکرې وځپلې

پېغلې ملالې له غليم څخه ميدان ګټلی

دسباوون قاصد ويل تورې تروږمۍ شوې قتلې

چې سپين سبا له تورو شپو څخه افغان ګټلی

لا يو په بل پسې نرېږي د زاغانو ځالې

وخت د سپرلي شو بلبلانو ګلستان ګټلی

ځکه هوس کړم را اعطا شول د وصال څو شېبې

زه بريالی شم له اغزو نه مې جانان ګټلی

سبا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښامار د هجر مې عالمه نن سبا قتلوي

لکه مجنون چې قتلوي هغسې ما قتلوي

غمونه لاړل توپاني شول سمندر ترې جوړ شو

اوښکې دسترګو ځې ګرېوان ته چې خندا قتلوي

خزان په منډه منډه لاړو د ګلشن پر لوري

ګل یې تالا کړ اوس هغه ښکلې بورا قتلوي

ترووږمۍ خو بیا سترګې ښکاره کړې ته یې خیر کړې الله

خنجر په لاس کې ښایسته سپینه رڼا قتلوي.

هوس

د بلبل د وصل شپې دي د خزان کډې بارېږي

هره ځانګه دسرو ګلو په موسکا شوه هوسېږي

بوراګان یې و دیدن ته له هر ځایه دي راغلي

ګلغوټۍ ګرېوان خیرلی پټه خوله ورته خندېږي

ګل ګلاب سره بارخوګان کړل له سنبل سره سیالي کړي

چمبېلي زړه رانه وړی یو ګړی مې نه هېرېږي

جعفریانو ځان سینګار کړ عطر وپاشل ریحانو

انار ګل چې رنګینه دی د عشاقو ډېر خوښېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سپرلي وږمې خپرې شوې په وطن او په سارا کې

بلبلان له ډېره شوقه په هوس هوس چغېږي.

/1377وری/27ل کال

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد اکبر

ښاغلی محمد اکبر د حاجي محمدشریف زوی پر 1358 لمریز کال د هلمند ولایت د نادعلي ولسوالۍ په" لوی باغ کلي" کې زېږېدلی دی. خپلې لومړنۍ او منځنۍ زده کړې یې په لښکرگاه ښارکې ترسره کړي او اوس د کندهار طب پوهنځي دویم کال محصل دی، ښایسته ډېره موده یې پر شاعرۍ اوړې، خو د ډېرې مطالعې او کتاب موندلو لپاره یې ډېر وخت نه دی موندلی. دځینو گوتو په شمارو شاعرانو شعرونه یې لوستي چې دده د مطالعې ساحه په همدې څو شعري ټولگو کې محدوده پاتې شوې ده، ددې دوو درېیو کلونو شاعرۍ یې څه له پاسه یوې ټولگې ته رسېدلې ده.

دی هڅه کوي چې د خپل شعر په ساده کلام کې د اند او خیال وړانگې وغزوي، له لرغونو شاعرانو څخه اغېزمن دی، خو دده ځانگړی ځاني نوښت ددې اغېز ځینې څنډې پټوي،خو که له تکراري ترکیبونو او سولېدلو موضوعگانو څخه ځان خلاص او نور هم د نوښت پر لوري گام واخلي غوره به وي. چې د نویو شاعرانو له کلام سره اشنا کېدل او دهغو ژوره مطالعه ورته گټوره تمامېدی شي. ددې تر څنگ که رغوونکو او سموونکو کره کتنو ته هم په درنه سترگه وگوري، ډېره به گټوره وخېژي، ځکه دا کار به ډېرې لارې ورته اوارې کړي همداراز په ادبي غونډو کې گډون او د نورو شاعرانود تجربو ارزونه هم ورته ارزښتمنه ده.

غرور

زاهده! له مسجد نه مې سجدې راکوچېدلې

جنت مې پر کور راغی، میکدې راکوچېدلې

له هجر او غمازه به د قهر څه گیله کړم

اسمانه! له غوسې دې کنارې راکوچېدلې

چنگېز په وینو سور دی او زېښېي د خلکو وینې

که سترگو مې د یار له غمه سرې راکوچېدلې؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما زړه و امانت دیار په پښو کې غورځولی

پرې خېژي، د غرور يې ولولې راکوچېدلي

دوی غاښ راته چيچي، ته وا چې پلار يې ما وژلی

خبر له ګناه نه یم، زولنې راکوچېدلي

په خپله ګمراهۍ کې به د مرګ کندې ته درومي

اکبر نه اوس د عقل پیمانې راکوچېدلي.

1379/3/2لمريز-کندهار

د اور تال

ستا بېلتون مې ګناهونو ته مجبور کړي

لکه څوک چې د چا مال او هستي چور کړي

چې ښکلا ترېنه پيدا شوه هم ستا نور و

پر دنیاباندې ځلښت پېغلی نورکړي

پرې پوهېږم دا زما د وير اختر دی

چې رقيب خندان خوشحال دی او سرور کړي

د مقصود کعبه مې ته، قبله مې ته يې

ستا په هجر کې څوک څنګه ځان صبور کړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه به بیا د دوزخي اور پر ټال زانګم

که مې ستا له جنتي مخ ځنې دور کړي.

کندهار

زورور

یو چا توره په لاس د میو جام له موږ نه واخیست

په سرو وینو ګټلی یې انعام له موږ نه واخیست

په سترګو دې ړانده کړو او قیامت راباندې جوړ شو

اسمانه! دا دې څنګه انتقام له موږ نه واخیست؟

په سود و زیان خبر نه یو، ګړنګ دی ور روان یو

خودییه! زور دې ولې سوچ و پام له موږ نه واخیست

ستا خیال راته سکروټو نه دګل غوټۍ کړه جوړه

خندا دې زموږ د بد عمل انجام له موږ نه واخیست

جفا به دې تر مرګه هېره نه کړمه نامرده!

ځواني دې راته غم کړه، تا ارام له موږ نه واخیست

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د روح قاتله! پر لېمو مې قدم کېږده

له تاسره مې روح ځي، که دې پام له موږ نه واخيست

سېلاب د ترمو اوښکو د اکبر پر مخ راغلی

چې نن دې خوږ نظر د سترگو پام له موږ نه واخيست.

کندهار

چل

وخته څنگه دې له غم سره اشنا کړم

له خندا او خوشحالۍ نه دې جلا کړم

په ازل یې رالیکلي همدا برخه

چې پر ورځ د اختر خامخا ژړا کړم

که څو ځلې مې خپل سر و مال بایللي

داقمار او جواري خو په بيا- بيا کړم

ما خپل عقل دی خوړلی ښاد به نه شم

چې له یاره سره چل کړم او جفا کړم

د اکبر د غملړلي ژوند په پای کې

خپل ټوټې ټوټې ملت خو به دوا کړم.

نذرانه

سر ببر او گرېوان څیری، ټول ژوندون مې سوی سکور دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل دا مات زړه به در وړمه په کچکول کې ستا کوڅې ته

خدایزده دا د ازل لار ده، که زما خپل بد عمل دی

پټې سترګې ور روان یم، ګړنګونو، سرې لمبې ته

نه اختر، نه مې سپرلی شته، نه باران او نه ځواني شته

پر موږ جوړه عاشورا ده، ټوله درومو هدیرې ته

ددې خپل زړه په قبله کې، ستا د مینې په کوڅه کې

انتظار اکبر ولاړ دی، سر په لاس و نذرانې ته.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد سرور حُسنیار

ښاغلی محمد سرور حُسنیار د دین محمد زوی پر1349ل.کال د کندهار په شپږمه ناحیه کې زیږېدلی دی، ده هم خورې ورې زده کړې کړې، خو له پوهې او هنرسره یې مینه دومره ډېره وه چې په لنډه موده کې یې ډېر مزلونه ووهل، دهمدې اورنۍ مینې برکت و چې تر ډېر ځنډ وروسته یې په دې وروستیو دوو کلونو کې د شعر رنګیني او ښکلا زیات او ځینې شعرونه یې د نوښت په اب ورنګول شي، حسنیار خو خپله هم دښو اخلاقو او صمیمیت غر دی، سره له دې چې د ځینو چارو بوختتیا یې ډېره ده خو بیا هم له کتاب و مطالعې سره ډېر شوق لري، هغه چې کله پر پېښور یا کوټې ښارونو ورپېښ شي نو تر هر څه یې کتابونو ته ډېره سودا وي، چې څنګه د خپلې خوښې کتابونه پیدا او کندهار ته یې یوسي.

حسنیار ایله ددې نږدې دوو کلونو په بهیر کې پښتو نوی او زوړ شعر په ژوره توګه ولوست، چې تر همدې ژورې مطالعې وروسته یې په خپلو پنځونو کې هم لوی انقلاب راوست، په شعر کې یې هنري ښکلا او صمیمیت سره غاړه غړې شوي، دا خپله ددې څرګندوی دي چې نوموړی د ویلو لپار یو څه لري، خو غواړي خپلو دغو خبرو ته هنري بڼه ورکړي.

خو لاډېر مزلونه ورته پر لار پراته دي او که د ده مېړانه او مینه ورسره یارانه کوله نو دی به په دې ډګر کې بریالی او سرلوړی پاتې شي.

څلي

خیال مې طواف کوي همېش ستا د یادو پر څلي

احرام د اوښکو یې تړلی، د سلګو پر څلي

د بېلتانه د شپو تسبې به لا ترڅو اړووم

ترڅو به ذکر کړم د اوښکو د دانو پر څلي؟

ستا د وعدو کښت مې کرلی و د زړه پر ځمکه

ونه سپړېده، یوه وعده دپرهرو پر څلي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه مې زهير لکه يتيم دخندېدلو نه دی

لکه غوټۍ خوله کړمه خلاصه د اغزو پر څلي

سپند که يې نه شوم چې تر سر مې يو ځل وګرځوي

کاشکې وای دود، مخته ورتللای د لمبو پر څلي.

کندهار

وږمه

بيا به ځمکه له ځيګره دچينو اوبه راپاشي

پر مايوسو وچو ځانګو، د اميد ګلان به واشي

سږ د کلي غونډۍ ګوره، لکه ګرمه ژړه پېغله

بيا به شين کميس په غاړه، لکه ناوې په خندا شي

باد به ناست پر تخت د وربځګو، د برېښنا غمچينه لاس کې

راشيندي به سپين سپين ځاځکي، لکه ستوري په نڅاشي

د ملا په شان به غر کړي، پر اوږو ځادر د واورو

لکه اوښکې د مين به ترې "ارغند" و "ترنك" راشي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د هیلو پر غوټۍ به، د خوښۍ وړمه چلېږي

دغه ستا مستې خندا ته، چې ملیار خوښ په ګډا شي.

1379/4/3ل کال، کندهار

زنځیر

ښکلې سهار مو په تیارو کې شو بند

لمر مو د شپو په زولنو کې شو بند

سپوږمۍ اوس څکه قدم اخلي کرار

زنځیر د ستورو یې په پښو کې شو بند

ما له پردیو نه ډار کله کاوه

اوس مې ګرېوان خپلو لاسو کې شو بند

هیلې یې یووړلې د اوښکو توپان

لامبوزن خیال مې په څپو کې شو بند

د ژوند اغزنو لارو سترې کړمه

مرګی د وخت په پنجرو کې شو بند

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غماز نيولي د ګودر لارې دي

کتار د نجونو په کوڅو کې شو بند.

کندهار

د رڼا غرونه

ستوري يو شوله و شپې ته، نړوي تياره برجونه

لمر دوړانګو تبر راوړ، پرې کوي د شپې لاسونه

وخت مليار و بڼ ته راغی، دوحشت تخمونه کاږي

دعرفان ځولۍ ورخخه، پرې کري د رڼا غرونه

هيلې پېغلې ځي ګودر ته، د حاجت منګي پرسروړي

مازيګر پير يې راغلی، ترېنه غواړي حاجتونه

خيال شپونکی درومي و غرو ته دخندا شپېلۍ په لاس کې

د خوښيو رمه ناځي، د زړه ورې وهي ټوپونه

د ارزو ژبه ايله شوه، د ارمان په ستر جهان کې

د اميد قاصد راغلی، نور به نه وي بنديزونه

زما د فکر زخمي غره کې بياګلان دي ټوکېدلي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغزلو پېغلو جوړکړل پر لمن يې اتڼونه.

1378/7/15ل. کال، کندهار

ميرزا محمد شکېب

ښاغلی ميرزا محمد شکېب د الحاج راز محمد زوی پر 1359ل کال د زابل ولايت د شاه جوی ولسوالۍ په خواجه نومي کلي کې زوکړی دی. د کوټې، کراچۍ، زابل او جلال اباد په بېلابېلو ديني او جهادي مدرسو کې يې زده کړې کړي او پر اوس مهال هم په کندهار جهادي مدرسه کې خپلې زده کړې پرمخ بيايي.

د ميرزا محمد شکېب په شاعرۍ کې رواني او له طبيعت سره دشاعرانه مينې پالل پاموړ دي، له هغه مهاله چې په کندهار کې مېشت شوی نو د "ارغند" مستو څپو يې ذهن ته ډېره سمسورتيا وربښلې او شعر يې هم د څرنګوالي له پلوه بېل رنګ خپل کړی دی. له شکېب سره مې يو ځل ليدلي، تنکی او د ښې طبعې خاوند ځوان دی، د کندهار په اوسنيو خپرونو کې يې هم ځينې شعرونه ترسرګو کېږي، چې ورځ پر ورځ يې د هنري پرمختګ څرګندونه کوي. د لرغوني اوسمهالې شاعرۍ مطالعه يې هم ښه ده او کله چې يې شعر لولو نو دده شاعري هم د اوسمهالې هغې په رنګ رنګول شوې شاعري ده.

د ارغـــــند لــــه غــــاړې

مسته سندره شي وړمه شي څپه

چې له ارغند ځني ستنه شي څپه

د ننګ ټپې مو په زلميو وېشي

او شي ملاله پښتنه شي څپه

زما احساس يې کړ د غرونو ملنګ

مستې نخاوې کړي غرځه شي څپه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایزده کوچۍ ده که له غرونو راغله

نرمه شپېلۍ وهي شپنه شي څپه

ورسره ملې وي سندریزې وږمې

ترنګ شي سېتار شي او نغمه شي څپه

ځان سره راوړي خاطرې د پرون

د شکیب سترګې او لېمه شي څپه.

1379ل کال. کندهار جهادي مدرسه

هجومه!

کله چې راشې د يادو هجومه

د تېرو تېرو خاطرو هجومه

ما چې به يار ته مخامخ ویلې

د هغو مستو ترانو هجومه

راشه د زړه په کور کې ځای درکوم

دتېرو غشو او بڼو هجومه

راځه زما د غیږ رباب شه را ځه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خود مې قبول يې په لېمو هجومه

ته وفادار شوې له جانانه ځنې

زموږ د وصل دشپېو هجومه

څومره دې ملې وې خاطرې خاطرې

د هغو هغو او هغو هجومه

1379ل کال، زابل

هله ژر شه

د سعدالله سعيد زابلي په اقتفا

نور مې ختمې دلته شپې دي هله ژر شه

رانه تللې قافلې دي هله ژر شه

دا څو کرښې مې په ياد درسره واخله

زما د مينې خاطرې دي هله ژر شه

د وصال دور مو تېر شو نور به نه وي

په نصيب مو شوګيرې دي هله ژر شه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا به خال د تصور په غېږ کې واخلم

د هجران یاغي خپې دي هله ژر شه

نور یې وصل پر موږ کله پېرزو کېږي

د رقیب بیا سترګې سرې دي هله ژر شه

لږ په مینه راته وخانده له ورایه

د دیدن وروستۍ شېبې دي هله ژر شه

په ژړا منزل د هجر نه لنډېږي

دا د مینې سلسلې دي هله ژر شه

د شکېب خو درته نور څه پاتې نه دي

خړ وطن، خالي کوڅې دي هله ژر شه.

1378ل کال.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوري شيون

ښاغلی نوري شيون دحاجي عبدالکريمخان زوی پر 1355ل کال دکندهار په شپږمه ناحيه کې زېږېدلی دی. لومړنۍ او منځنۍ زده کړې يې د کندهار په زرغونه انا تجربوي ښوونځي کې ترسره کړي او وروستني دوه ټولګي يې په ابوريحان البېروني ښوونځي کې ولوستل، چې د ښوونځي د دوولسم ټولګي برى ليك يې پر 1375ل کال ترلاسه کړ، دکورنيو اقتصادي ستونزو او يو نيم نورو خنډونو له کبله ونه توانېد چې خپلې لوړې زده کړې پيل کړي. اوس يو تکړه ګنډونکی(خياط) دی او له دې لارې خپلې کورنۍ ته حلاله روزي برابروي.

له شعر سره يې د ښوونځي له مهاله مينه درلوده. د دوستانو او کورنۍ هڅونو يې هم د تشويق او هڅونې په برخه کې ډېر اغېز لرلی دی، که څه هم په ادبي غونډو او ناستو کې لږه برخه اخلي خو بيا يې هم شعر ليکل او لوستل نه دي پرې ايښي. شاعري يې ډېره تنکۍ او ځوانه ده، که د شيون مينه او لېوالتيا همداسې پاتې وو نو کېدی شي خپل ارمان ته ورسېږي، ترډېره حده دنورو ځوانو شاعرانو له شعرونو سره مينه لري او د طلوع افغان ورځپاڼې، خلافت او کندهار مجلو ادبي او هنري برخې په ځير سره لولي، له همدې کبله يې له همدغو شاعرانو څخه ډېر څه زده کړي او لا يې هم خپله مطالعه روانه ساتلې ده.

دار

برېښنا يمه د ورېځو په تلوار در څخه ځم

منصور غوندې ځارېږم سر په دار درڅخه ځم

ليلا چې خپه نه شي د مجنون په لېونتوب

سرې اوښکې تويومه پر دې لار درڅخه ځم

د هيلو مات وزر مې په ځکېدو ځکېدو کې ورمه

زړګی دې رامات کړی، په فرار درڅخه ځم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساقي جامونه راوړه د عمرو نو يمه تږی

بې برخې مې پرې نه ږدې چې خمار درڅخه ځم

د مينې لېونی يم ترې خپل ځان لوګی کومه

پتنګ يم د اورونو په انګار درڅخه ځم

نوري چې خطا نه وځې په وعده د خپل نګار

دا ځای درته پرېږدم په بل ديار درڅخه ځم.

1379/1/4ل کال. کندهار

خپلواکي

زموږ روح زموږ عزت دی

ترېنه ځار شم حريت دی

د نېکونو او پلرونو

راته پاتې دا ثروت دی

د افغان د قوم شهيده

دغه ستا ستر شهامت دی

کارنامې دې ستايل کېږي

ستا مېړانه حکايت دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مکناتېن دي په غوڅ کړ

د سرلوړي ژوند رفعت دی

د ایوب توره ځلېږي

دپرنګ پر سر افت دی

حماسې دي د ملالې

د هېواد نوم پرې اوچت دی

دغه خاوره د زمرو ده

دا ټاټوبی د عظمت دی

یرغلګر به هلاکېږي

دا هم مینه محبت دی.

تنده او بربادي

مینه هم تنده وه له ځانه وته

د سرابونو پر ناپایه لمن

هر جلوهلي ته يې لاس پړکاوه

خو هلته هېڅوك هم څه داسې نه و

چې وي ژوندی تر تندې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول په يوه ساه وو له منځه تللي

کلي کورونه په لمبو سوي وو.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخترمحمد د لسوخته

ښاغلی اختر محمد دلسوخته پر 1325ل کال دکندهار ښار په ارغنداو سیمه کې زېږېدلی دی، لومړی شعر یې پر 1350ل کال ویلی، تر اوسه یې شعر ویل او اورېدل نه دي پرې ایښي او په دې برخه کې یې د ریاضت "چې یوازې له نورو څخه اورېدل دي" لمن ټینګه ساتلې ده. ځکه دې ښاغلي هېڅ ډول زده کړې نه دي کړې، نه لوست کولای شي نه هم لیکل. خپل شعرونه په ټیپ ریکارډر ټیپوي، بیا یې په بل لوستي"باسواده" سړي لیکي. د نوموړي ګڼ شعرونه له منځه تللي او هغه څه چې یې په یاد دي ځینې ترې ګډوډ شوي او ځینې هېر شوي دي. له دې کبله پر دې نه دی بریالی شوی چې خپل شعرونه خوندي کړي.

دلسوخته صیب دژوند ډېرې سړې تودې لیدلي او ډېر کړاوونه یې ګاللي دي، په ځوانۍ کې یې د هېواد بېلابېلو ولایتونو ته سفرونه کړي او په ډېرو ولایتونو کې بلد دی، نوموړی د کندهار له ولسي شاعرانو څخه دی، له دې کبله، ډېر شعرونه یې ولسي رنګ او څرنګتیا لري، چې حماسي رنګ یې تر نورو زورور دی.

ښاغلی دلسوخته په زړه پاك او ساده سړی دی، د کندهار له ځوانو شاعرانو سره مینه لري او هڅه کوي چې د کندهار ادبي ټولنې په هره مشاعره کې ګډون وکړي، د ملګرو د خوشحالۍ لپاره د شعر په ژبه ټوکې ټکالې هم کوي چې ځینې ټوکې او طنزیه خبرې یې په سرو روسانو پسې هم نظم کړې، هغه تر انقلاب وروسته یو شعر لیکلی چې یو بیت یې داسې دی:

هواوې خړې پړې ، د تاریخ تورې دورې دي

ښادي چنداني نه شته، پر هر ځای دغم نارې دي

همدې شاعرۍ د ژوند ډېر کارونه ورڅخه پاتې کړي، د دلسوخته صیب ریاضت او شعري مطالعه دا ده چې له راډیو یا د ملګرو له خولو څخه شعر واوري او خپل تنده پرې ماته کړي؛ دا یې هم شعري بېلګې، هیله ده له دې سره د دلسوخته صیب زړه روغ و زرغون او ذهن یې نورو شعرونه ته وهڅېږي

زغم

چې پر سر یې د غمونو باران وشي

هغه زړه چې د پښتون وي تنګ به نه شي

خپل بادار ته به په هسك مغزي ولاړ وي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر دښمن ته به خنجر د لړمانه شي

افغانانو سبا کړي ترخې ورځې

تېر تاریخ ته که په غور نظر وشي

هر جابر یې دی په یو وار پرې ایستلی

سل کلونه که تېرېږي هېر یې نه شي

د خپل دین او د وطن ازادي غواړي

هر افغان به شین زمری دخپل ځنګله شي.

دریاب

ماشروع کړ د ادب و شعر کتاب

دغمونو لوی دریاب، شولم غرقاب

دا دحق او باطل وېش زما قلنګ شو

زه عاجز یمه او دا دی غټ حساب

ته بری دحق ویلو راکړې خدایه

د قیامت پر ورځ چې نه شم نا ځواب

د ظالم پر ضد به وایمه بیتونه

هر مظلوم ته ورکومه د زړه تاب

دلسوخته غریب چې وایم دا بیتونه

زه کچکول درورم ستا در ته په هر باب.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

جفا

هغه ورځ به راشي چې ستا غوټه به يو بل شني

ډېر ستا قربان به دې خالونه دکاکل شني

هغه ستا محبوبه چې و تا ته ډېره ګرانه

تا به پرې خوابدي کړله ټوله قربانه

ته په عاجز پروت يې بيا هغه کاروان به بل شني

ډېر ستا قربان به دې خالونه د کاکل شني

مه پرې خطا وځه چې بهار نه تېرېږي

هر ګل چې بهار شي اخر بېرته خزانېږي

وګوره سپېرې ځمکې ته بهار و خزان تل شني

ډېر ستا قربان به دې خالونه دکاکل شني.

کندهار، ارغنداو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

صدیق الله مین

صدیق الله مین د ښاغلي محمد نور زوی پر1357ل کال د کندهار ښار په شپږمه ناحیه (چونۍ) کې زوکړی دی، تر ځلورم ټولګي پورې یې زده کړه کړې او له 1375لمریز کاله را په دېخوا شعرونه لیکي، تر اوسه یې تر 150 زیات قافیه وال، ازاد او نیمه ازاد شعرونه لیکلي، خپلې لومړنۍ شعري ټولګې ته یې "د ښکلا غبرګون"نوم ورکړی چې لا چاپ شوې نه ده.

په شعر کې یې د لرغونو شاعرانو اغېز جوت دی، خو دا اغېز ډېر هم نه دی چې دشاعر ځاني نوښت په ځان کې ورك کړي، بلکې شاعر د نوښت او د نوي بیان ځرګندولو لپاره هڅه کوي داسې توري او ترکیبونه وټاکي چې د موزونوالي تر څنګ نوي وي، غزلیز او عشقي رنګ یې تر یوه حده پر اند زورور دی، چې پر شعري ځواك یې دلالت کوي، ځکه نوموړی دا توکي د هنر په اب رنګوي او نورو ته یې وړاندې کوي. (مین) مین شاعر دی چې خپله مینه یې په خپلو شعرونو کې انځور کړې ده، که دشعر نورې هنري ښېګڼې یې په غور سره ولوستې او خپلې تجربې یې هم ورسره شریکې کړې، نو کېدی شي د ښکلا ډېر غبرګونونه یې له کلام څخه رااوچت شي او د ډېرو خلکو زړونه یې په شعرونو وتخنېږي.

مین اوس په کوټې ښار کې استوګن دی، له خپلې کورنۍ سره د اقتصادي لاسنیوي په موخه خیاطي کوي، خو شاعري یې پرې ایښې نه ده. د کندهار او کوټې ښار په ځینو خپرونو کې یې شعرونه راځي. شاعري یې په خوند روانه ده او خدای�دې وکړي چې تر پایه همداسې تانده وي.

راز

په خوله ویلای نه شم، په بنو حال درته وایم

شرمېږمه اشنا! په اشارو حال درته وایم

زاهده! واوره - واوره ما شراب څښلي نه دي

قسم-قسم-قسم شم، په توبو حال درته وایم

زما او د هوس تر منځه ډېرې فاصلې شته

خو غم ته چې نږدې یم، په سلګو حال درته وایم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ دواړه خو مطربه څکه نه سره پوهېږو

ته وايې په نغمو، زه په شعرو حال درته وايم

دا پټ د زړګي راز چې مې له تا سره شريك دی

نو خود به په سجدو کې په پښتو حال درته وايم

د مينې افسانې مې درته ډېرې وويلې

خو نن به په غزلو، په ټپو حال درته وايم

ويلی درته هېڅ نه شم مين ښکلی ښېدرېغه

په ډېرو وسوسو، په اندېښنو حال درته وايم.

کندهار

يون

د مستو ټپو غېږ کې تر دورانه پورې لاړم

و خيال راسره مل، تر خپل جانانه پورې لاړم

ارمان و، لېونتوب و، د ځوانۍ په تصور کې

بېباکه بې پروا چې تر زندانه پورې لاړم

د اوښکو د ځك غوندې زما ژوند هم مظلوميت و

هوس نه مې زړه بل و، تر خپګانه پورې لاړم

نه اور، نه اوبو مړ کړم، خپل ضمير مړ کړم په خپله

چې بېل شوم زه له ځانه او تر ځانه پورې لاړم

د چا د خوښۍ واك به و، ضرور زما پرهيلو

اميد سره مې ټيټ سر چې تر شانه پورې لاړم

فکرو کې لوبېدمه د شاعر ذهن پرغولې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ښکلی شان غزل شوم، تر زبانه پورې لاړم

خواهش انځور- انځور و "مینه" د دیدن مې

د یار رخسار طبیب ته تر در مانه پورې لاړم.

رنګ

د فلك غېږکې د ستورو یو تربله سره جنګ دی

د شفق په وینو باندې د سپوږمۍ سپین رخسار رنګ دی

د ښو حبشي پوځ دې کړ تیار یو مظلوم زړه ته

دا انصاف ستا د الفت دی او که دا پښتو او ننګ دی؟

چې فریاد وکړه حمله نن بیا دذهن پر وطن مې

اسوېلې کاندې هجرت اوس ترې رباط د شونډو تنګ دی

د نفرت لور کرکې خپل ځان په نکاح چې کړ د بغض

زېږوي به عنادونه، داتبر ټول د پیرنګ دی

د زړګې پر کندهار مې د وصال ابادې پیل شوه

جوړوي بیا ها تعمیر یار، د خورې مینې چې ړنګ دی

د مین د هیلو ناوې خدای￼خبر کله سینګار شي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د خیال په بستره کې لا اوس پروت پر سره پالنگ دی.

گلاب

د ژوند په دې سترې سفر کې ځان ته لاره گورم

حساس وگړی یم په کاڼو کې هنداره گورم

زما تر خپل ځان، زما بخت راته ښېښته ښکاري

ځکه تر ځان چې همېشه دی ناکراره گورم

څرېکي دردونه عبث مه کوه بېوسه یمه

نه شته دارو، ملهم، مایوس در ته پرهاره گورم

خیر دی ساقي که نه وي جام په لپو راکړه شراب

زه خماري نه تر نوبت او نه تر واره گورم

تیاره تقدیر د هجر شپې ته رسولی یمه

چې د همت په سترگو اوس درته سهاره! گورم

بې قدره وخت دومره نا پوه کړمه مین ځوانیمرگ

چې د گلاب گل په گلونو کې بې خاره گورم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښاپسته کندهار ډېر- ډېر یادومه

په پښتو کې سلیمان ماکو سابزي د تذکره لیکنې ډېره له نن څخه څه له پاسه اووه سوه کاله وړاندې د کندهار په ارغسان سیمه کې کښېنوده او د پښتو " تذکرۍ الاولیاء" کتاب یې وکیښ، چې څو پاڼې یې ترلاسه شوې دي. تر ده وروسته څه کم درې سوه کاله وړاندې محمد هوتك د پټې خزانې په لیکلو سره تذکره لیکنې ته وده ورکړه.

په شلمه پېړۍ کې ارواښاد علامه عبدالحی حبیبي د تذکرۍ الاولیاء او پټې خزانې پر موندلو سربېره د لومړي ټوك "پښتانه شعرا" په لیکلو سره د معاصرې تذکره لیکنې بنسټ کېښود.

نیمه پېړۍ وړاندې ښاغلي مراد شینواري د (خیبر ادب) د تذکرې په لیکلو سره د پښتو د سیمه ییزو تذکرو لړۍ را ونښلوله او بیا نو دومره تذکرې ولیکل شوې چې له لسګونو څخه د سلګونو خانې ته ورسېدې او دا زرینه لړۍ لا روانه ده.

د ګران صالح محمد صالح دا تذکره هم یوه سیمه ییزه تذکره ده، چې د لوی کندهار د ځوان ادبي نسل فکرونه او مخونه په موږ ګوري او د پنځوسو تنو په شاوخوا کې ځوان او ځوانفکره شاعران راپېژني.

لوی کندهار یوه ځانګړې ادبي حوزه ده، چې له پخوا نه تر اوسه پورې خپلې ځانګړنې لري او دا ځانګړنې ساتي او د ادبي ځانګړنو ترڅنګ یې ژبنۍ ځانګړنې هم د پام وړ دي.

دا تذکره موږ ته راښیي چې د هېواد په دې اغزنو او تاوجنو حالاتو کې هم ادبي ګلونه راټوکېږي او د فکر وږمې خوروي، خو ددوی ادبي ګلونه ددې اغزنو او تاوجنو حالاتو داغونه او زخمونه هم په خپلو پاڼو کې لري او راتلونکو نسلونو ته یې ورلېږدوي.

ګران صالح زیار ایستلی د خپل سلف "سلیمان ماکو" غوندې چې د پښتونخوا په لتو ګرځېدلی و، د لوی کندهار په لتو وګرځي، سیمه په سیمه او کلی په کلی له ځوانو او تاندو شاعرانو سره وګوري، ددوی ژوندلیك او ویناوې راغونډ کړې او دا دي اوس یې چې د پښنو د سفر تناکې چاودلې دي، نو دا ادبي مرغلرې لړ کوي، پېیي یې او ستاسو مخې ته یې ږدي.

زه دده دا ښکلی او ګټور اثر د پښتو تذکره لیکنې په غېږ کې یوه ښه زیاتونه ګڼم او ذوق و زیار یې ستایم.

په مینه

حبیب الله رفیع

1380ل کال ــ پسرلی

پېښور ــ پښتونخوا

Download from: ketabton.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library